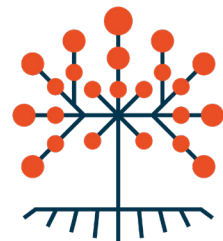

Ungas drogvanor i Blekinge

Rapport av Enkätfabriken

FEBRUARI
2023

Region Blekinge
Länsstyrelsen i Blekinge
Polismyndigheten
Karlskrona kommun
Karlskrona kommun
Olofströms kommun
Ronneby kommun
Sölvesborgs kommun

BLEKINGESAMVERKAN
MOT DROGER

För ett Blekinge fritt från narkotika och dopning med minskat bruk av alkohol och tobak

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund och syfte	6
A. Bakgrundsfrågor	9
B. Tobaksvanor	14
C. Alkoholvanor	33
D. Narkotika, sniffning och läkemedel	45
E. Pengar och spel	69
F. Skola, fritid och familj	73
G. Risk- och skyddsfaktorer: fördjupad analys	90

**Svarsfrekvens
högstadiet: 64 %**

**Svarsfrekvens
gymnasiet: 73 %**

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Blekinge har under våren 2022 tillsammans med Region Blekinge och de 5 kommunerna i länet genomfört en drogvaneundersökning bland ungdomar. Undersökningen genomfördes i högstadiet årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2 i Karlskrona, Karlshamn, Olofström, Ronneby och Sölvesborgs kommun. Under februari 2023 sammanställdes rapporten och det regionala resultatet kompletterades med jämförelsedata från den nationella drogvaneundersökningen, genomförd av Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN).

ANDTS-strategin i Sverige

I Sverige antogs våren 2022 en ny strategi för alkohol-, narkotika-, dopning- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS). Strategin bygger på den tidigare strategin, men har breddats jämfört med tidigare och innefattar utöver alkohol, narkotika, doping och tobak även spelberoende, narkotikaklassade läkemedel och tobaksfria nikotinprodukter. Det övergripande målet är "Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar, samt ett minskat bruk av tobaks- och nikotinprodukter". Utöver det övergripande målet inkluderar strategin en målstruktur med sju långsiktiga mål som anger riktningen för ANDTS-arbetet i sin helhet. Det tredje målet inom den nya ANDTS-strategin är "Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska".¹

Det är välkänt att användningen av ANDTS kan leda till olika fysiska, psykiska och sociala konsekvenser. Förutom olika former av skador och sjukdomar orsakar alkohol och narkotika också olyckor, social utslagning, våld och brottslighet samt relations- och familjeproblem. Alkohol- och narkotikabruk under ungdomen riskerar att skapa störningar som minskar möjligheterna att slutföra utbildning och få ett arbete. Detta ökar i sin tur risken för utanförskap, psykisk ohälsa, kriminalitet och allvarigare missbruksproblem senare i livet. Att minska bruket av ANDTS är således ett väldigt viktigt folkhälsopolitiskt mål i Sverige.

Kort sammanfattat kan man säga att vi i Sverige under 2000-talet har sett en positiv utveckling vad gäller ungdomars drogvvanor. Mängden alkohol som konsumeras och andelen unga som dricker har exempelvis minskat och är på historiskt låga nivåer. Därtill har även skolelevers användning av tobak minskat. Minskningen gäller dock inte användningen av snus, vilken istället har ökat under de senaste åren. När det gäller användningen av droger har det däremot inte skett några större förändringar under 2000-talet.²

Alkoholkonsumtionen bland unga i Blekinge

Totalt 41 % av högstadieungdomarna och 73 % av gymnasieungdomarna i Blekinge har druckit alkohol under det senaste året. Runt hälften av gymnasieungdomarna har druckit under de senaste 30 dagarna, och tjejerna i högre grad än killarna. Motsvarande andel i högstadiet är 20 %. Den vanligaste debutåldern är vid 14-15-års ålder, både

¹ Skr. 2021/22:213: En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025

² CAN:s nationella skolundersökning 2021

bland högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna. Högstadieungdomarna svarar i högre grad än gymnasieungdomarna att de drack första gången när de var yngre än 14 år, medan gymnasieungdomarna i högre grad var äldre än 15 år. Vad gäller åldern för första berusning syns liknande mönster.

När det kommer till hur ofta ungdomarna dricker så de känner sig berusade ser vi att gymnasieungdomarna i högre grad än högstadieungdomarna svarar att de druckit sig berusade mellan 1-3 gånger i månaden. Andelen som druckit så de känt sig berusade minst en gång i veckan är låg, både i högstadiet och gymnasiet. Totalt sett uppger 2-3 % av ungdomarna att de dricker så de känner sig berusade någon gång i veckan eller oftare. Detta ligger i linje med CAN:s nationella resultat.

Vidare ser vi att andelen intensivkonsumenter³ i Blekinge är 20 % på gymnasiet. På högstadiet är andelen lägre, 7 % bland killarna och 10 % bland tjejerna (totalt 9 %). Andelen intensivkonsumenter är på samma nivå i Blekinge som i riket, både i högstadiet och gymnasiet.

Tobaksanvändning

Totalt 24 % av högstadieungdomarna och 43 % av gymnasieungdomarna har vid något tillfälle rökt cigaretter, vilket ligger i linje med CAN:s nationella resultat. Totalt sett röker 3 % i högstadiet och 4 % i gymnasiet regelbundet (varje eller nästan varje dag). Även detta är likt CAN:s nationella resultat. Av de som någon gång rökt cigaretter har 48 % i högstadiet och 43 % i gymnasiet bara provat. Runt 30 % av de som röker, både på högstadiet och gymnasiet, svarar att de vill sluta röka. Gymnasiekillar är den grupp som i högst grad svarar att de inte vill sluta röka.

Vad gäller snusning svarar hälften av gymnasieungdomarna att de vid något tillfälle använt snus. Andelen i högstadiet är mindre, 26 %. Detta är liknande nivåer som i CAN:s nationella undersökning. Totalt sett uppger 10 % av högstadieungdomarna och 27 % av gymnasieungdomarna att de snusar (regelbundet eller sporadiskt). Även detta är likt CAN:s nationella resultat.

Av de som någon gång snusat har 55 % i högstadiet och 39 % i gymnasiet bara provat. Gymnasiekillar svarar i lägre grad än övriga att de bara provat snus. Gymnasiekillar är även den grupp (av de som någon gång snusat) som i högst grad snusar regelbundet (varje eller nästan varje dag). Av de som snusar svarar killar, både i högstadiet och gymnasiet, i högre grad än tjejer att de inte vill sluta snusa.

Narkotika

Totalt 25 % av gymnasieungdomarna och 19 % av högstadieungdomarna har någon gång under de senaste 12 månaderna blivit erbjudna att prova eller köpa narkotika. Gymnasieungdomarna uppger i något lägre grad än i riket att de blivit erbjudna narkotika, medan högstadieungdomarna erbjudits i liknande grad.

Totalt 5 % av högstadieungdomarna och 10 % av gymnasieungdomarna har någon gång använt narkotika. Gymnasieungdomarna i Blekinge svarar i något lägre grad än motsvarande grupp unga i riket att de någon gång använt narkotika. Resultatet för

³ Ett mått som undersöks i CAN:s nationella drogvanundersökningar är andelen intensivkonsumenter. Måttet syftar till drickande som leder till berusning och baseras på andelen som druckit minst en flaska vin (eller motsvarande mängd ren alkohol av andra drycker) minst en gång per månad de senaste 12 månaderna.

högstadiet är på en liknande nivå i Blekinge som i riket. Totalt 2 %, både i högstadiet och gymnasiet, har använt narkotika under de senaste 30 dagarna.

Den typ av narkotika som störst andel använt är hasch följt av marijuana. Totalt 3-4 % av högstadieungdomarna och 6-7 % av gymnasieungdomarna svarar att de använt detta. Övriga preparat är mindre vanliga. De flesta gymnasieungdomar som använt marijuana/hasch var äldre än 15 år första gången de gjorde det, medan det i högstadiet är vanligast att ha använt det första gången vid 14-15 års ålder.

Allmän hälsa och utsatthet

Vad gäller allmän hälsa framgår det att tjejer i högre grad än killar har regelbundna psykiska och somatiska besvär, som stress, nedstämdhet och dåligt humör. Tjejer är även mindre nöjda än killar med förhållandet till sin familj. Högstadietjejer är även den grupp som i lägst grad trivs i skolan, i högst grad brukar skolka och i högst grad utsatts för mobbning samt känt sig utsatta på sociala medier.

Bakgrund och syfte

Länsstyrelsen i Blekinge har tillsammans med Region Blekinge och kommunerna (Karlshamn, Karlskrona, Olofström, Ronneby och Sölvesborg) under våren 2022 genomfört en regiongemensam undersökning om ungas ANDTS-vanor, det vill säga om alkohol, narkotika, doping, tobak och spel. Undersökningen har genomförts i årskurs 9 på högstadieskolor samt i årskurs 2 på gymnasieskolor runt om i länet. Syftet med undersökningen är att få kunskap om ungas vanor och livsvillkor för att på ett bättre sätt kunna arbeta med ANDTS-frågor samordnat i länet.

I Sverige genomförs det flera drogvaneundersökningar bland ungdomar, bland annat undersöker Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) årligen skol- elevers drogvanor. Detta resultatet kan inte brytas ner på kommun eller län på grund av att det är för få elever vid sådan nedbrytning. Att genomföra lokala undersökningar är därför viktigt för att kunna analysera drogvanor på lokal nivå och därmed även anpassa insatser och förebyggande åtgärder.

Svarsfrekvens och bortfall

Totalt har 1211 elever av 1892 på högstadiet i årskurs 9 svarat på undersökningen. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 64 %. På gymnasiet i årskurs 2 har 1332 elever svarat på enkäten, utav totalt 1836 elever. Detta ger en svarsfrekvens om 73 %.

I tabellen nedan redovisas svarsfrekvensen per kommun.

	Antal svar	Urval	Svarsfrekvens
Karlskrona	1 083	1 632	66 %
Karlshamn	518	739	70 %
Ronneby	423	685	62 %
Sölvesborg	260	365	71 %
Olofström	259	307	84 %

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet ofta på att hela klasser eller skolor inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det har rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna. Vad som kan vara viktigt att tänka på är att vuxna ofta underrapporterar när det handlar om denna typ av frågor (drogvanor och annat socialt icke önskvärt beteende). Sannolikt finns denna tendens även hos ungdomar.

Insamling

Insamlingen pågick mellan den 14:e mars till den 15:e april 2022. Insamlingen har skett på skolorna genom en webbenkät.

Innan insamlingen startade mottog skolorna information om genomförandet och om hur webbenkäten fungerar. Sedan har elever på lektionstid fyllt i enkäten under den aktuella insamlingsperioden. De skolor och klasser som hade en svarsfrekvens under 50 % fick påminnelser under insamlingsperioden, påminnelsen skickades via e-post till ansvarig kontaktperson för klassen eller skolan. En påminnelse gick även till alla klasser eller skolor som hade en svarsfrekvens under 70 %.

Väldigt få supportärenden inkom till Enkätfabriken under insamlingsperioden vilket tyder på ett problemfritt genomförande.

Analys och resultat

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av Blekingeungdomarnas drogvanor. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder (högstadiet årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2) samt kön. Jämförelser, inte bara för kön utan även avseende andra faktorer är viktiga för att kunna arbeta vidare med förändring och att anpassa insatserna. I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille och tjej fanns även alternativet "annat". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat annat är få i förhållande till andelen killar och tjejer som svarat.

Frågorna som ställs i enkäten baseras till stor del på CAN:s frågeunderlag så att jämförelser ska gå att göra med det nationella resultatet. Om resultat saknas från CAN:s undersökning beror det på att frågan inte ställts i deras undersökning eller att svarsalternativet inte redovisats på ett jämförbart sätt.

Observera att nedbrytningar endast redovisas om minst 40 personer har svarat i den aktuella gruppen.

Fördjupad analys av risk- och skyddsfaktorer

I det sista avsnittet presenteras även en fördjupad analys om risk- och skyddsfaktorer för ungas ANDT-vanor i Blekinge. Effektivt förebyggande ANDT-arbete utgår från kunskap om vad som föregår problembeteenden, dvs. riskfaktorer. Genom att få kunskaper om vilka riskfaktorer som finns på lokal nivå kan det preventiva arbetet utvecklas. Därför har även statistiska sambandsanalyser genomförts på en stor mängd faktorer. Resultatet utifrån sambandsanalyserna presenteras på sidorna 85-90. Metoden som använts är statistisk sambandsanalys. Ett statistiskt samband anger att två eller flera variabler samvarierar. Något orsakförhållande behöver dock inte råda. Det är alltså svårt att bevisa att en variabel orsakar en annan, utan endast att variablerna samvarierar. För att undersöka vilka riskfaktorer som tillsammans har störst effekt för ANDT-bruk tillämpas även metoden logistisk regressionsanalys.

Läsanvisningar

Rapporten följer enkätens temaområden: A. Bakgrundsfrågor, B. Tobaksvanor, C. Alkoholvanor, D. Narkotika, sniffning och läkemedel, E. Pengar och spel, F. Skola, fritid och familj. I sista avsnittet (G) finns även en fördjupad analys över risk- och skyddsfaktorer.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. Observera även att flera av bakgrundsfrågorna redovisas endast på totalnivå.

Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

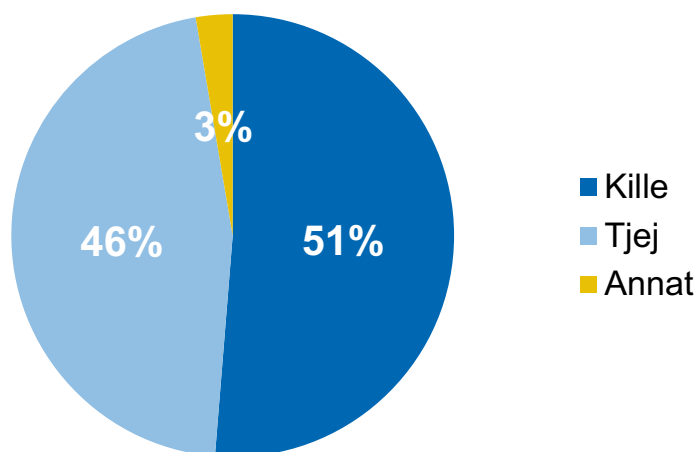
A. Bakgrundsfrågor

Om de svarande

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj.

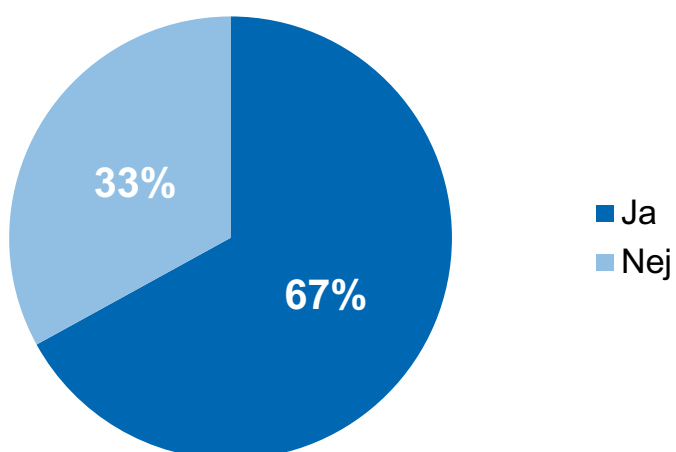
Som det framgår i diagrammet nedan är könsfördelningen relativt jämn. 46 % av de svarande är tjejer och 51 % är killar. 3 % har en annan könsidentitet. I diagram 2 framgår att majoriteten av de svarande fyllt 16 år.

1. Är du...?

Antal svar: 2539

2. Har du fyllt 16 år?

Antal svar: 2530

Majoriteten av de svarande, 84 %, är födda i Sverige. 76-78 % svarar även att minst en av deras föräldrar är födda i Sverige, se tabell 3.

När det kommer till föräldrarnas utbildningsbakgrund framgår i tabell 4 att 45-66 % svarar att minst en av deras föräldrar har studerat på universitet eller högskola. En andel om 16-23 % svarar att de inte vet om deras förälder/föräldrar studerat.

Det ställdes också en fråga om föräldrarnas sysselsättning, se tabell 5. Här framgår att majoriteten, 84-90 %, svarar att minst en av deras föräldrar arbetar. 2 % svarar att minst en förälder är arbetslös, och 2-3 % att minst en förälder är sjukskriven.

3. Var är du och dina föräldrar födda?

	Du själv	Förälder A	Förälder B
Sverige	84%	78%	76%
Annat land	16%	-	-
Övriga Europa	-	7%	9%
Utanför Europa	-	15%	16%
Antal svar	2512	2510	2498

4. Har dina föräldrar studerat på universitet eller högskola?

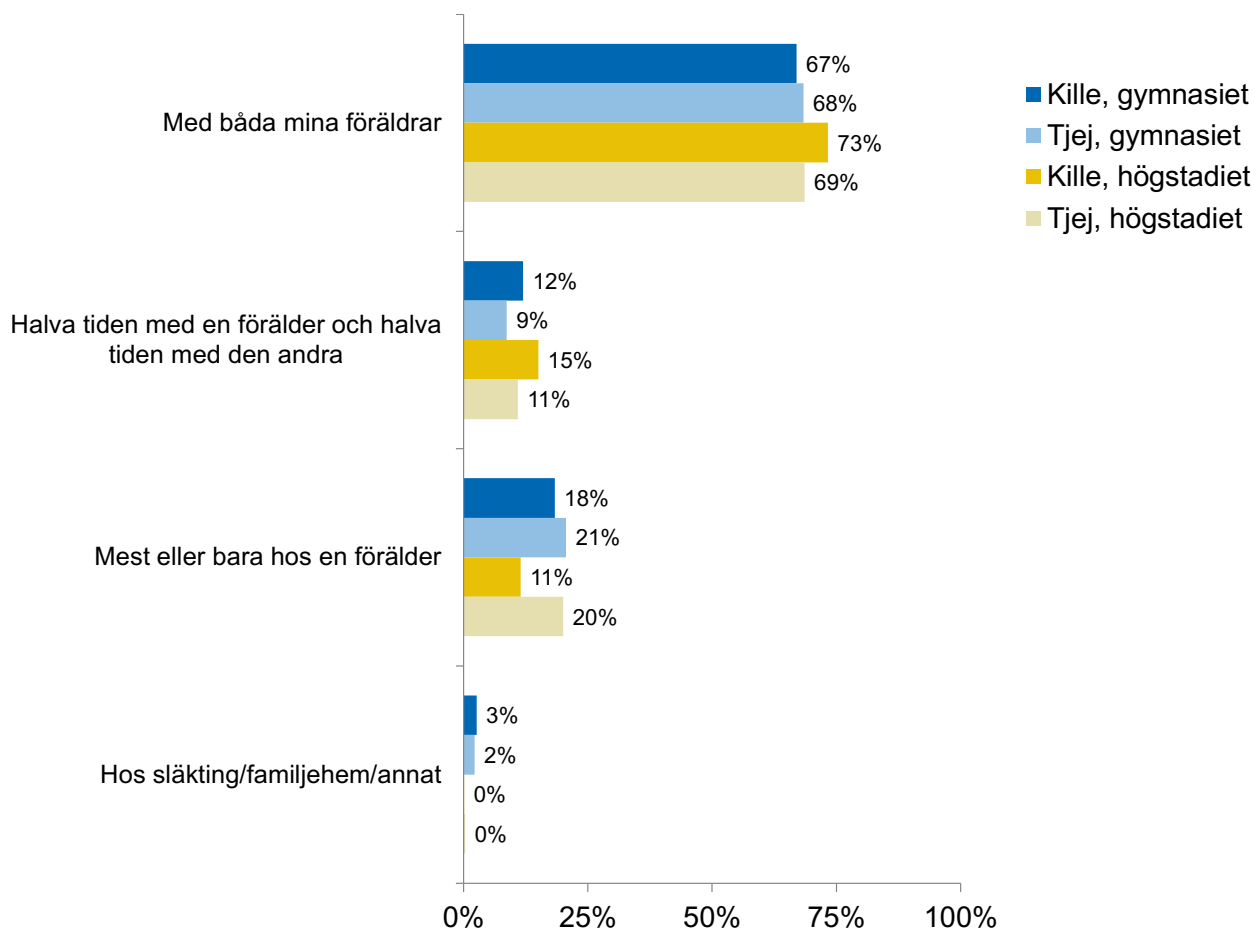
	Förälder a	Förälder b
Ja	66%	45%
Nej	18%	32%
Vet ej	16%	23%
Antal svar	2500	2497

5. Vad gör din förälder eller dina föräldrar huvudsakligen?

	Förälder A	Förälder B
Arbetar	90%	84%
Studerar	3%	4%
Föräldraledig	0%	1%
Arbetslös	2%	2%
Sjukskriven	2%	3%
Pensionär	1%	1%
Annat	1%	2%
Vet inte	1%	3%
Antal svar	2514	2478

Det ställdes också en fråga om hur ungdomarna bor. Majoriteten svarar att de bor med båda sina föräldrar. Killar i högstadiet svarar detta i något högre grad än övriga. 2-3 % i gymnasiet bor hos släkting/familjehem eller på annat sätt.

6. Hur bor du?

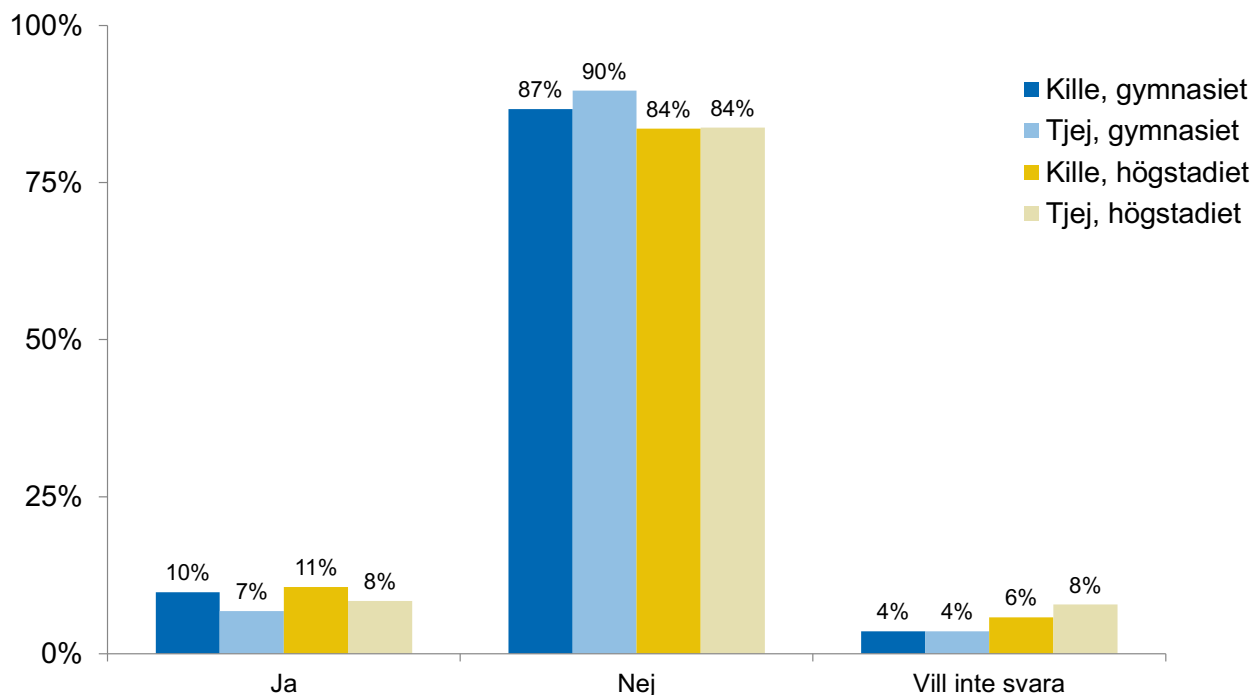

Antal svar: 2532

NPF

Ungdomarna fick även svara på en fråga om huruvida de har någon NPF-diagnos som påverkar deras dagliga liv. Mellan 7-11 % uppger att de har det.

7. Har du någon NPF-diagnos som påverkar ditt dagliga liv?

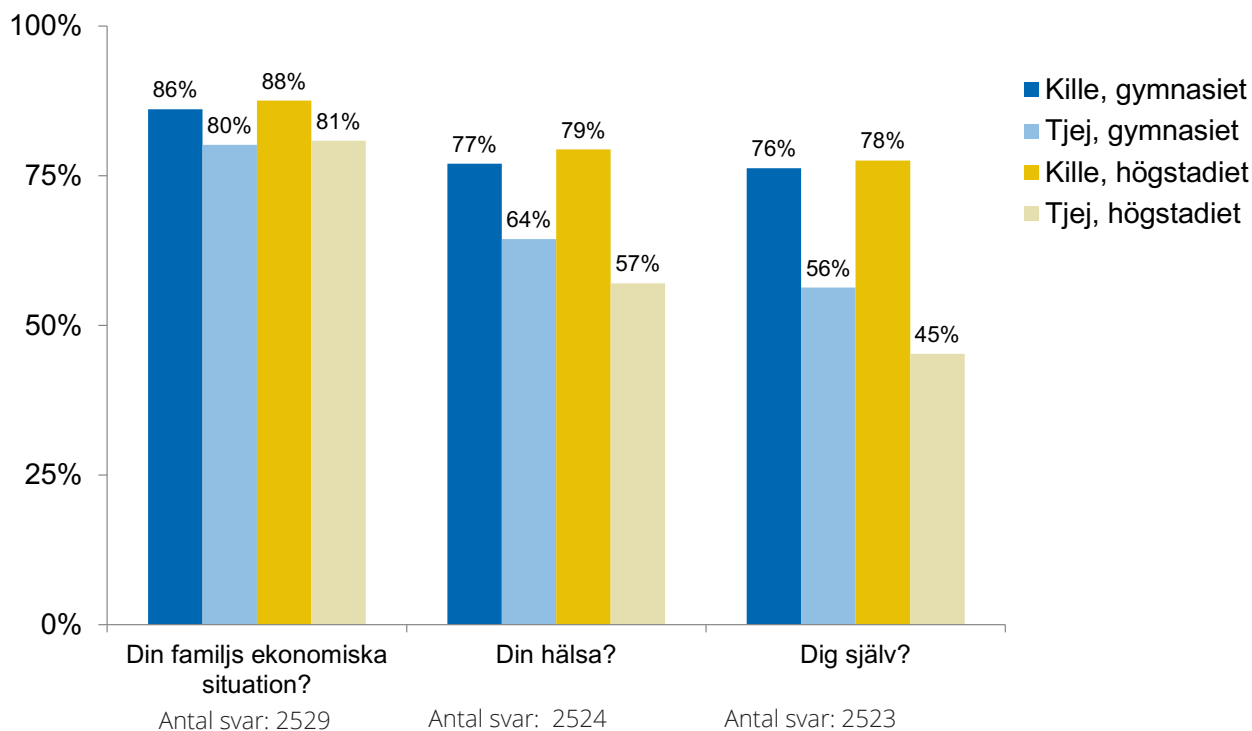

Antal svar: 2533

Nöjdhet med livet

Det ställdes även en fråga om hur nöjda ungdomarna är med olika aspekter av livet, se diagram 8 på nästa sida. En stor majoritet svarar att de är nöjda med sin familjs ekonomiska situation. Killar är dock mer nöjda än tjejer med familjens ekonomi. Bland killarna svarar 86-88 % att de är nöjda med familjens ekonomi. Motsvarande andel bland tjejerna är 80-81 %. Tjejer är även mindre nöjda än killar med sin hälsa och med sig själva. Tjejer i högstadiet svarar i lägst grad att de är nöjda både med sin hälsa och med sig själva.

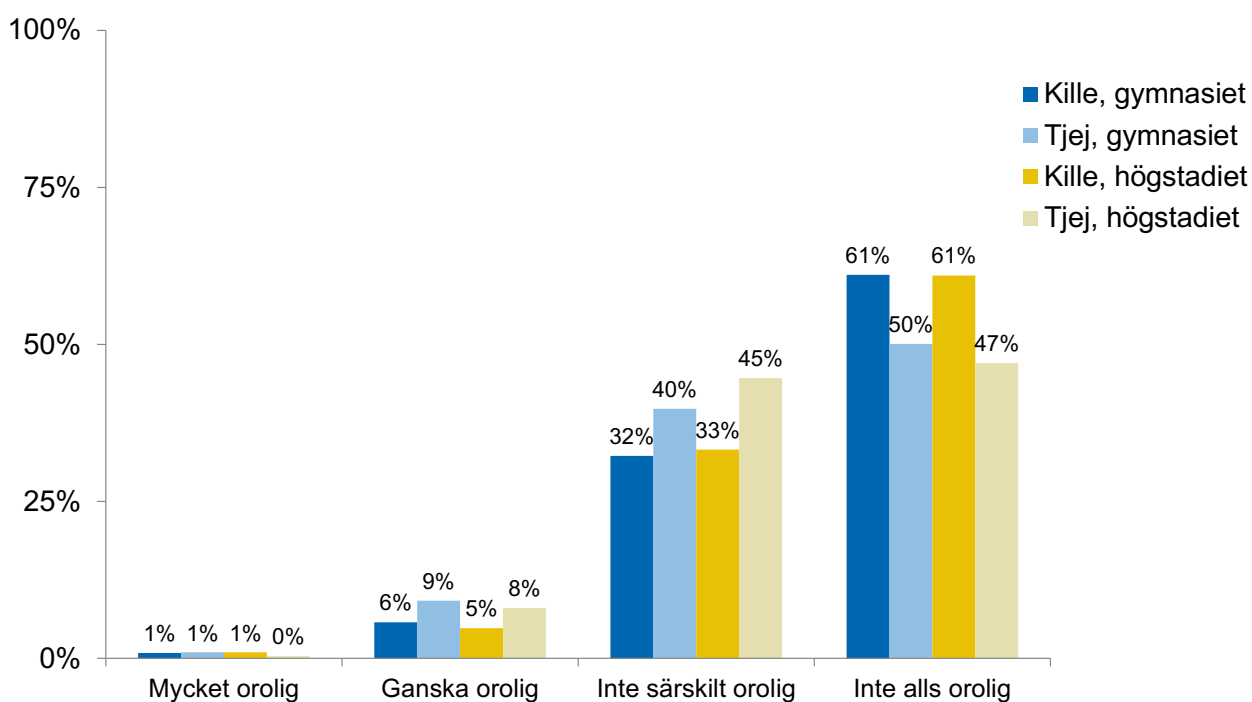
8. Hur nöjd är du vanligtvis med... (Nöjd + Mycket nöjd)

Oro ekonomi

I diagrammet nedan framgår att majoriteten av ungdomarna inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi. Det är dock mellan 6-10 % som är mycket eller ganska oroliga. Tjejer i gymnasiet är de som i högst grad oroar sig över sina föräldrars ekonomi.

9. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

Antal svar: 2534

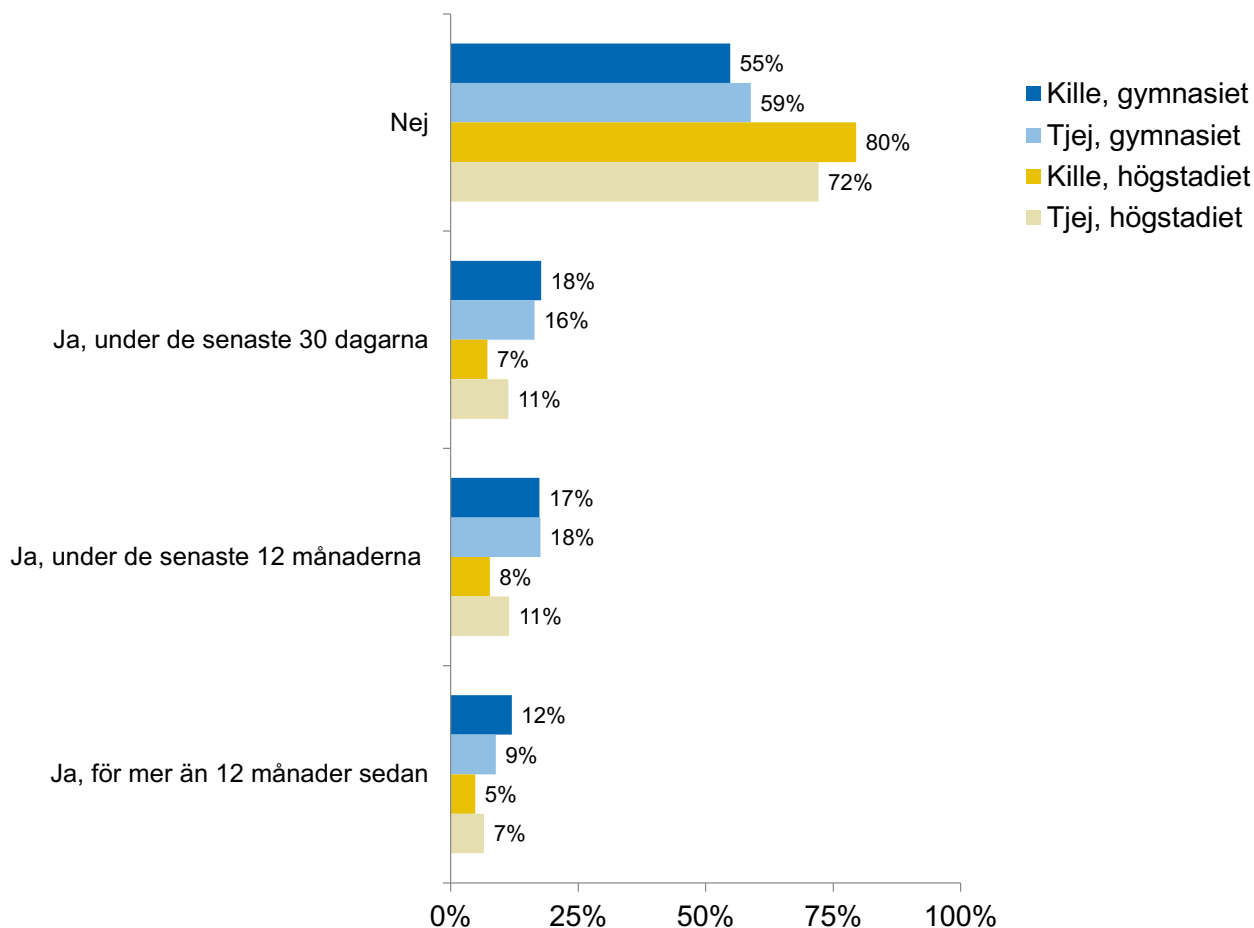
B. Tobaksvanor

I detta avsnitt presenteras de frågor som rör ungdomarna i Blekinges tobaksvanor. Tobaksanvändningen bland ungdomar har minskat kraftigt sedan början av 2000-talet. Rökningen har minskat mest, men minskningen har avstannat under de senaste åren. Även snusningen har minskat under 2000-talet, men har stigit igen under de senaste åren, både bland tjejer och bland killar.¹

Cigaretter

Andelen som någon gång rökt cigaretter är högre bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna. Totalt 43 % av gymnasieungdomarna har vid något tillfälle rökt cigaretter, motsvarande siffra på högstadiet är 24 %. 17 % av gymnasieungdomarna och 9 % av högstadieungdomarna har rökt under de senaste 30 dagarna. Andelen ungdomar som rökt vid något tillfälle är på samma nivå i Blekinge som i riket, se tabellen på nästa sida.

10. Har du rökt cigaretter någon gång? (flervalsfråga)

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	76%	57%
Ja, under de senaste 30 dagarna	9%	17%
Ja, under de senaste 12 månaderna	9%	17%
Ja, för mer än 12 månader sedan	6%	11%

Antal svar: 2535

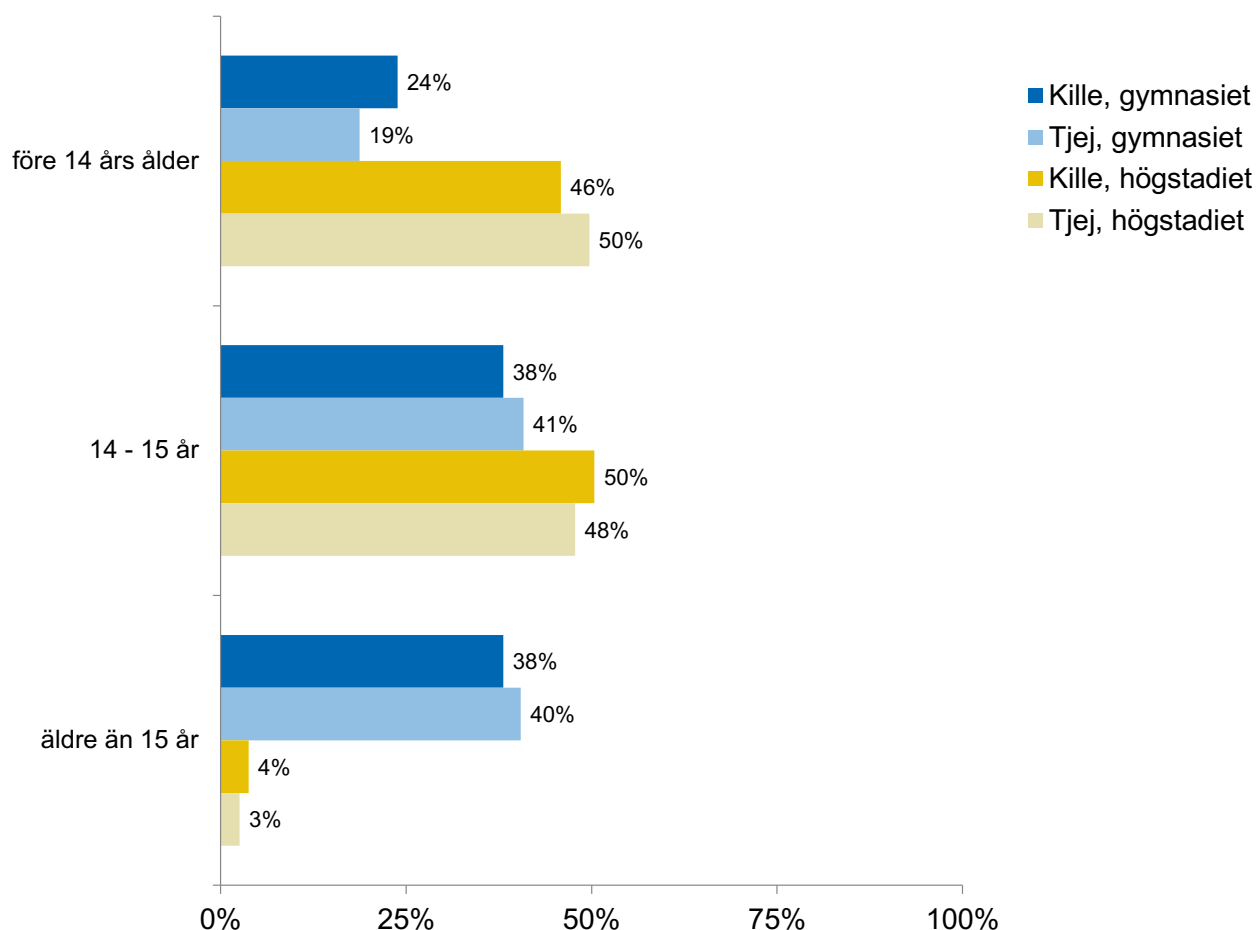
¹ CAN:s nationella skolundersökning 2021

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andelen som rökt under de senaste 30 dagarna	9%	9%	17%	18%
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	76%	75%	57%	57%
Någon gång*	24%	24%	43%	42%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Andelen unga som rökte första gången när de var yngre än 14 år är störst bland de som går i högstadiet. Strax under hälften av högstadieungdomarna svarar att de var yngre än 14 år när de rökte första gången och en liknande andel var 14-15 år. Bland gymnasieungdomarna svarar runt 40 % att de var äldre än 15 år när de rökte första gången, och en liknande andel var 14-15 år. 19-24 % i gymnasiet var yngre än 14 år.

11. Hur gammal var du när du (om någonsin) rökte en cigarett första gången?*

Antal svar: 913

*Obs! Klart fler gymnasieungdomar än högstadieungdomar har svarat på frågan. Dessutom är högstadieungdomarna yngre än gymnasieungdomarna. Av de som redan debuterat i högstadiet är debutåldern därmed naturligt lägre.

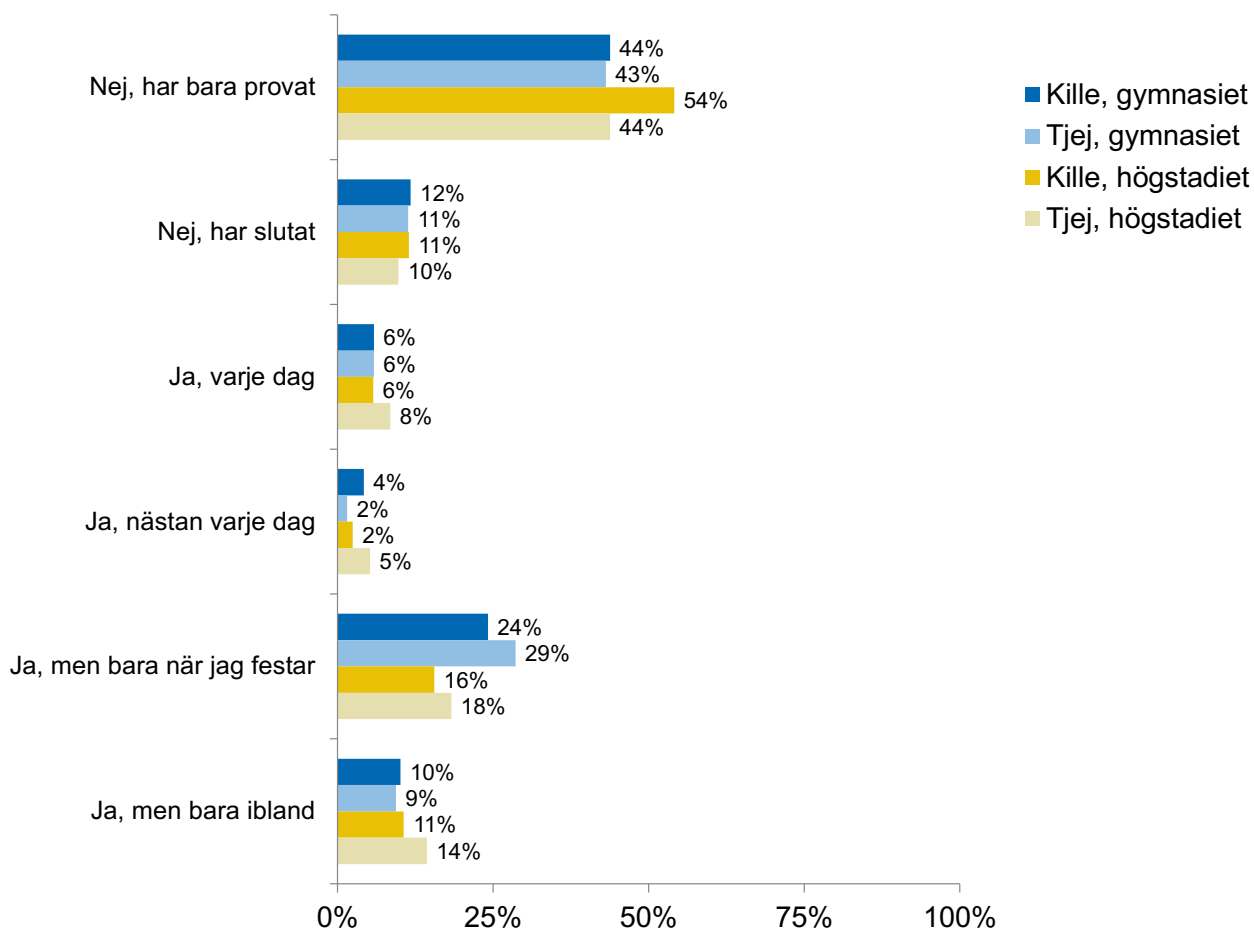
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
före 14 års ålder	49%	22%
14 - 15 år	48%	39%
äldre än 15 år	4%	39%

Tabellen redovisar debutåldrar för de som någon gång rökt en cigarett.

Vad gäller andelen som fortfarande röker av de som någon gång rökt ser vi att det är vanligast att bara ha provat. Killar i högstadiet svarar i högre grad än övriga grupper att de bara provat röka. 6-8 % svarar att de röker varje dag, och 2-5 % röker nästan varje dag. Gymnasieungdomarna svarar i högre grad än högstadieungdomarna att de röker när de festar. I diagrammet på nästa sida redovisas även andelen som röker regelbundet (de som röker dagligen/nästan dagligen) respektive sporadiskt (de som gör det ibland/på fest) jämfört med CAN:s nationella resultat. Här framgår att andelen regelbundna samt sporadiska rökare totalt sett är på en liknande nivå i Blekinge som i riket.

12. Röker du fortfarande?

Besvarades endast av de som rökt cigaretter någon gång

Antal svar: 861

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej, har bara provat	48%	43%
Nej, har slutat	10%	12%
Ja, varje dag	8%	6%
Ja, nästan varje dag	4%	3%
Ja, men bara när jag festar	16%	26%
Ja, men bara ibland	13%	10%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andel som röker regelbundet*	3%	2%	4%	3%
Sporadiska rökare*	7%	7%	16%	17%

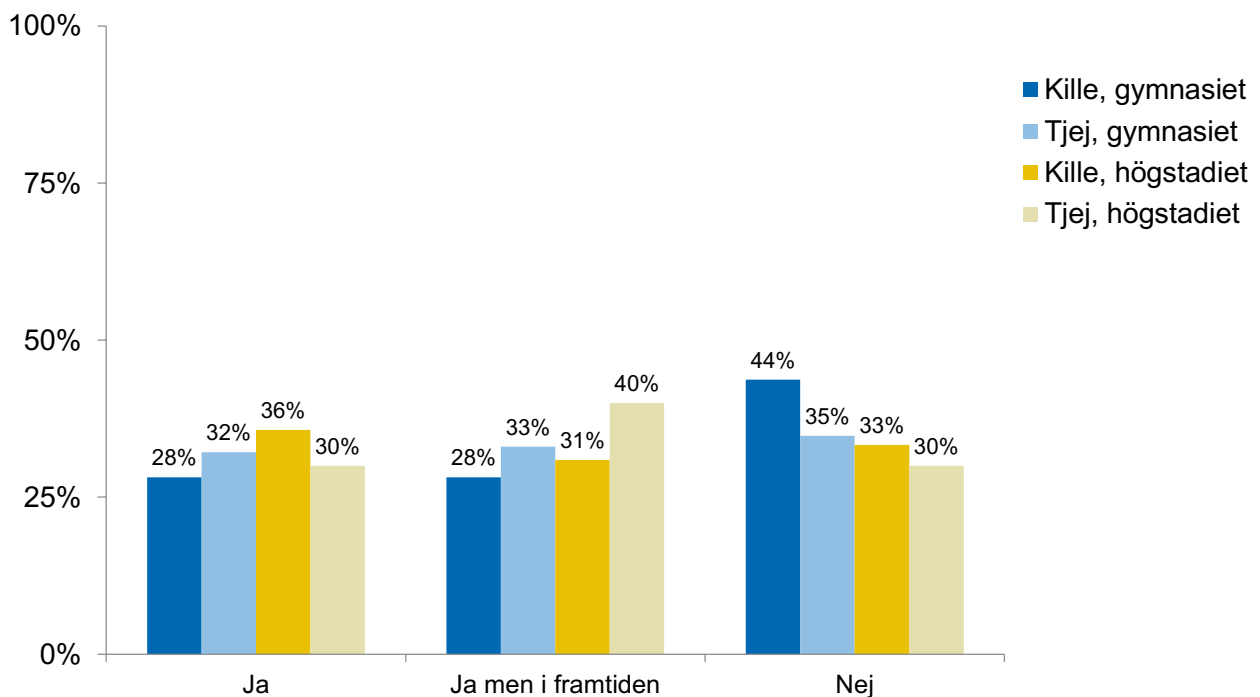
*Utav totalen

Runt 30 % både på högstadiet och gymnasiet svarar att de vill sluta röka. 36 % av högstadiungdomarna och 30 % av gymnasieungdomarna vill sluta röka i framtiden. Gymnasiekillarna är den grupp som i högst grad svarar att de inte vill sluta röka.

I jämförelsen med CAN:s nationella resultat i tabellen nedan framgår att gymnasieungdomarna i Blekinge i något högre grad uppger att de inte vill sluta röka. Högstadiungdomarna svarar däremot i något högre grad att de vill sluta röka.

13. Vill du sluta röka?

Besvarades endast av de som fortfarande röker

Antal svar: 374

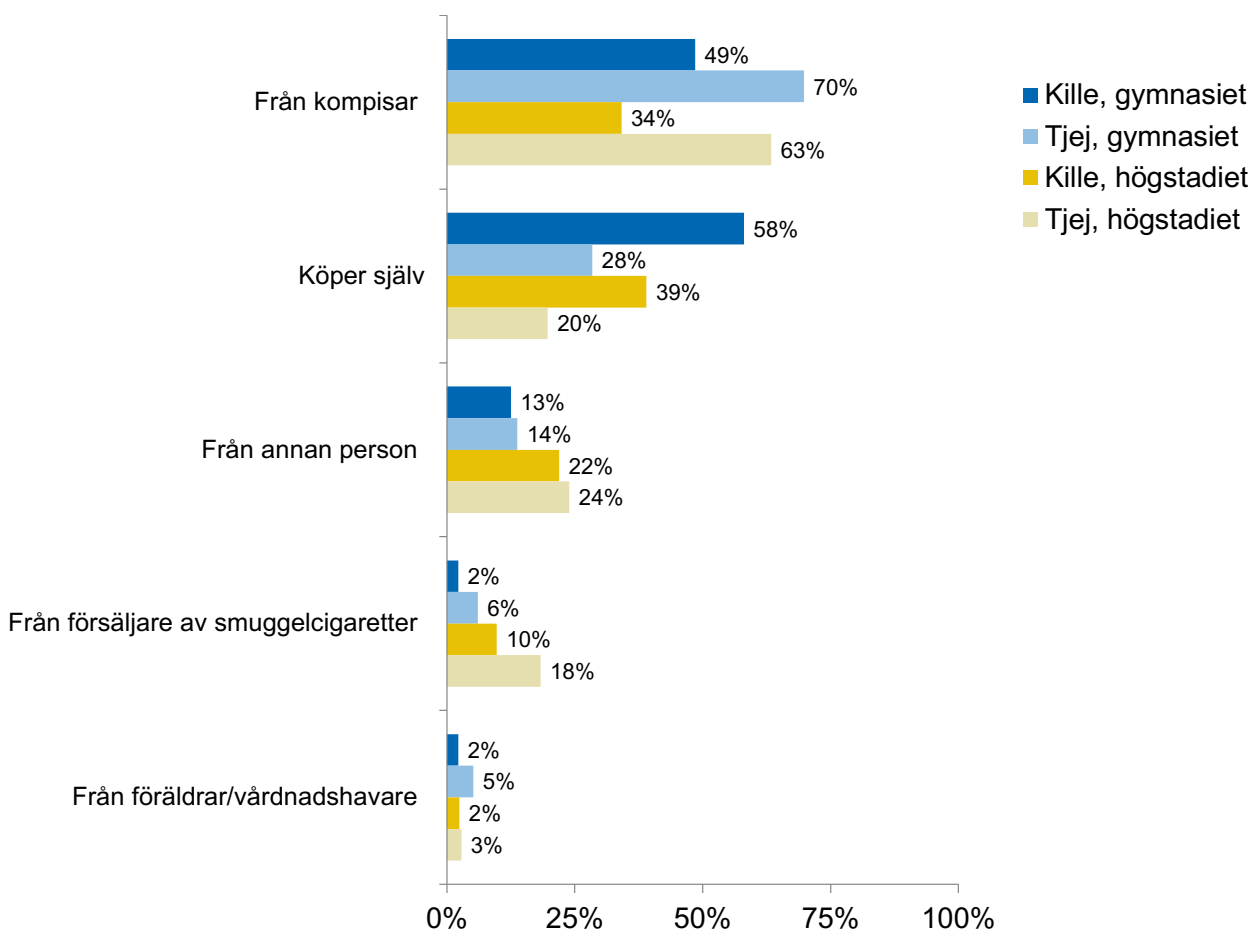
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Ja	31%	25%	30%	27%
Ja men i framtiden	36%	34%	30%	37%
Nej	33%	39%	40%	34%

Vanligast är att få tag på cigaretter från kompisar, vilket totalt 58 % på gymnasiet och 52 % på högstadiet får. Tjejer på gymnasiet svarar i särskilt hög grad att de får tag på cigaretter från kompisar. Mellan 20-58 % svarar att de själva köper cigaretter, och gymnasiekillarna gör detta i särskilt hög grad. Högstadietjejer svarar i högre grad än övriga att de får tag på cigaretter från försäljare av smuggelcigaretter. Mellan 2-5 % får cigaretter från sina vårdnadshavare.

Hur ungdomarna får tag på cigaretter skiljer sig en del mellan Blekinge och det nationella resultatet. Gymnasieungdomarna i Blekinge svarar i högre grad än gymnasieungdomarna i riket att de köper cigaretter själva samt att de får cigaretter "från annan person". De får istället tag på cigaretter från kompisar i lägre grad. Bland högstadietjejer i Blekinge är det mer vanligt än i riket att få cigaretter från föräldrar/vårdnadshavare och/eller annan person, och mindre vanligt att få från kompisar.

14. Hur får du vanligen tag på cigaretter? (flervalsfråga)

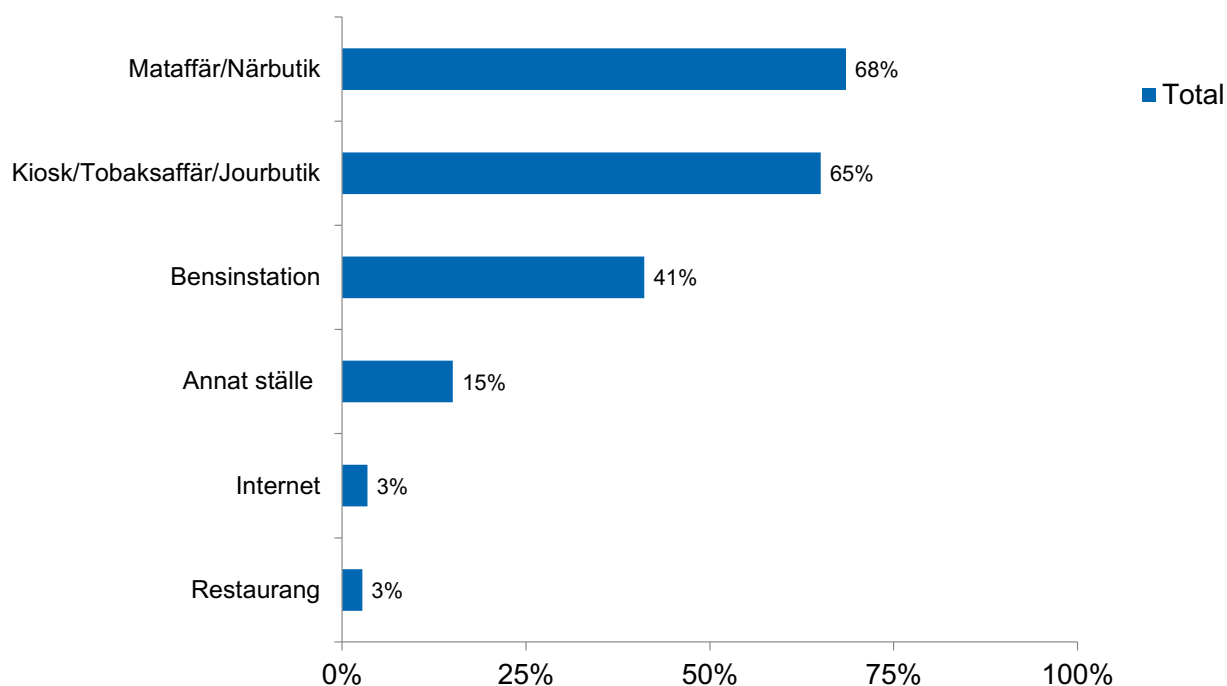
Besvarades endast av de som fortfarande röker

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Köper själv	26%	24%	45%	28%
Från kompisar	52%	65%	58%	80%
Från föräldrar/vårdnadshavare	7%	3%	4%	1%
Från försäljare av smuggelcigaretter	16%	16%	4%	3%
Från annan person	23%	16%	13%	3%

Av de som själva köpt cigaretter är det vanligast att ha köpt det i en mataffär/närbutik, tätt följt av i en kiosk/tobaksaffär/jourbutik. 68 % av ungdomarna har köpt cigaretter i en mataffär/närbutik och 65 % i en kiosk/tobaksaffär/jourbutik. Därutöver svarar 41 % att de köpt det på en bensinstation. 3 % har köpt cigaretter på internet, och en lika stor andel på restaurang. Totalt 15 % har köpt det på ett annat ställe än de som listas.

15. Var har du köpt cigaretter? (flervalsfråga) Besvarades endast av de som köper cigaretter själv

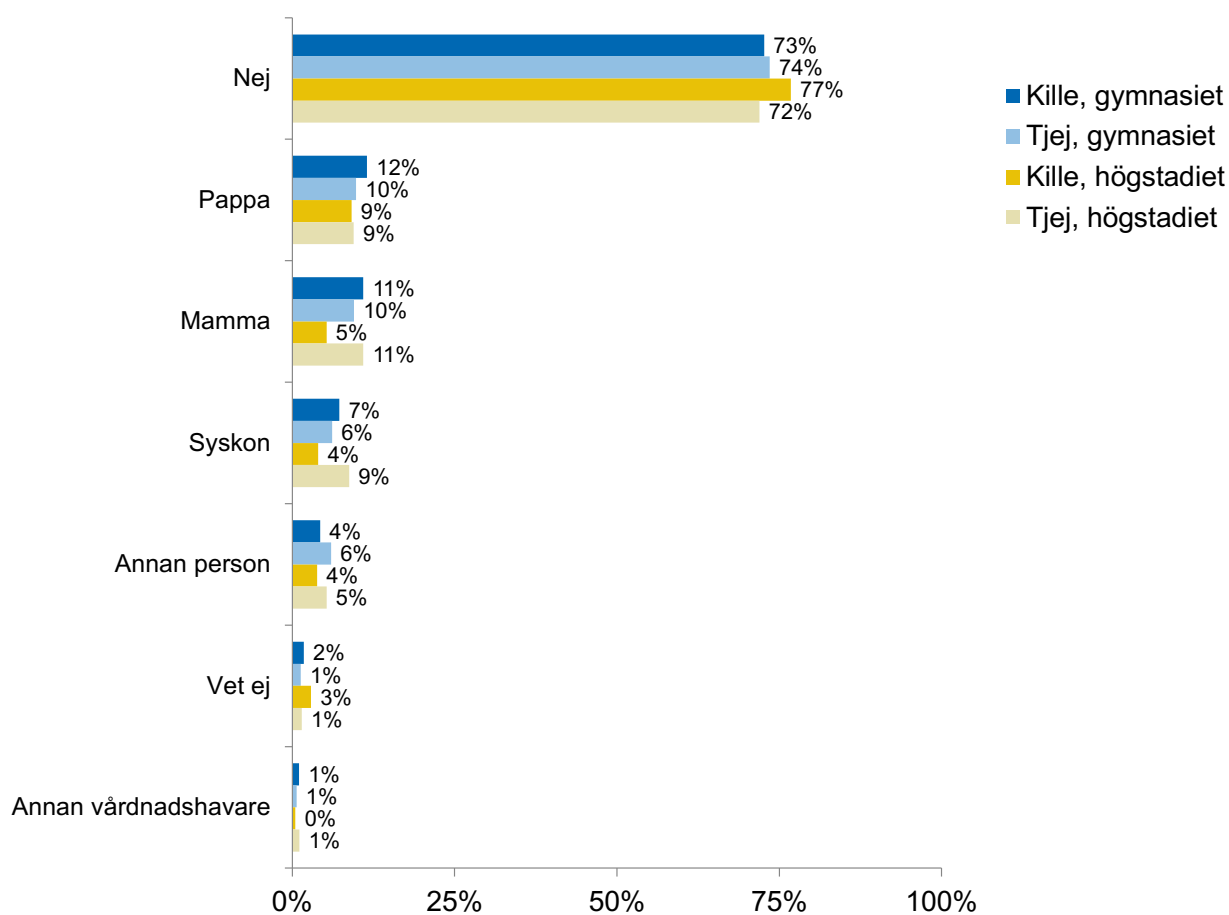
Antal svar: 146

	Högstadiet åk 9 Blekinge*	Gymnasiet år 2 Blekinge
Mataffär/Närbutik		78%
Kiosk/Tobaksaffär/Jourbutik		69%
Bensinstation		47%
Restaurang		1%
Internet		2%
Annat ställe		10%

*Resultatet för högstadiet redovisas ej pga för få svar

Majoriteten svarar att ingen i deras familj röker. Runt 10 % svarar att deras mamma och/eller pappa röker. 7 % har syskon som röker.

16. Är det någon i din familj som röker? (flervalsfråga)

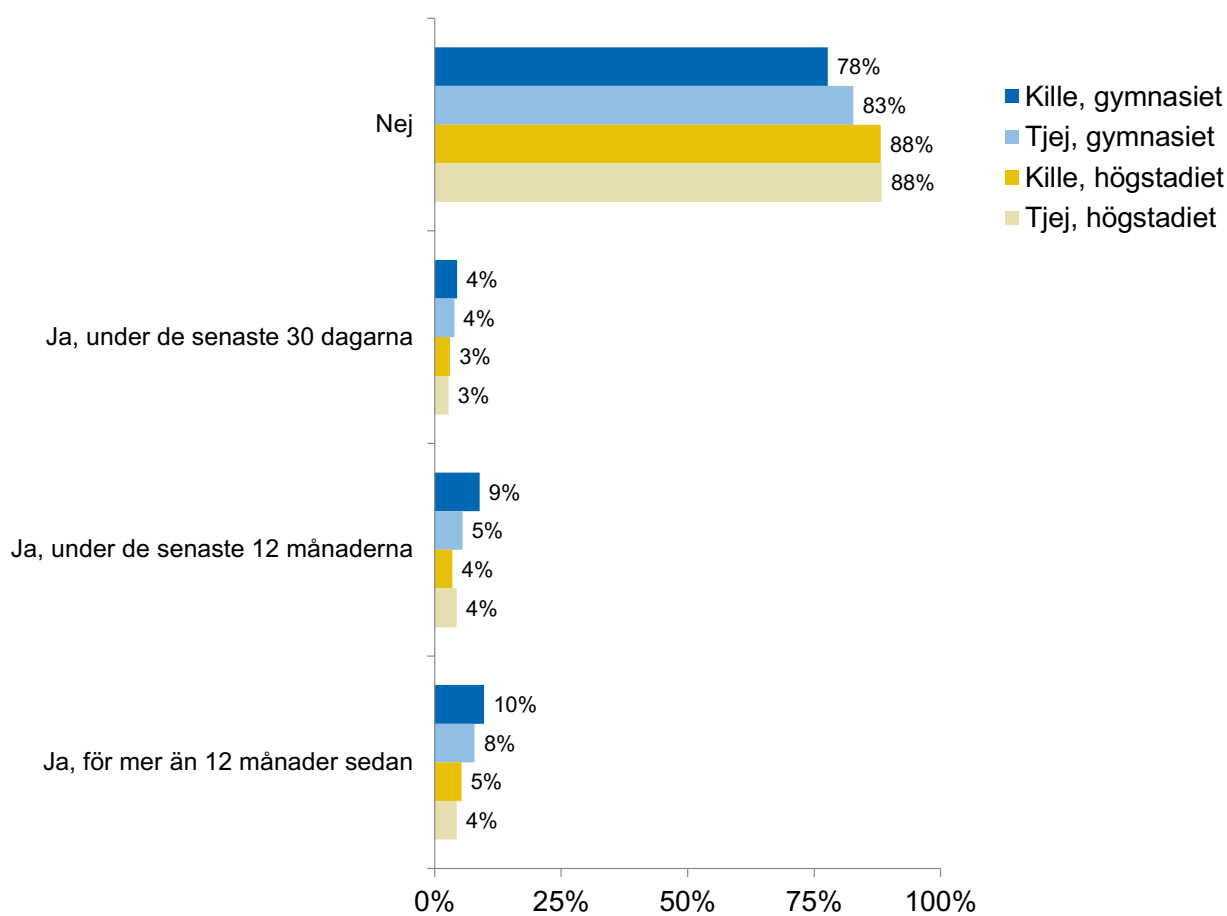
Antal svar: 2534

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Mamma	8%	10%
Pappa	9%	11%
Annan vårdnadshavare	1%	1%
Syskon	7%	7%
Annan person	5%	5%
Nej	74%	73%
Vet ej	2%	2%

Vattenpipa

Totalt 12 % av högstadieungdomarna och 20 % av gymnasieungdomarna har vid något tillfälle rökt vattenpipa. Andelen är något högre bland gymnasiekillarna än gymnasietjejerna.

17. Har du rökt vattenpipa någon gång? (flervalsfråga)

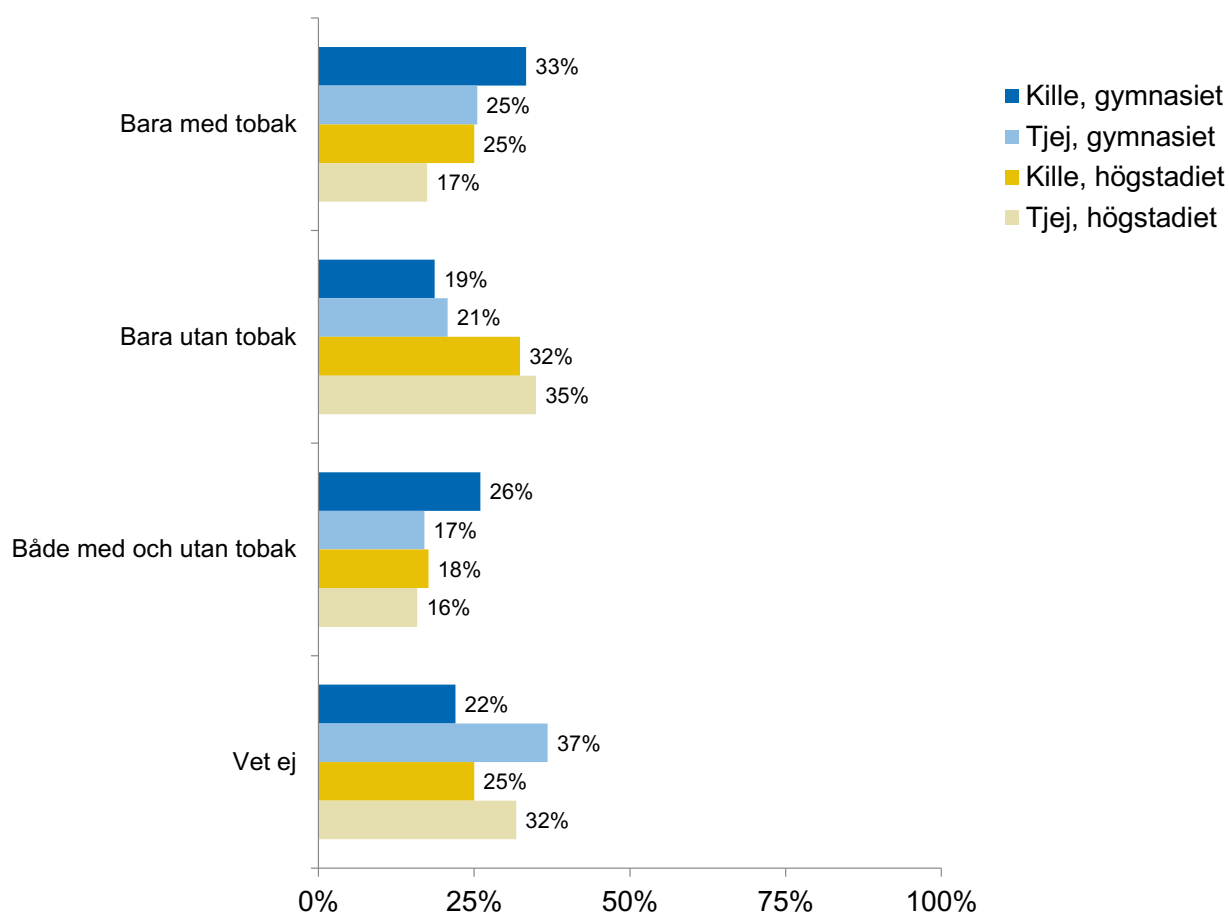
Antal svar: 2534

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	88%	80%
Ja, under de senaste 30 dagarna	3%	4%
Ja, under de senaste 12 månaderna	4%	7%
Ja, för mer än 12 månader sedan	5%	9%

Av de som rökt vattenpipa svarar störst andel i högstadiet att de bara rökt utan tobak. Drygt en tredjedel av högstadieungdomarna svarar att de bara rökt utan tobak. Bland gymnasiekillarna svarar störst andel att de bara rökt med tobak (33 %), medan gymnasietjejerna i hög grad svarar att de inte vet (37 %). Totalt 16 % i högstadiet och 22 % i gymnasiet har rökt både med och utan tobak.

18. Rökte du vattenpipa med eller utan tobak?

Besvarades endast av de som har rökt vattenpipa någon gång (flervalsfråga)

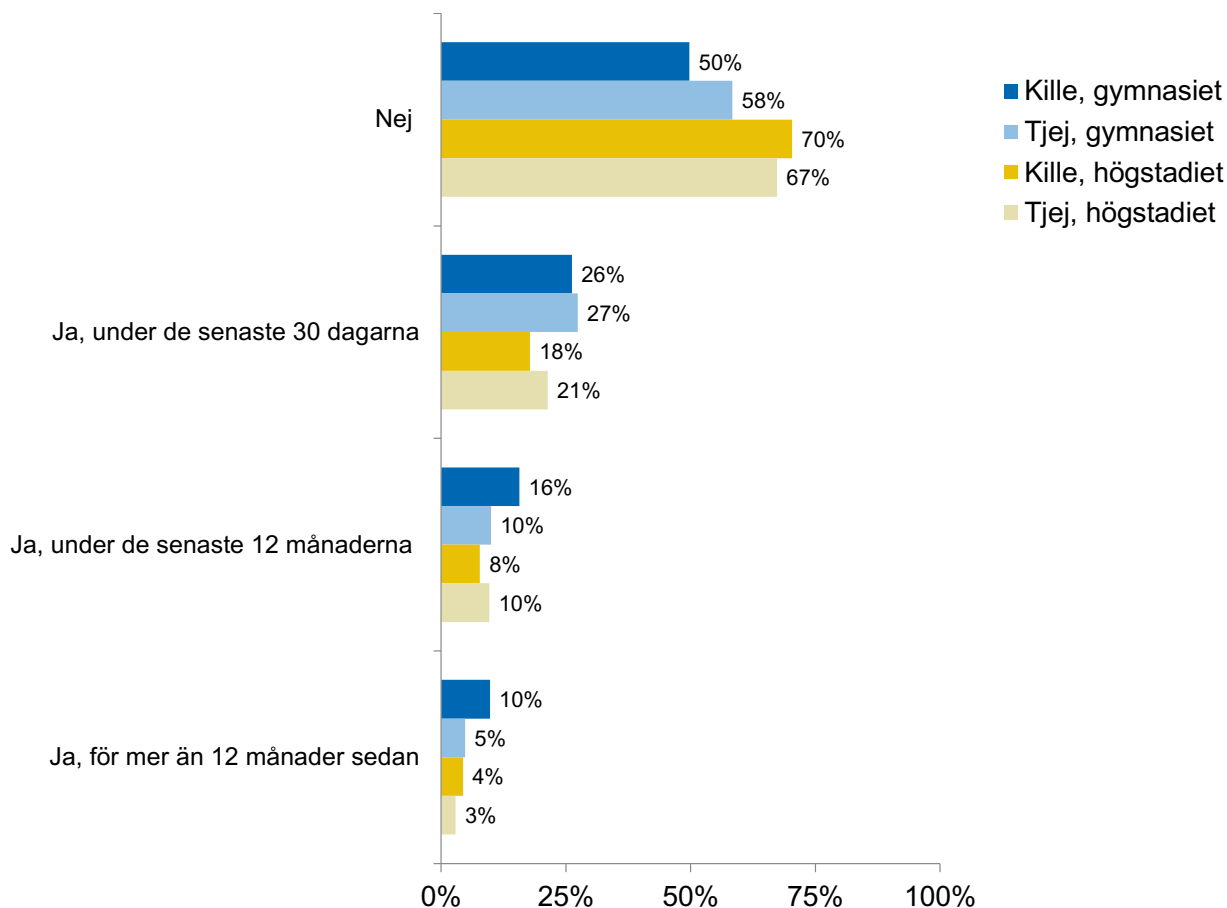
Antal svar: 405

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Bara med tobak	24%	30%
Bara utan tobak	33%	20%
Både med och utan tobak	16%	22%
Vet ej	26%	28%

E-cigarett

Strax över en fjärdedel av gymnasieungdomarna och en femtedel av högstadiungdomarna har använt e-cigarett under de senaste 30 dagarna. Andelen som någon gång använt e-cigarett är störst bland killar i gymnasiet. Hälften av gymnasiekillarna har vid något tillfälle använt e-cigarett. Andelen som någon gång rökt e-cigarett är på en något lägre nivå bland högstadiungdomarna i Blekinge än i riket.

19. Har du använt e-cigarett någon gång? (flervalsfråga)

Antal svar: 2530

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	69%	54%
Ja, under de senaste 30 dagarna	20%	27%
Ja, under de senaste 12 månaderna	9%	13%
Ja, för mer än 12 månader sedan	4%	7%

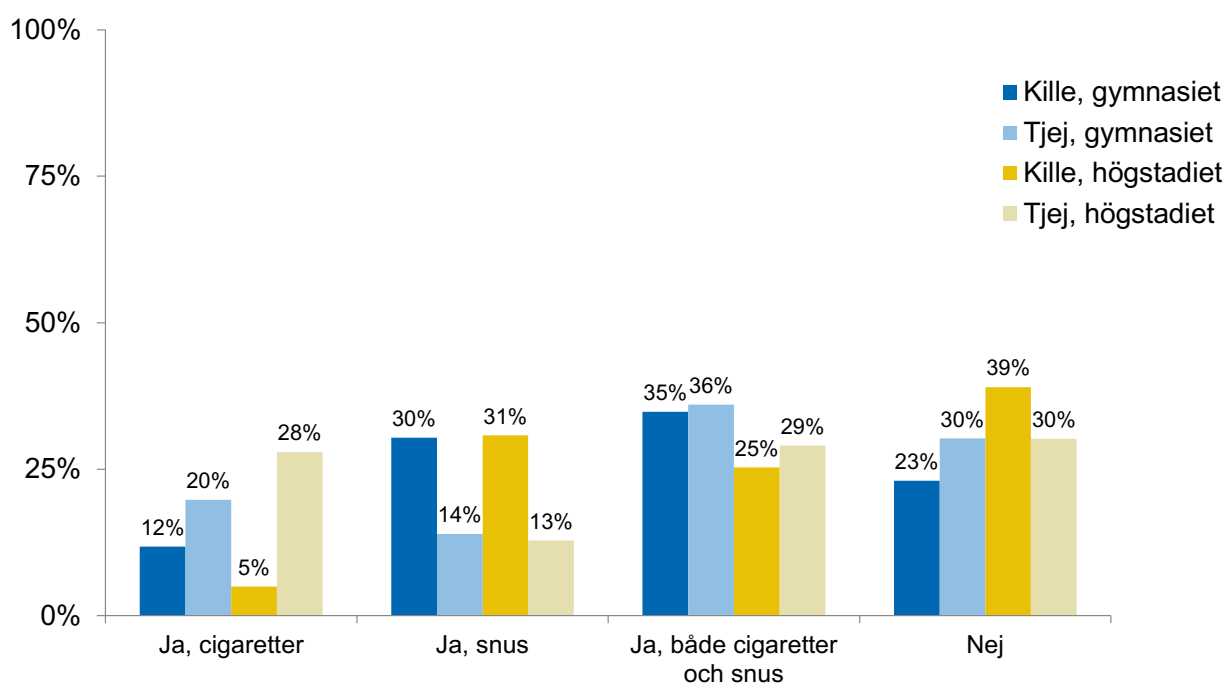
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andelen som använt e-cigarett under de senaste 30 dagarna	20%	20%	27%	24%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	69%	63%	54%	51%
Någon gång*	31%	36%	46%	48%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Majoriteten av ungdomarna hade använt cigaretter och/eller snus innan de använde e-cigarett. Killar svarar i högre grad än tjejer att de hade snusat, medan tjejer i högre grad än killar hade rökt cigaretter. 27 % i högstadiet och 36 % i gymnasiet hade använt både cigaretter och snus innan de använde e-cigarett.

**20. Hade du använt tobak innan du provade e-cigarett?
Besvarades endast av de som använt e-cigarett någon gång**

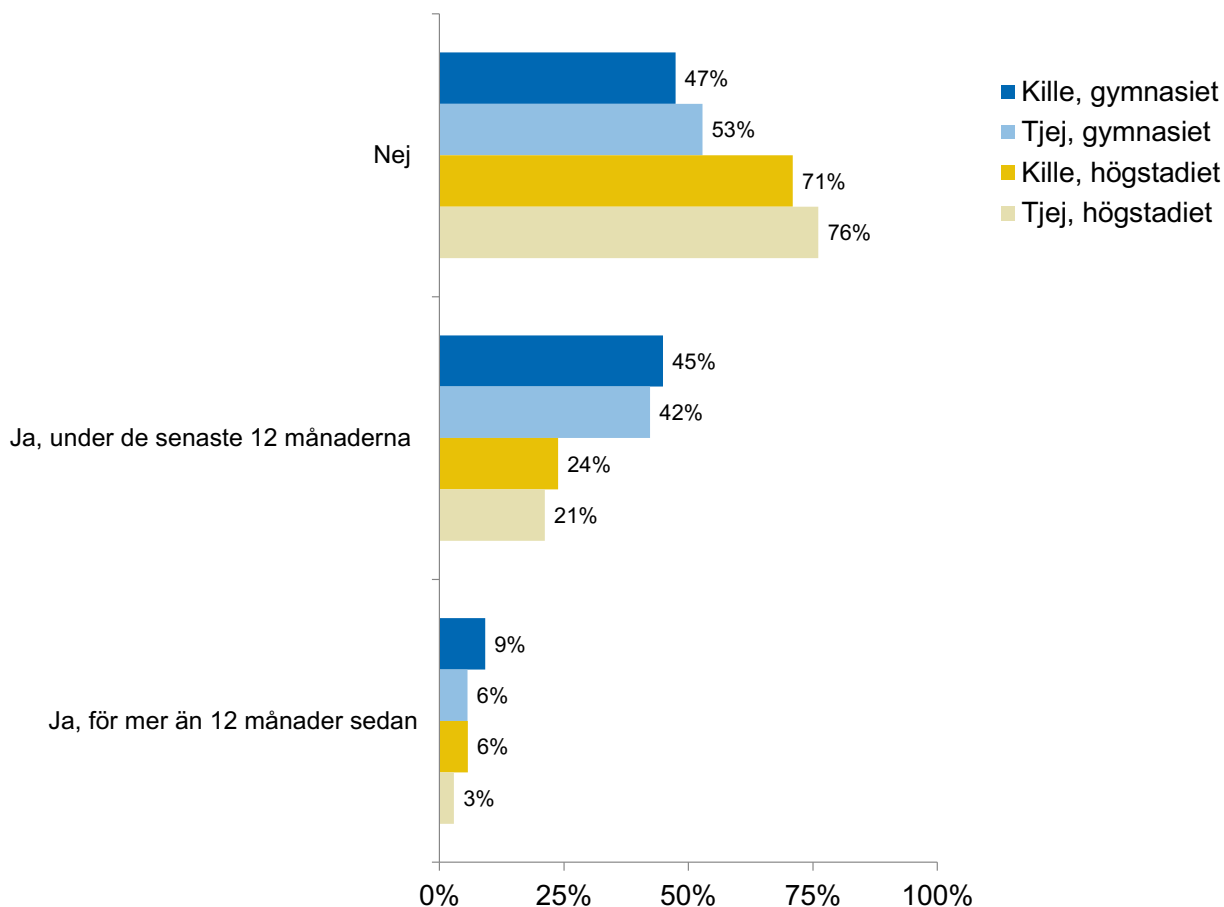
Antal svar: 986

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Ja, cigaretter	18%	15%
Ja, snus	21%	23%
Ja, både cigaretter och snus	27%	36%
Nej	34%	26%

Snus

Drygt hälften av gymnasieungdomarna har vid något tillfälle snusat. Andelen i högstadiet är mindre, 26 %. Det är vanligare bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna att ha använt snus under de senaste 12 månaderna. Totalt 44 % i gymnasiet har snusat under de senaste 12 månaderna, jämfört med 22 % i högstadiet. Andelen som snusat för mer än 12 månader sedan är 4 % i högstadiet och 7 % i gymnasiet. Jämfört med CAN:s nationella resultat svarar högstadieungdomarna i Blekinge i något högre grad att de aldrig har snusat.

21. Har du snusat någon gång? (flervalsfråga)

Antal svar: 2532

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	74%	50%
Ja, under de senaste 12 månaderna	22%	44%
Ja, för mer än 12 månader sedan	4%	7%

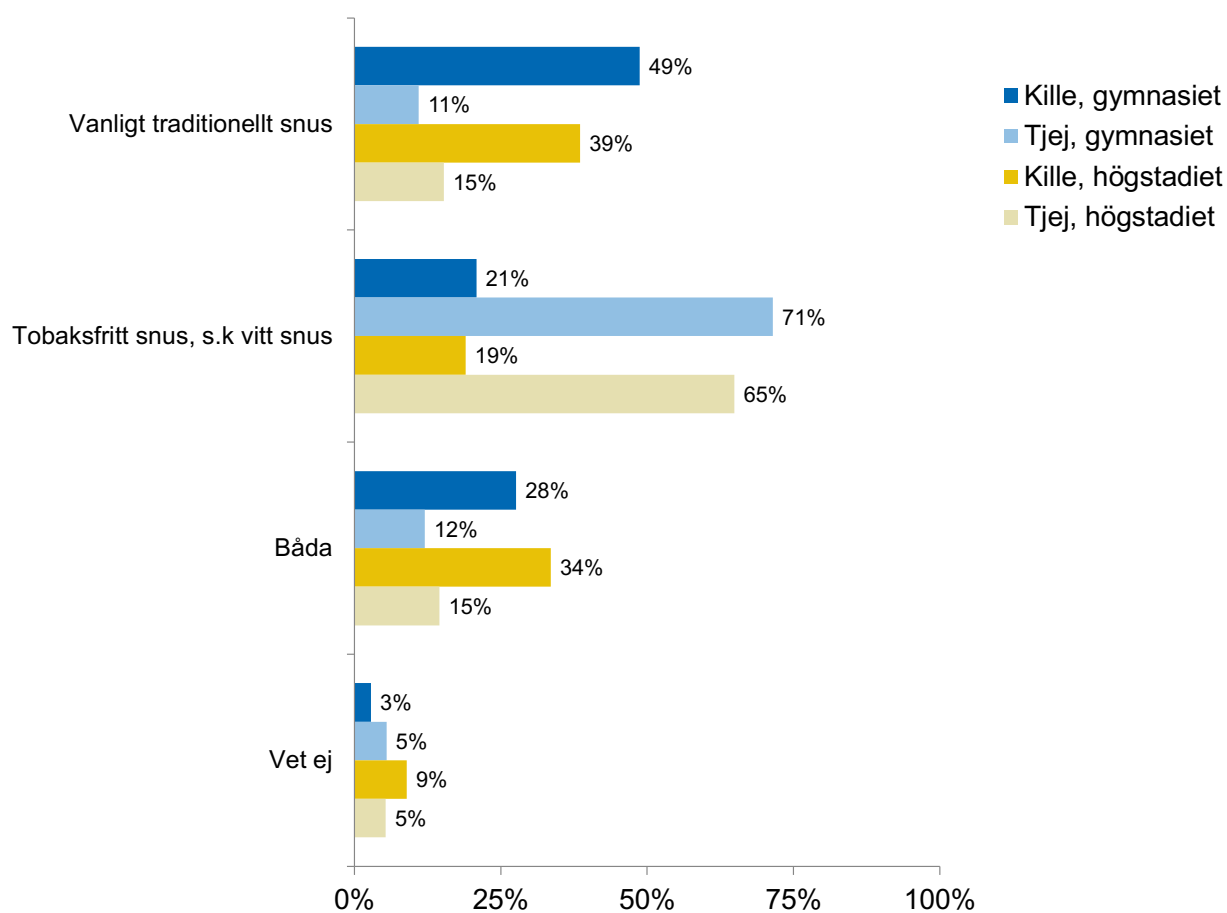
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	74%	70%	50%	51%
Någon gång*	26%	29%	50%	47%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Bland tjejer är det klart vanligast att ha använt sig av tobaksfritt snus (vitt snus) Bland killar är det däremot mer vanligt att ha använt sig av vanligt traditionellt snus samt av båda.

22. Vilken typ av snus?

Besvarades endast av de som snusat någon gång

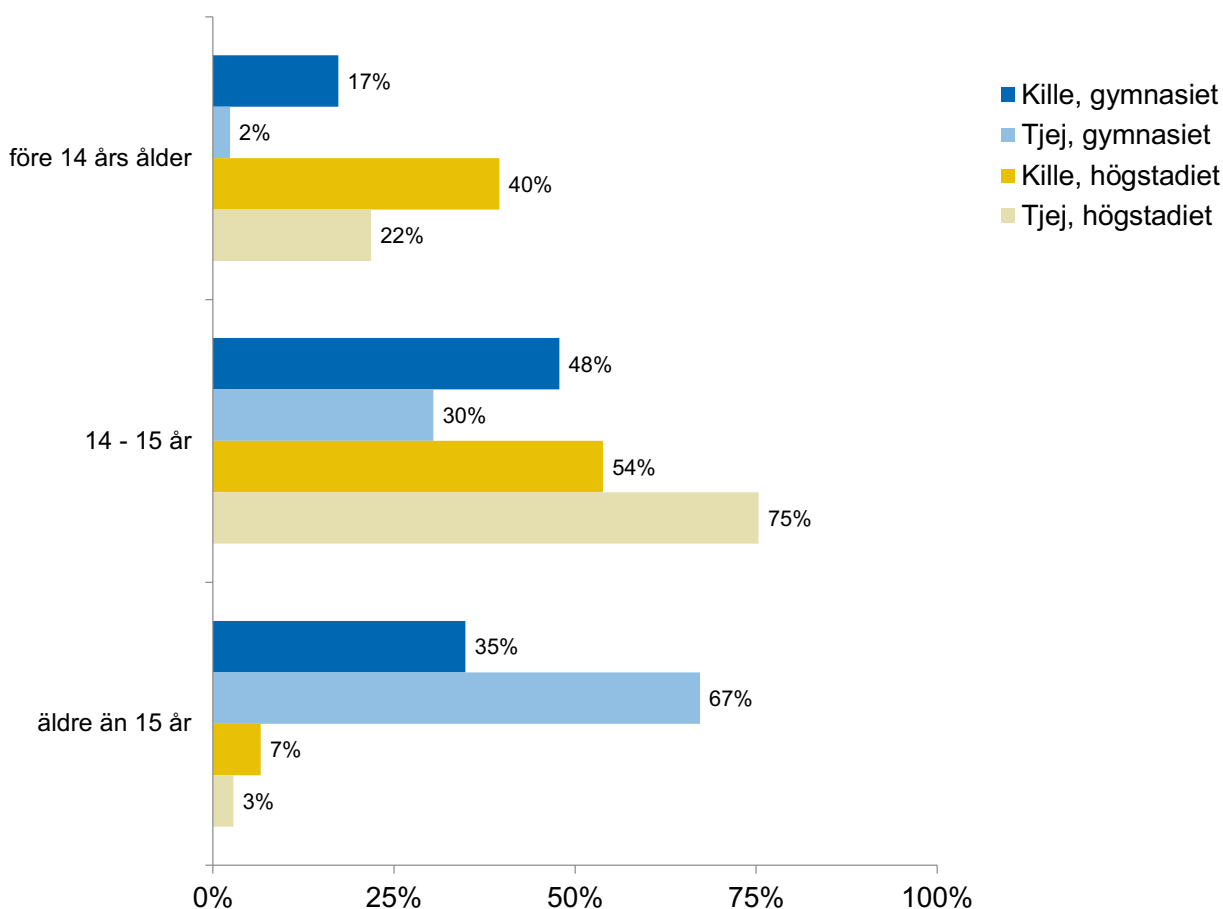

Antal svar: 979

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Vanligt traditionellt snus	30%	32%
Tobaksfritt snus, s.k vitt snus	37%	43%
Båda	26%	21%
Vet ej	7%	4%

Andelen unga som snusade första gången innan de var 14 år är störst bland högstadieungdomarna, och framför allt killarna. 40 % av högstadiekillarna som någon gång snusat svarar att de var yngre än 14 år när det gjorde det första gången. Högstadieungdomarna svarar även i högre grad än gymnasieungdomarna att de var 14-15 år. Bland gymnasietjejerna är det mest vanligt att ha snusat första gången efter 15 års ålder, medan det bland gymnasiekillarna är mest vanligt att snusa första gången vid 14-15 års ålder.

23. Hur gammal var du när du (om någonsin) snusade första gången?*

Antal svar: 1018

*Obs! Klart fler gymnasieungdomar än högstadieungdomar har svarat på frågan. Dessutom är högstadieungdomarna yngre än gymnasieungdomarna. Av de som redan debuterat i högstadiet är debutåldern därmed naturligt lägre.

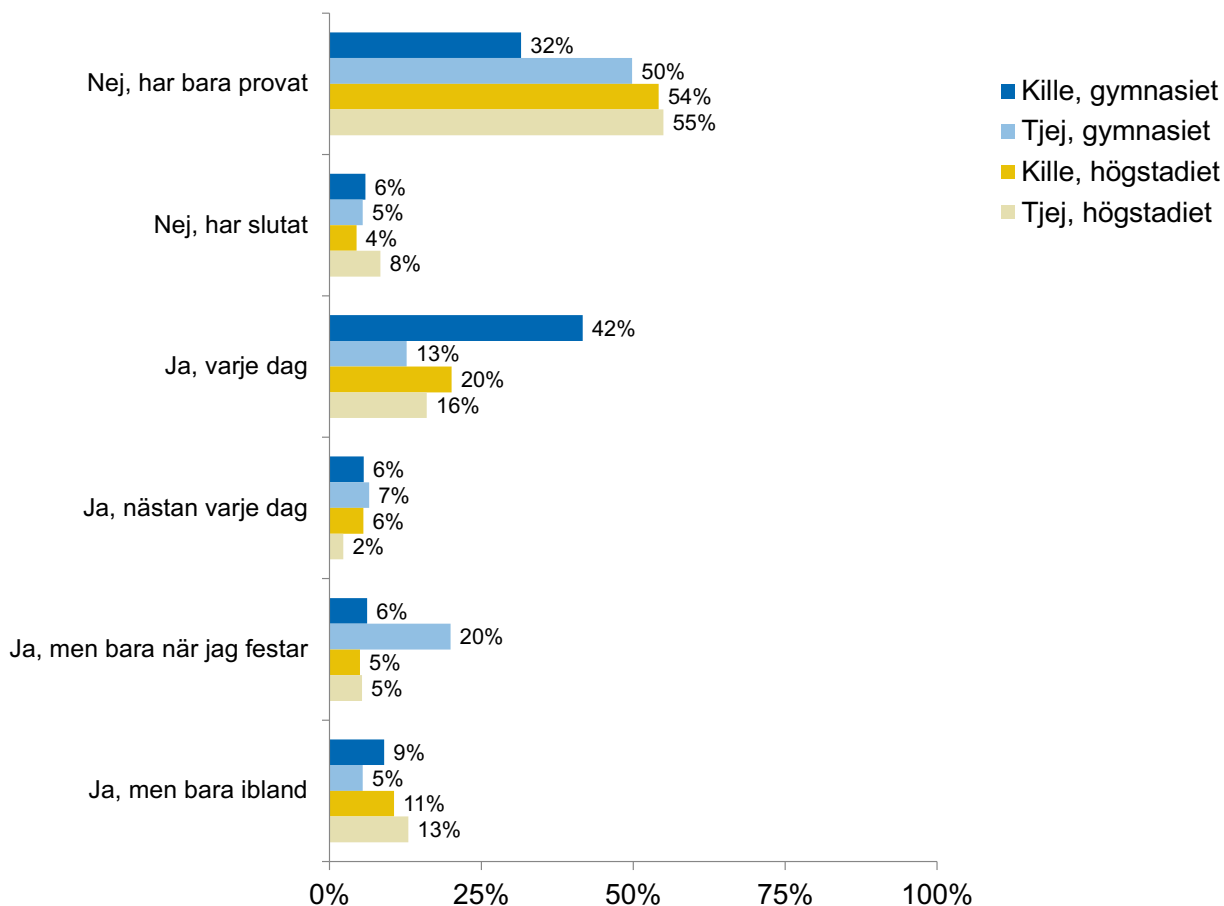
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
före 14 års ålder	32%	11%
14 - 15 år	62%	40%
äldre än 15 år	5%	49%

Tabellen redovisar debutåldrar för de som någon gång snusat.

Gymnasiekillarna är de som i högst grad snusar varje dag, 42 %. Bland övriga är andelen klart lägre och det är mer vanligt att bara ha provat att snusa. Andelen som snusar när de festar är högst bland gymnasietjejer. I diagrammet nedan redovisas även andelen som snusar regelbundet och sporadiskt (de som snusar dagligen/nästan dagligen eller de som gör det ibland/på fest) jämfört med CAN:s nationella resultat. Här framgår att andelen som snusar, antingen regelbundet eller sporadiskt, totalt sett i Blekinge är på en liknande nivå som i riket.

24. Snusar du fortfarande?

Besvarades endast av de som snusat någon gång

Antal svar: 978

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej, har bara provat	55%	39%
Nej, har slutat	6%	6%
Ja, varje dag	19%	29%
Ja, nästan varje dag	4%	6%
Ja, men bara när jag festar	5%	12%
Ja, men bara ibland	11%	8%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andel som snusar (regelbundet eller sporadiskt)*	10%	11%	27%	24%

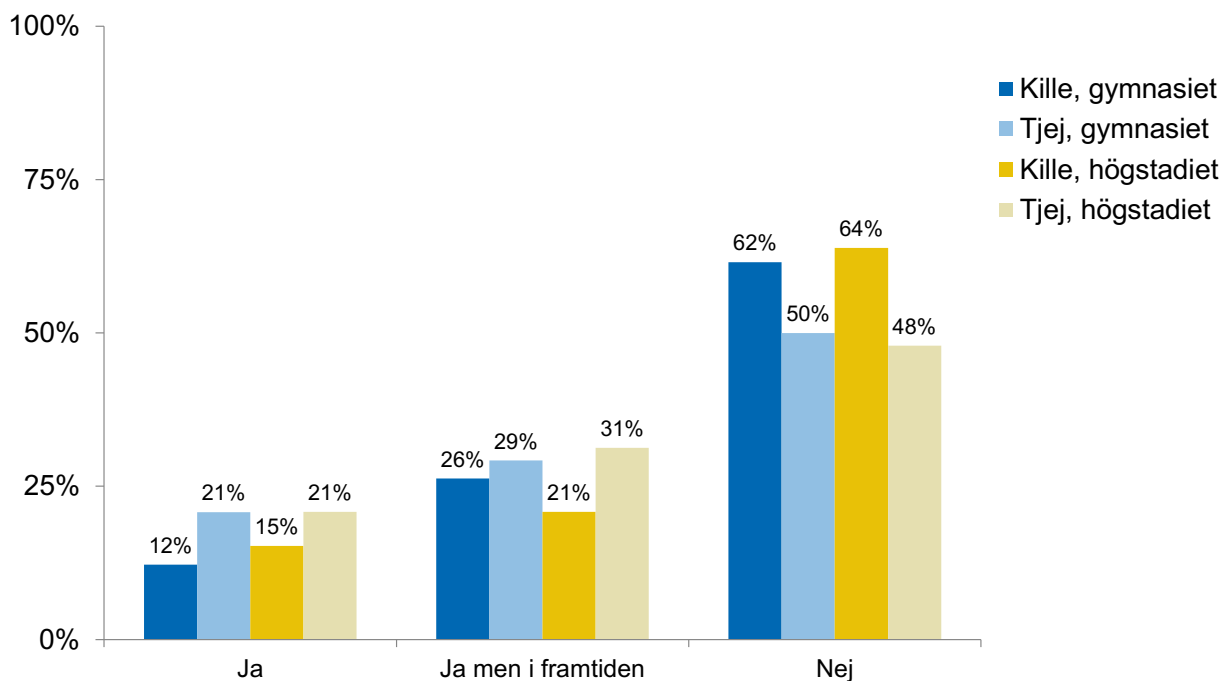
*Utav totalen

Tjejer svarar i högre grad än killar att de vill sluta snusa. Drygt hälften av tjejerna vill sluta snusa (nu eller i framtiden), medan motsvarande andel bland killarna är 36-38 %.

I jämförelsen med CAN:s nationella resultat i tabellen nedan framgår att både högstadie-och gymnasieungdomarna i Blekinge i högre grad uppger att de inte vill sluta snusa.

25. Vill du sluta snusa?

Besvarades endast av de som fortfarande snusar

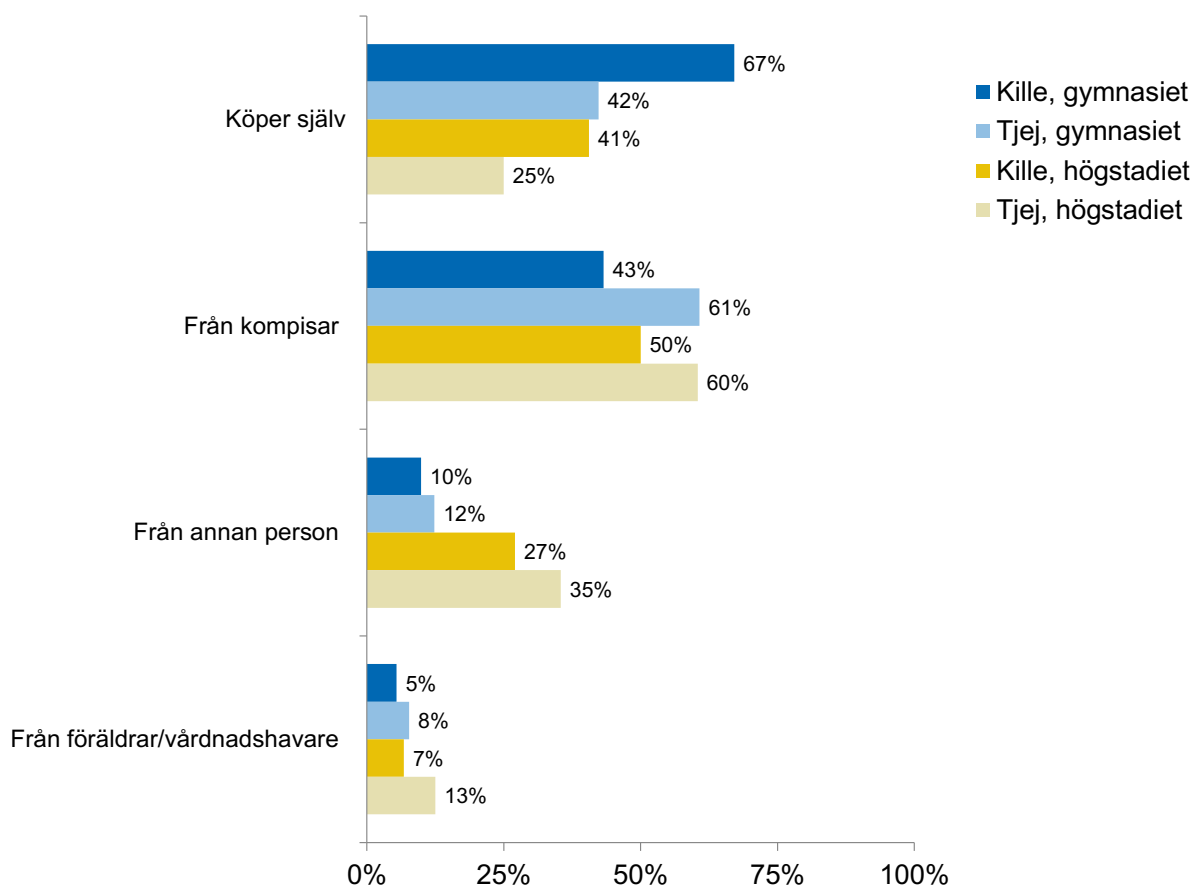
Antal svar: 483

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Ja	17%	18%	15%	15%
Ja men i framtiden	25%	29%	27%	38%
Nej	58%	52%	58%	46%

Det vanligaste sättet att få tag på snus bland högstadieungdomarna är från kompisar. I gymnasiet är det däremot mer vanligt att själv köpa snus. Killar i gymnasiet svarar i särskilt hög grad att de själva brukar köpa snus.

26. Hur får du vanligen tag på snus?

Besvarades endast av de som fortfarande snusar (flervalsfråga)

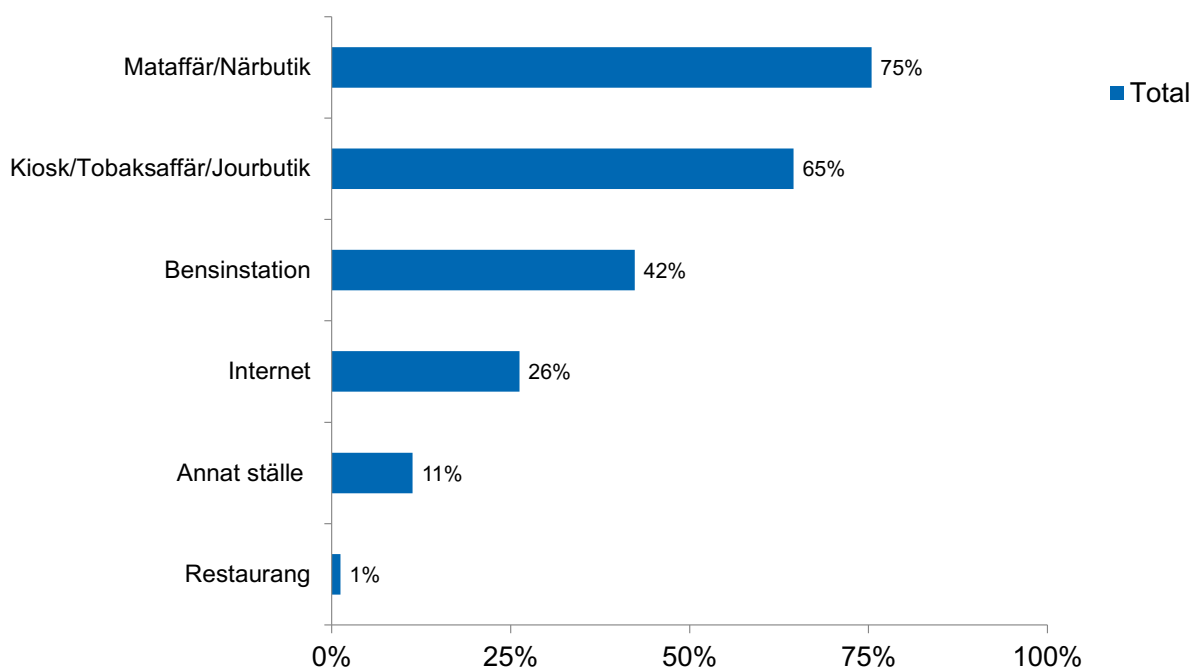
Antal svar: 486

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Köper själv	34%	57%
Från kompisar	54%	49%
Från föräldrar/vårdnadshavare	11%	7%
Från annan person	30%	12%

Av de som själva köpt snus är det vanligast att ha köpt det i en mataffär/närbutik. Totalt 75 % har köpt snus i en mataffär/närbutik. Gymnasieungdomarna svarar i högre grad än högstadieungdomarna att de gjort det, 84 % jämfört med 31 % i högstadiet. Vanligast i högstadiet är att ha köpt snus i en kiosk/tobaksaffär/jourbutik. Det är också en relativt stor andel, 26 %, som svarar att de köpt snus på internet. Även detta har gymnasieungdomarna gjort i högre grad än högstadieungdomarna, medan högstadieungdomarna i högre grad än gymnasieungdomarna köpt snus på annat ställe än de som listas.

27. Var har du köpt snus?

Besvarades endast av de som köper snus själv (flervalfråga)

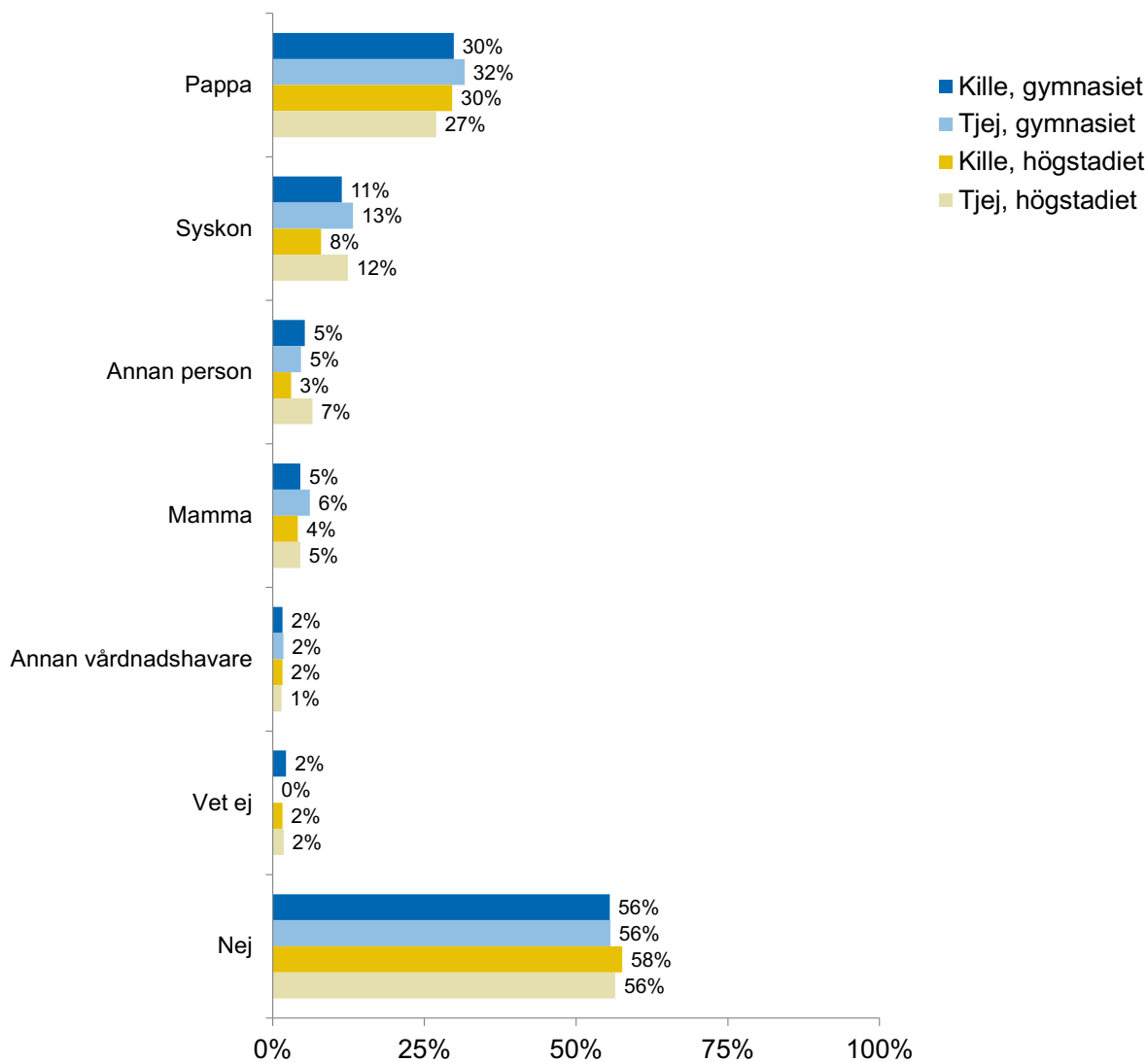

Antal svar: 248

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Mataffär/Närbutik	31%	84%
Kiosk/Tobaksaffär/Jourbutik	57%	66%
Bensinstation	29%	45%
Restaurang	2%	1%
Internet	19%	28%
Annat ställe	31%	7%

Drygt en tredjedel svarar att deras pappa snusar. 4-6 % svarar att deras mamma snusar, och 8-13 % att deras syskon gör det.

28. Är det någon i din familj som snusar?

Antal svar: 2535

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Mamma	5%	5%
Pappa	29%	31%
Annan vårdnadshavare	2%	2%
Syskon	10%	12%
Annan person	5%	5%
Nej	57%	55%
Vet ej	2%	1%

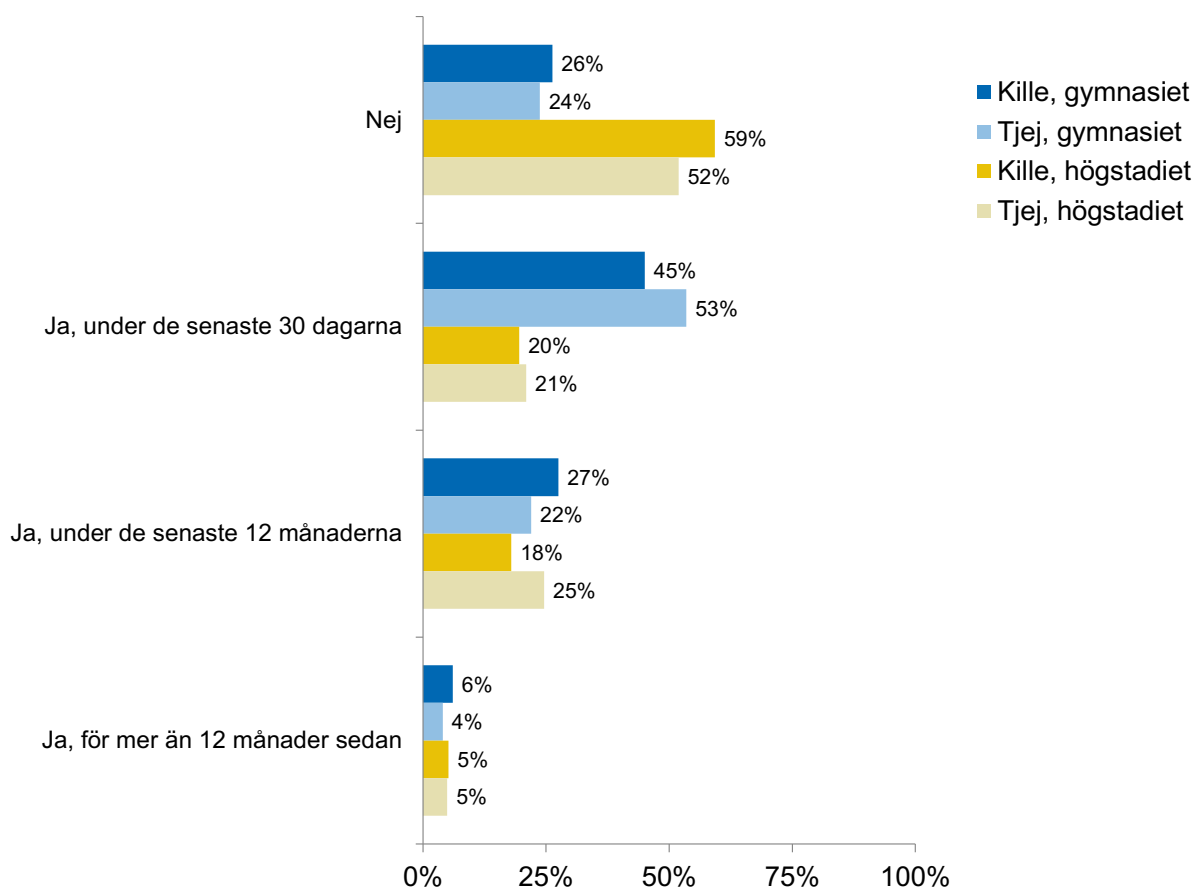
C. Alkoholvanor

Ungdomars alkoholvanor

I detta avsnitt presenteras de frågor som rör ungdomarna i Blekinges alkoholvanor. Sedan början av 2000-talet har andelen alkoholkonsumenter, såväl som mängden konsumerad alkohol, bland svenska skolungdomar minskat och ligger idag på historiskt låga nivåer. Även den genomsnittliga årskonsumtionen har minskat under 2000-talet.¹

I Blekinge svarar totalt 44 % av högstadieungdomarna och 75 % av gymnasieungdomarna att de vid något tillfälle druckit alkohol. 41 % i högstadiet och 73 % i gymnasiet har druckit alkohol under det senaste året. Drygt hälften av gymnasieungdomarna har druckit under de senaste 30 dagarna, och tjejerna i högre grad än killarna. Andelen som någon gång druckit alkohol är på en något högre nivå bland gymnasieungdomarna i Blekinge än i riket. Skillnaden är dock liten.

29. Har du någon gång druckit alkohol*?

Antal svar: 2535

*Exklusive svag cider, lättöl eller andra drycker under 2,26%.

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	56%	25%
Ja, under de senaste 30 dagarna	20%	49%
Ja, under de senaste 12 månaderna	21%	24%
Ja, för mer än 12 månader sedan	5%	5%

¹ CAN:s nationella skolundersökning 2021

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andelen som druckit alkohol under de senaste 30 dagarna	20%	18%	49%	45%

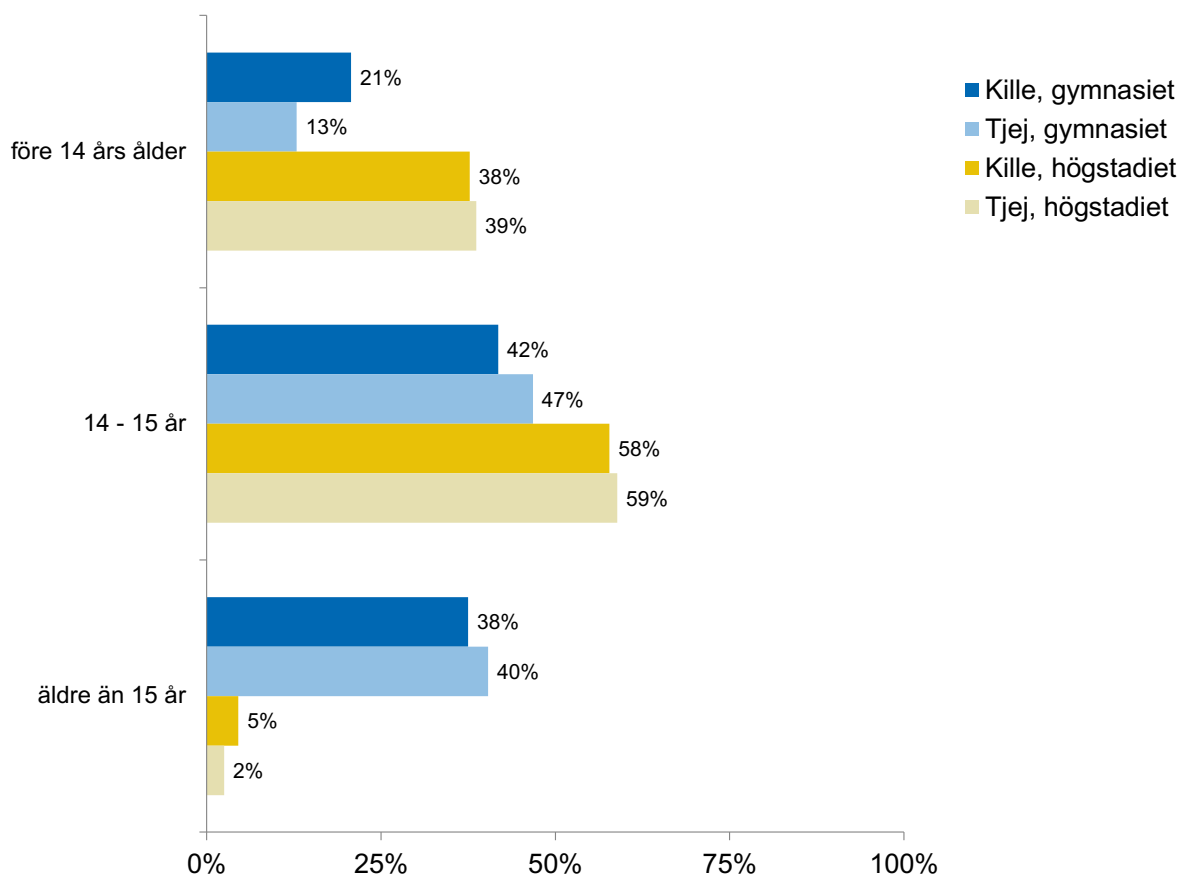
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	56%	55%	25%	29%
Någon gång*	44%	44%	75%	71%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Den vanligaste debutåldern för alkohol är vid 14-15 års ålder. Andelen som druckit alkohol före 14 års ålder är större bland högstadieungdomarna än gymnasieungdomarna, medan gymnasieungdomarna i högre grad var äldre än 15 år, se diagram 30 nedan.

I diagram 31 på nästa sida ser vi att det finns liknande mönster när det kommer till vid vilken ålder ungdomarna blev berusade av alkohol för första gången.

30. Hur gammal var du när du (om någonsin) drack minst ett glas alkohol?*

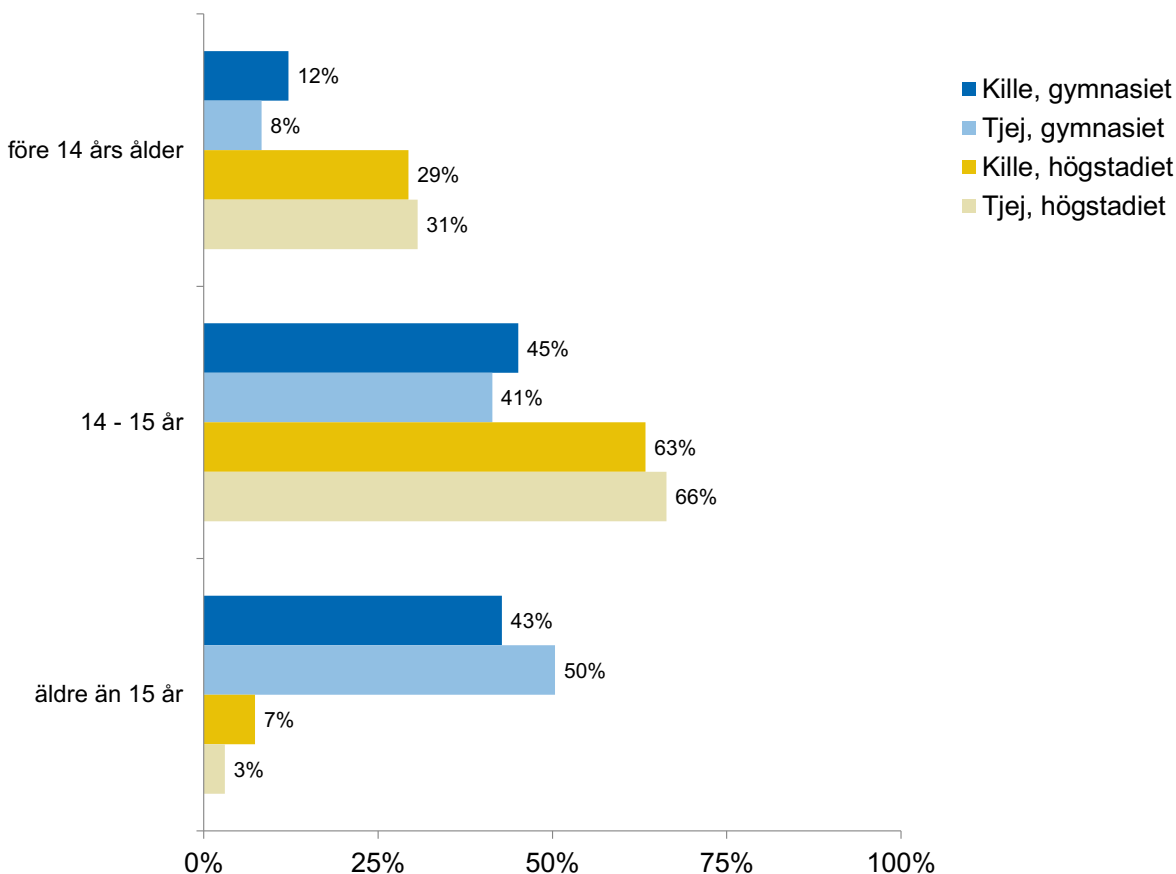
Antal svar: 1587

*Obs! Klart fler gymnasieungdomar än högstadieungdomar har svarat på frågan. Dessutom är högstadieungdomarna yngre än gymnasieungdomarna. Av de som redan debuterat i högstadiet är debutåldern därmed naturligt lägre.

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
före 14 års ålder	39%	17%
14 - 15 år	57%	44%
äldre än 15 år	4%	39%

Tabellen redovisar debutåldrar för de som någon gång druckit ett glas alkohol.

31. Hur gammal var du när du (om någonsin) blev berusad av alkohol första gången?*

Antal svar: 1221

*Obs! Klart fler gymnasieungdomar än högstadieungdomar har svarat på frågan. Dessutom är högstadieungdomarna yngre än gymnasieungdomarna. Av de som redan debuterat i högstadiet är debutåldern därmed naturligt lägre.

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
före 14 års ålder	30%	11%
14 - 15 år	64%	43%
äldre än 15 år	6%	46%

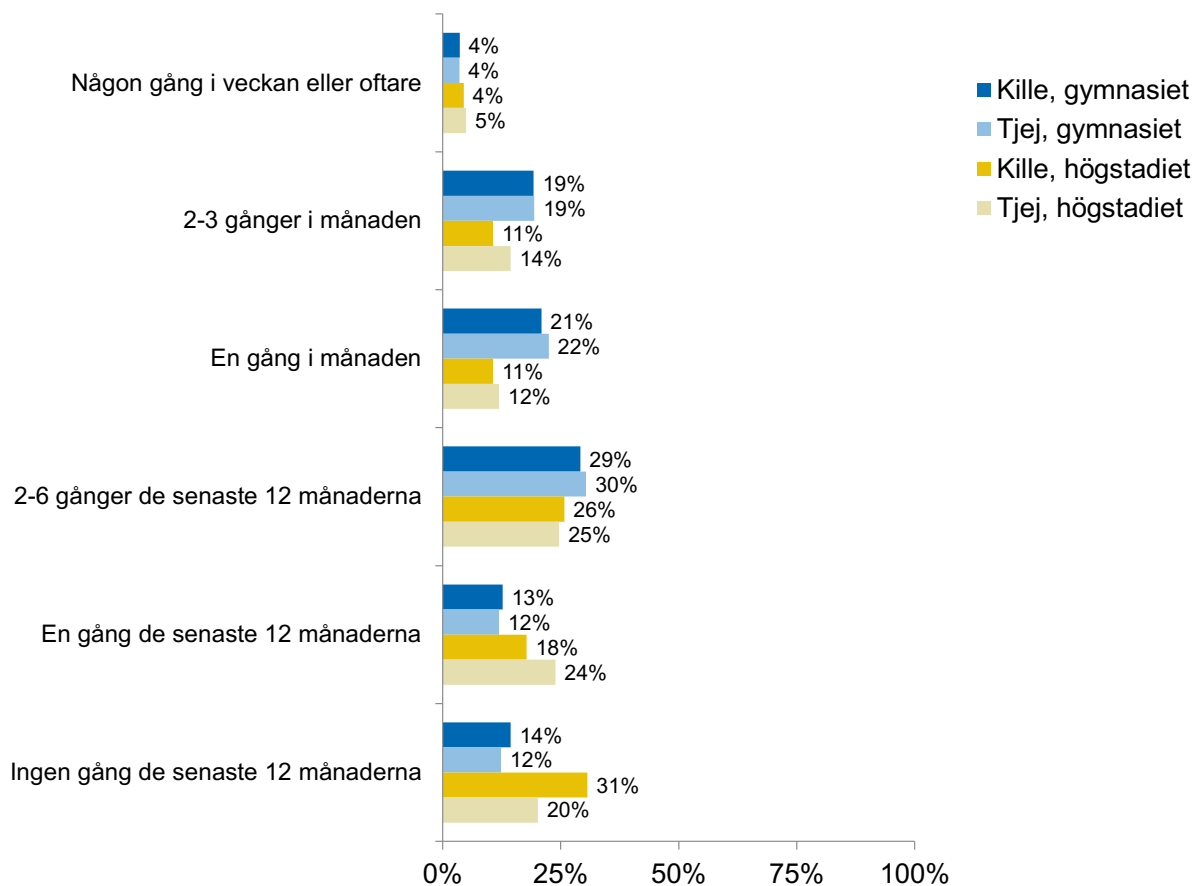
Tabellen redovisar debutåldrar för de som någon gång blivit berusade av alkohol.

I diagram 32 redovisas andelen som druckit så de känner sig berusade. Andelen på gymnasiet som vid något tillfälle druckit sig berusade är 87 %. På högstadiet är det 74 % som vid något tillfälle gjort det. I högstadiet svarar killar i lägre grad än tjejer att de vid något tillfälle druckit alkohol, medan inga könsskillnader syns i gymnasiet.

När det kommer till hur ofta ungdomarna dricker ser vi att högstadieungdomarna i högre grad än gymnasieungdomarna druckit vid ett tillfälle under det senaste året. Gymnasieungdomarna dricker däremot 1-3 gånger i månaden i högre grad än högstadieungdomarna. Andelen som dricker någon gång i veckan eller oftare är låg, 4-5 %, och på en liknande nivå i högstadiet och gymnasiet utan några könsskillnader.

32. Hur ofta under de senaste 12 månaderna har du druckit så mycket alkohol att du känt dig berusad?

Besvarades endast av de som druckit alkohol under de senaste 12 månaderna

Antal svar: 1434

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Någon gång i veckan eller oftare	5%	4%
2-3 gånger i månaden	13%	19%
En gång i månaden	11%	22%
2-6 gånger de senaste 12 månaderna	25%	30%
En gång de senaste 12 månaderna	20%	12%
Ingen gång de senaste 12 månaderna	26%	13%

I tabellen nedan redovisas även jämförelser mellan Blekinges och CAN:s nationella resultat i frågan, men med samtliga svaranden som bas för att resultatet ska bli jämförbart. Andelen som dricker någon gång i veckan eller oftare är på en liknande nivå i Blekinge som i riket. Högstadiungdomarna i Blekinge svarar dock i lägre grad än ungdomar i riket att de inte druckit alls under de senaste 12 månaderna, men i något högre grad att de druckit mellan 1-6 gånger i månaden. Även gymnasieungdomarna i Blekinge svarar i lägre grad än i riket att de inte druckit alls under de senaste 12 månaderna. De svarar istället i högre grad att de druckit 2-3 gånger i månaden, en gång i månaden samt 2-6 gånger under de senaste 12 månaderna.

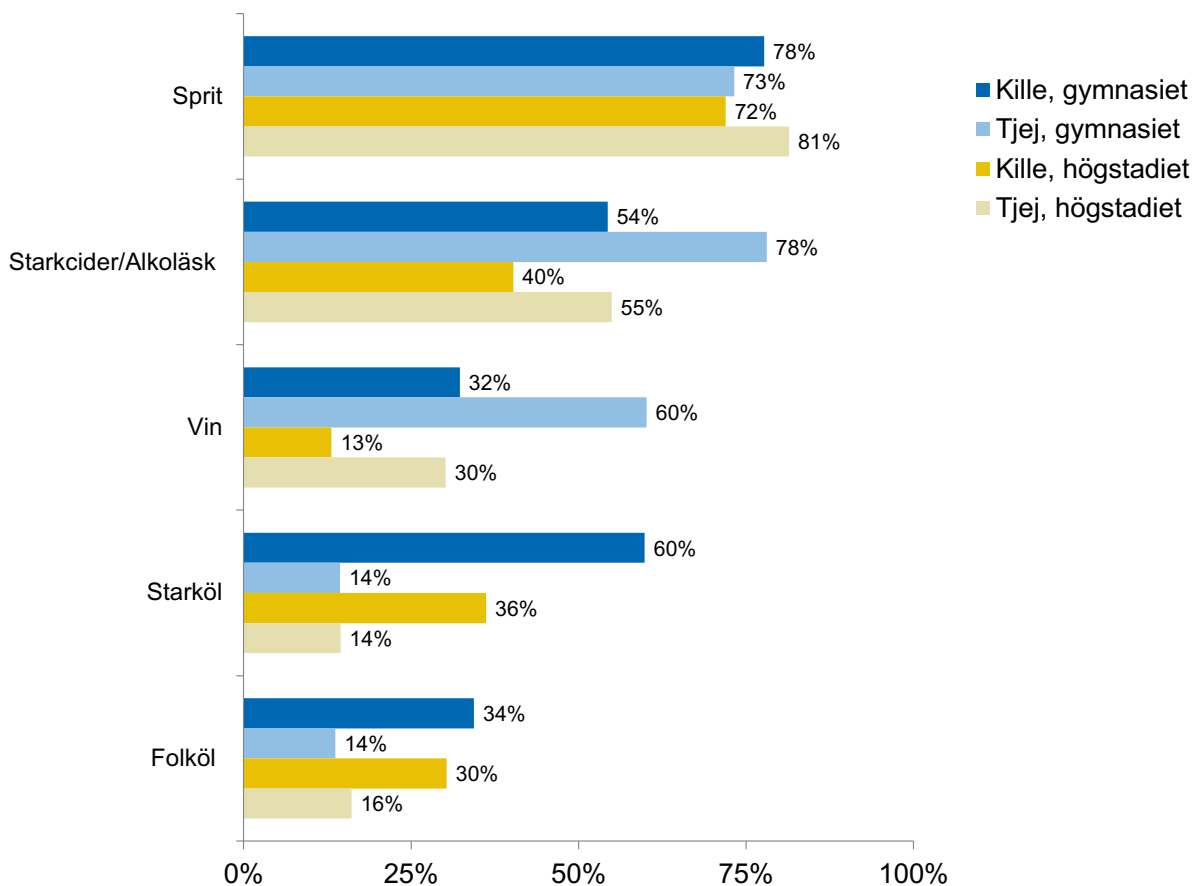
32b. Hur ofta under de senaste 12 månaderna har du druckit så mycket alkohol att du känt dig berusad?

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Någon gång i veckan eller oftare	2%	2%	3%	2%
2-3 gånger i månaden	5%	2%	14%	7%
En gång i månaden	5%	3%	16%	11%
2-6 gånger de senaste 12 månaderna	10%	7%	22%	16%
En gång de senaste 12 månaderna	9%	7%	9%	11%
Ingen gång de senaste 12 månaderna	11%	22%	10%	23%
Dricker inte alkohol	58%	55%	26%	29%

På den här sidan redovisas frågan med samtliga svarande som bas för att resultatet ska bli jämförbart med CAN:s resultat.

I diagrammet nedan redovisas vilka alkoholsorter ungdomarna druckit under de senaste 12 månaderna. Den vanligaste alkoholsorten för både högstadiet och gymnasiet är sprit. Även starkcider/alkoläsk är relativt vanligt, framför allt bland tjejer i gymnasiet. Tjejer i gymnasiet svarar även i högst grad att de druckit vin under de senaste 12 månaderna. Andelen som druckit starköl är däremot klart högre bland gymnasiekillarna jämfört med övriga grupper. Vad gäller folköl ser vi att killar druckit detta i högre grad än tjejer.

33. Vilken av följande alkoholsorter har du druckit de senaste 12 månaderna? Besvarades endast av de som druckit alkohol under de senaste 12 månaderna (flervalsfråga)

Antal svar: 1424

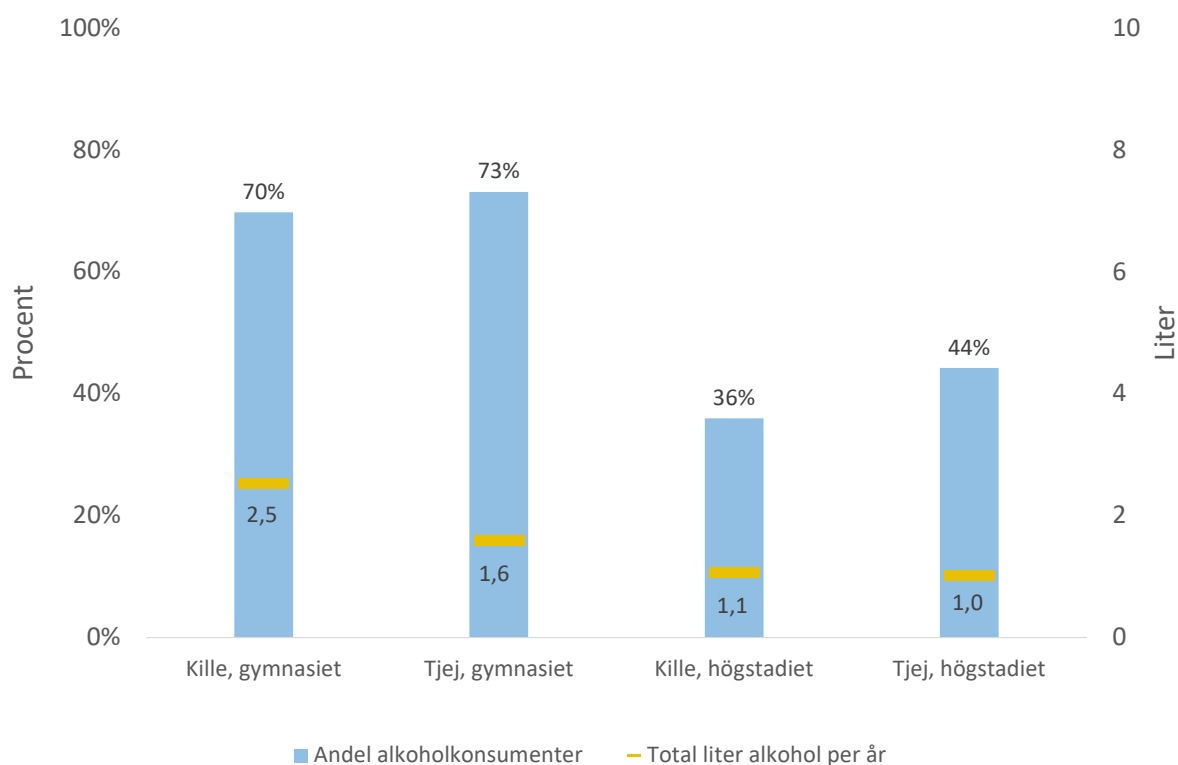
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Folköl	23%	25%
Starköl	25%	38%
Starkcider/Alkoläsk	48%	66%
Vin	22%	46%
Sprit	77%	76%

Alkoholkonsumtion och årskonsumtion i liter

Andelen alkoholkonsumenter och årskonsumtionen av alkohol i liter är två mått som CAN beskriver och mäter i sina nationella undersökningar. Andelen alkoholkonsumenter (andelen som druckit alkohol de senaste 12 månaderna) är i Blekinge drygt 70 % bland gymnasieungdomarna och på högstadiet är andelarna 36 % bland killarna och 44 % bland tjejerna.

I samma diagram redovisas årskonsumtionen i liter (ren alkohol)¹ precis under den gula linjen. På högstadiet är årskonsumtionen 1,1 liter bland killarna och 1,0 bland tjejerna. På gymnasiet finns tydligare könsskillnader vad gäller årskonsumtionen av alkohol i liter mätt - bland killar är det 2,5 liter och bland tjejer 1,6 liter.

34. Alkoholkonsumtion

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andel alkoholkonsumenter	40%	38%	71%	67%
Total liter alkohol konsumerad per år	1,2	0,8	2,1	2,2

¹ Observera att detta mått kan skilja sig något från hur CAN räknar ut måttet. Ett försök har gjorts att räkna ut detta på samma sätt. Analysen krävde dock att göra vissa val:

a) Alkoholprocent per dryck, detta är som ligger till grund för analysen nu är:
Folköl: 3.15%, Starköl: 5.55%, Övrig (alkoläsk, cider): 5.55%, Vin: 13%, Sprit 40%.

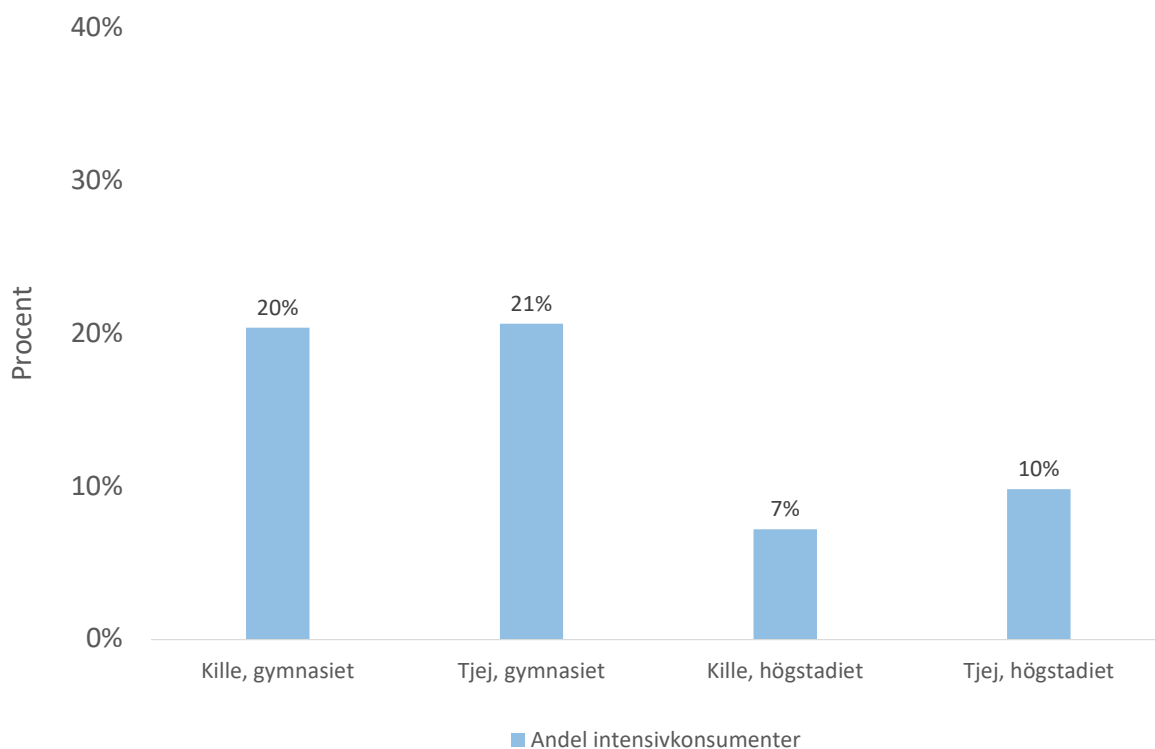
b) Ambivalenta mängder i svarsalternativ. "Mindre än 1 snaps/shot (mindre än 4 cl)", "mindre än ett vinglas"). Där har värdet satts till strax under det som är angett för en full mängd av glaset/burken/shoten. För span har medelvärdet använts, något som även CAN gör i sin analys. Till exempel: 3-5 burkar innebär 4 burkar i analysen.

Intensivkonsumtion

Ett annat mått som undersöks i CAN:s nationella drogvaneundersökningar är andelen intensivkonsumenter. Måttet syftar till drickande som leder till berusning och baseras på andelen som druckit minst en flaska vin (eller motsvarande mängd ren alkohol av andra drycker) minst en gång per månad de senaste 12 månaderna.

I Blekinge är andelen intensivkonsumenter 20 % på gymnasiet. På högstadiet är andelarna lägre, 7 % bland killarna och 10 % bland tjejerna (totalt 9 %). Andelen intensivkonsumenter är på samma nivå i Blekinge som i riket, både på högstadiet och gymnasiet.

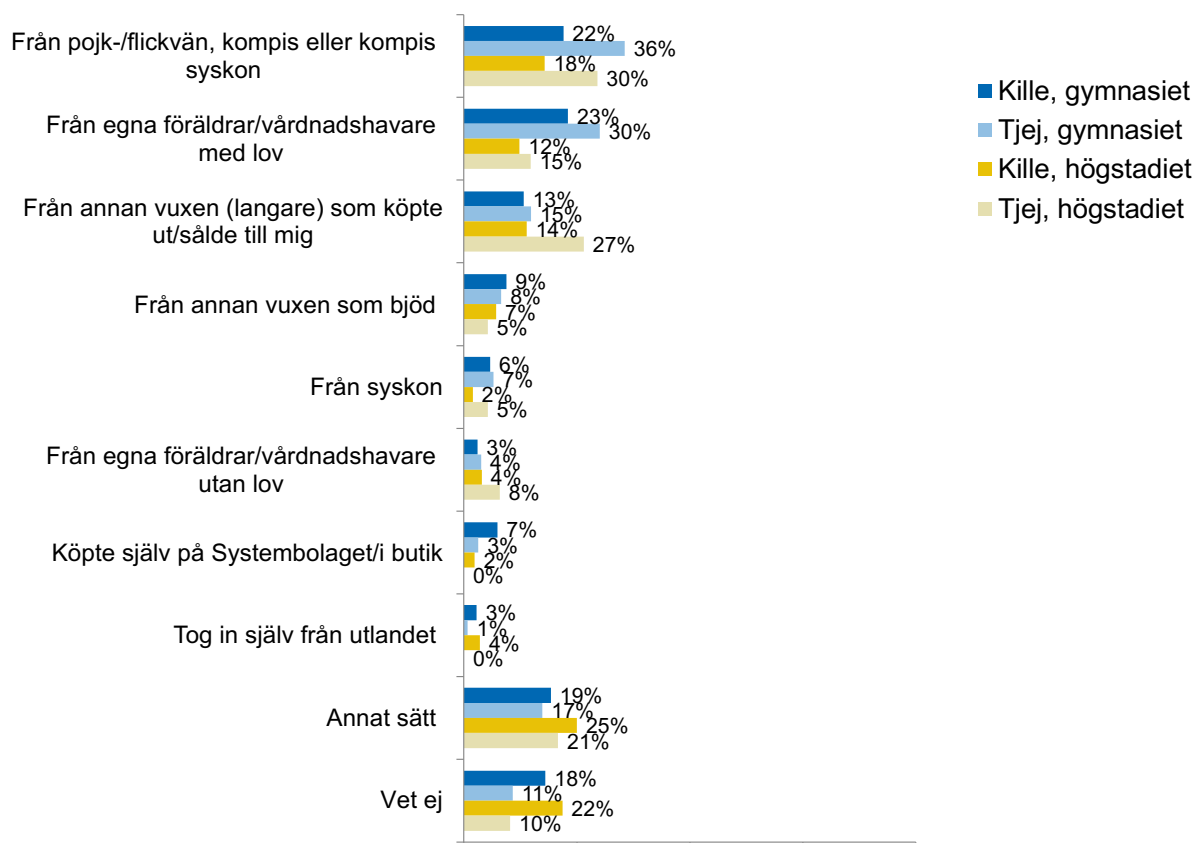
35. Intensivkonsumenter av alkohol

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andel intensivkonsumenter	9%	9%	20%	20%

Det vanligaste sättet att få tag på alkohol är från partner, kompis eller kompis syskon. På gymnasiet är det även ungefär lika vanligt att få alkohol från sina föräldrar. Bland högstadieungdomarna är det näst vanligast att få tag på alkohol från en langare som köpt ut/sålt. Runt 20 % både i högstadiet och gymnasiet svarar att de fick tag på alkohol på annat sätt än vad som listas. Jämfört med CAN:s nationella resultat svarar ungdomarna i Blekinge även i klart högre utsträckning att de fått tag på alkohol på annat sätt. Bland gymnasieungdomarna i Blekinge är det även mer vanligt än i riket att fått tag på alkohol från sina föräldrar/vårdnadshavare med lov.

36. Senaste gången du drack alkohol, hur fick du då tag på det? Besvarades endast av de som druckit alkohol någon gång (flervalsfråga)

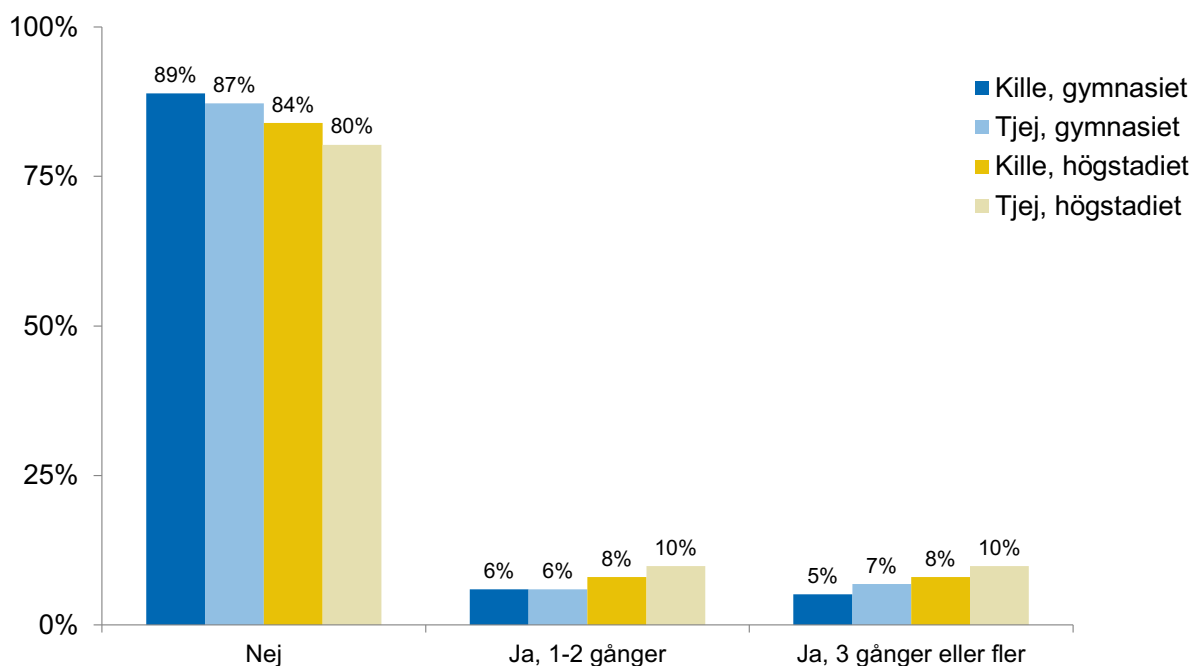
Antalsvar: 1525

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Köpte själv på Systembolaget/i butik	2%		6%	
Från syskon	5%		6%	
Från pojk-/flickvän, kompis eller kompis syskon	24%		28%	
Från kompis, syskon eller partner*		37%		48%
Från egna föräldrar/vårdnadshavare med lov	14%	12%	27%	21%
Från egna föräldrar/vårdnadshavare utan lov	6%	12%	4%	3%
Från annan vuxen som bjöd	6%		9%	
Från annan vuxen (langare) som köpte ut/sålde till mig	20%	24%	14%	17%
Tog in själv från utlandet	2%		2%	
Annat sätt	23%	6%	18%	4%
Vet ej	16%	20%	15%	14%

**Svarsalternativ från CAN:s undersökning som skiljer sig något och därför redovisas separat

En andel om 18 % i högstadiet och 12 % i gymnasiet har vid något tillfälle köpt alkohol via internet/sociala medier. Det är något vanligare bland tjejer i högstadiet än bland killar att ha gjort detta. Det är något mer vanligt bland högstadieungdomarna i Blekinge än i riket att ha köpt alkohol via internet/sociala medier 3 gånger eller fler. I övrigt är resultaten på ungefär samma nivå.

37. Har du under de senaste 12 månaderna köpt alkohol via internet/sociala medier? Besvarades endast av de som druckit alkohol under de senaste 12 månaderna

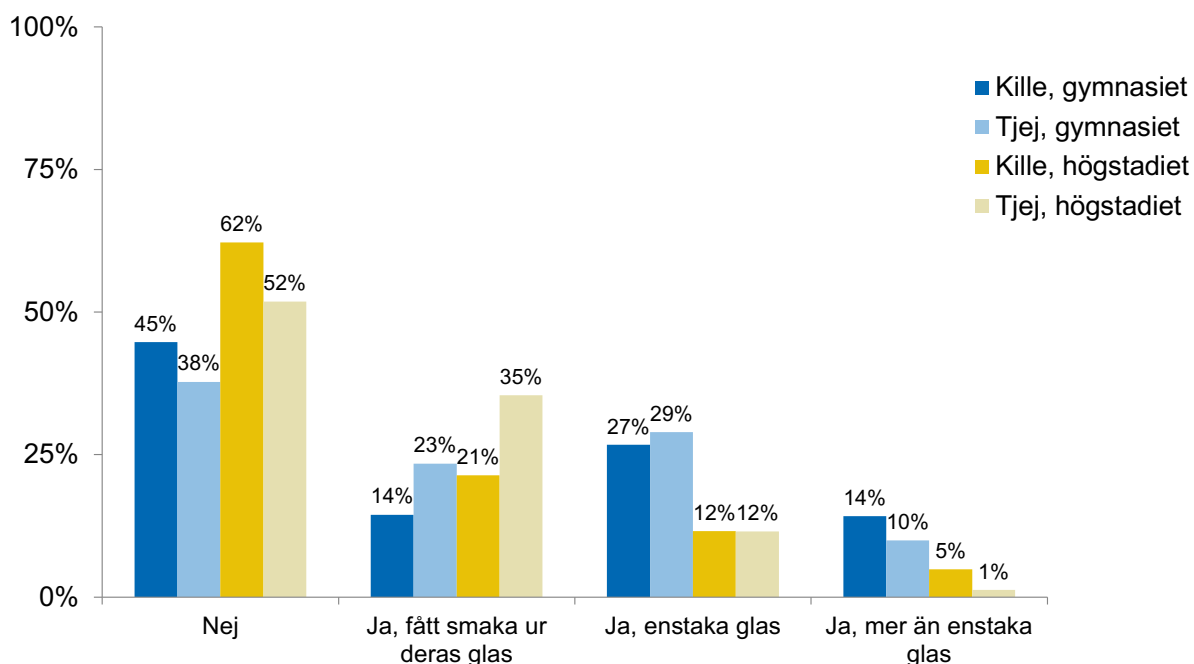
Antal svar: 1426

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Nej	82%	85%	88%	85%
Ja, 1-2 gånger	9%	8%	6%	8%
Ja, 3 gånger eller fler	9%	6%	6%	6%

Andelen som svarar att de under de senaste 12 månaderna blivit bjudna på alkohol av sina föräldrar/vårdnadshavare är högre bland gymnasieungdomarna än högstadieungdomarna, se diagram 38 på nästa sida. Av de som druckit alkohol under det senaste året svarar totalt 59 % i gymnasiet och 44 % i högstadiet att de blivit bjudna. Tjejer i respektive åldersgrupp har blivit bjudna i högre grad än killar i samma åldersgrupp.

Vanligast bland högstadieungdomarna är att ha fått smaka ur sina föräldrars/vårdnadshavares glas. I gymnasiet är det mer vanligt att ha fått enstaka glas. Totalt 4 % i högstadiet och 12 % i gymnasiet av de som druckit under det senaste året svarar att de blivit bjudna på mer än enstaka glas.

38. Har du under de senaste 12 månaderna blivit bjuden på alkohol av dina föräldrar/vårdnadshavare? Besvarades endast av de som druckit alkohol under de senaste 12 månaderna

Antal svar: 1432

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	56%	41%
Ja, fått smaka ur deras glas	28%	19%
Ja, enstaka glas	12%	28%
Ja, mer än enstaka glas	4%	12%

Problem i samband med alkohol

Ungdomarna svarade även på en fråga om de upplevt något problem/olycka eller liknande händelse när de varit påverkade av alkohol. I tabellerna nedan redovisas de fem vanligaste problemen som ungdomarna har varit med om i samband med påverkan av alkohol.

Vad som framgår är att i alla gruppers listor över de 5 vanligaste finns "Förstört saker eller kläder". En relativt hög andel av högstadieungdomarna, särskilt tjejerna, har blivit fotad/filmad i en pinsam eller kränkande situation. Bland högstadietjejerna är andelen 29 %, och bland högstadiekillarna 17 %.

Att ha "Råkat i gräl" samt "Råkat ut för en olycka eller skadats" finns med på alla utom högstadiekillarnas listor. Högstadiekillarna är däremot den enda grupp där "Kört moped, bil eller annat motorfordon" samt "Åkt moped, bil eller annat motorfordon med berusad förare" finns med på listan över de 5 vanligaste alkoholrelaterade problemen. Bland killar, både i högstadiet och gymnasiet, finns även "Badat på djupt vatten" med på listorna. Bland tjejer, både i högstadiet och gymnasiet, finns däremot "Fått problem med förhållandet till vänner" med som en av de vanligaste problemen. Bland gymnasietjejerna är det även relativt vanligt att haft sex de ångrat dagen efter, vilket 13 % svarar att de har.

Har något av följande hänt dig i samband med att du druckit alkohol under de senaste 12 månaderna?

Besvarades endast av de som druckit alkohol under de senaste 12 månaderna

Högstadiet åk 9*

Kille	Tjej
1. Kört moped, bil eller annat motorfordon (24%)	1. Blivit fotad/filmad i en pinsam eller kränkande situation (29%)
2. Badat på djupt vatten (19%)	2. Förstört saker eller kläder (27%)
3. Förstört saker eller kläder (18%)	3. Råkat i gräl (24%)
4. Åkt moped, bil eller annat motorfordon med berusad förare (17%)	4. Råkat ut för olycka eller skadats (23%)
5. Blivit fotad/filmad i en pinsam eller kränkande situation (17%)	5. Fått problem med förhållandet till vänner (22%)

Gymnasiet år 2*

Kille	Tjej
1. Förstört saker eller kläder (26%)	1. Förstört saker eller kläder (20%)
2. Råkat i gräl (21%)	2. Råkat i gräl (19%)
3. Råkat ut för olycka eller skadats (18%)	3. Fått problem med förhållandet till vänner (14%)
4. Tappat pengar eller andra värdesaker (16%)	4. Haft sex du ångrat dagen efter (13%)
5. Badat på djupt vatten (14%)	5. Råkat ut för olycka eller skadats (13%)

*Tabellerna visar de 5 vanligaste problemen i varje grupp

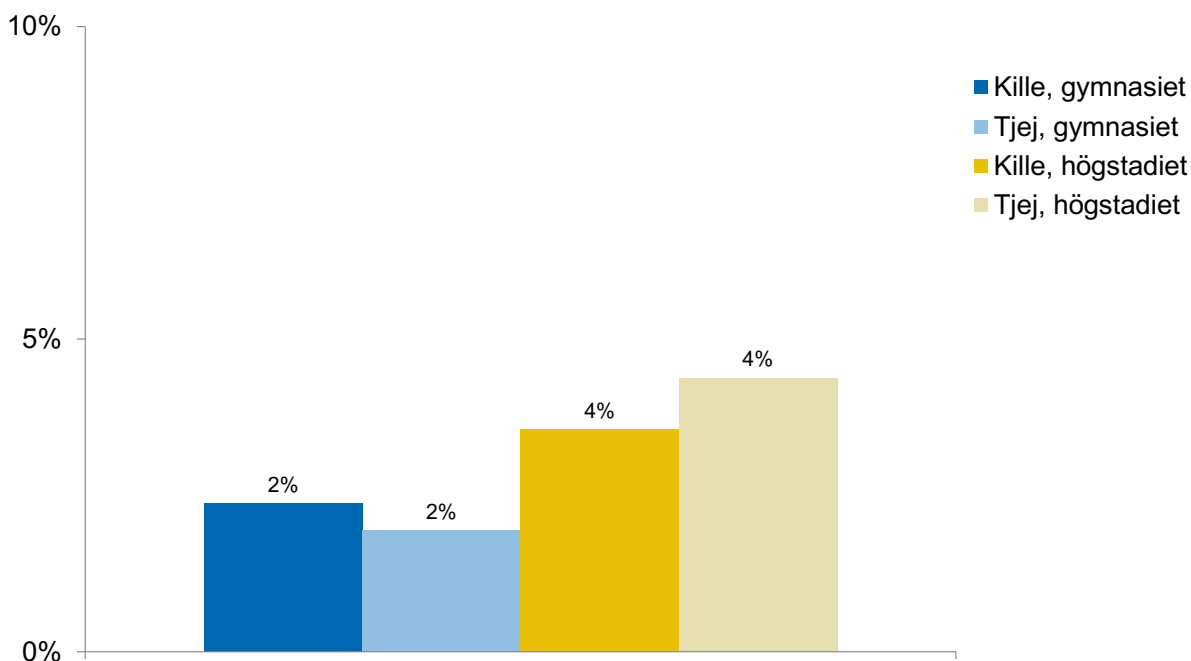
D. Narkotika, sniffning och läkemedel

I detta avsnitt presenteras de frågor som rör ungdomarna i Blekinges narkotikavanor. De flesta som provar narkotika gör det under ungdomsåren. Narkotikaerfarenheten bland ungdomar i Sverige brukar variera en del från år till år, men i ett längre perspektiv har det varit på en relativt stabil nivå de senaste 20 åren. Cannabis är det vanligaste preparatet som unga i Sverige har provat.¹

Sniffning/boffning

Inledningsvis ställdes en fråga om huruvida ungdomarna sniffat/boffat någon gång. Nedan redovisas andelen som gjort detta vid något tillfälle. Vad som framgår är att 2 % av gymnasieungdomarna och 4 % av högstadieungdomarna vid något tillfälle gjort detta. Detta är på en liknande nivå som CAN:s nationella resultat.

39. Andel som har sniffat/boffat någon gång

Antal svar: 2531

¹ CAN:s nationella skolundersökning 2021

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	96%	98%
Ja, under de senaste 30 dagarna	1%	1%
Ja, under de senaste 12 månaderna	1%	1%
Ja, för mer än 12 månader sedan	2%	1%

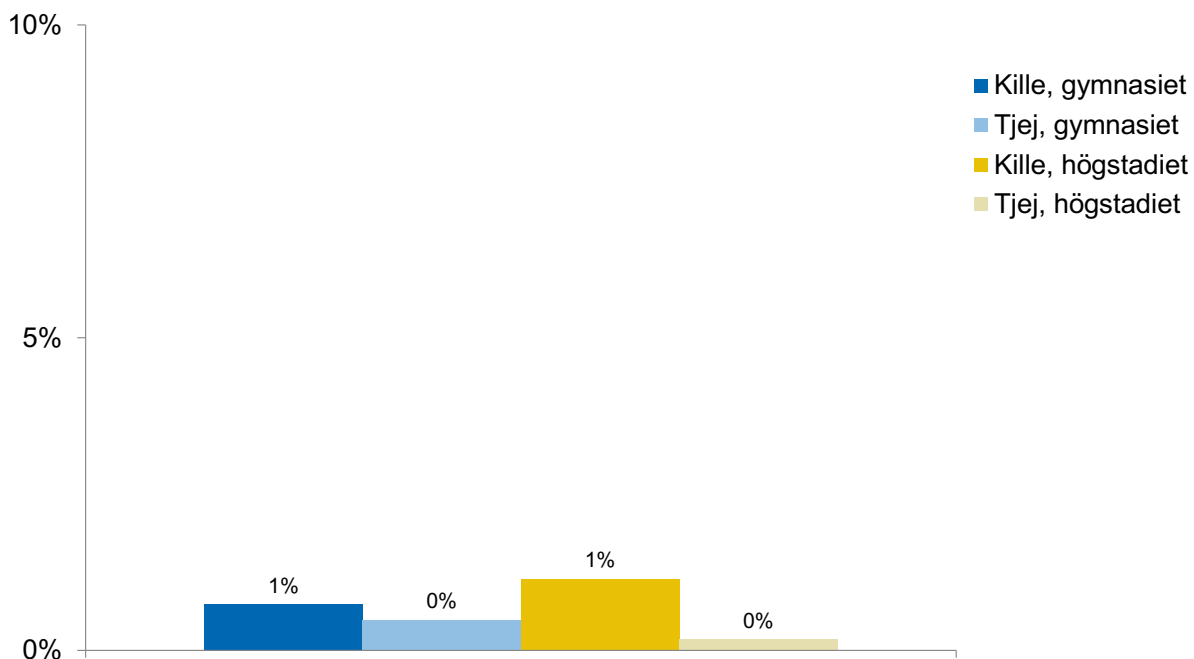
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	96%	96%	98%	97%
Någon gång*	4%	4%	2%	3%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna, "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Anabola steroider

När det kommer till anabola steroider ser vi i diagram 40 nedan att 1 % av killarna använt AAS utan läkarordination vid något tillfälle. Andelen totalt sett i högstadiet respektive gymnasiet skiljer sig inte från CAN:s nationella resultat.

40. Andel som har använt anabola androgena steroider (AAS) utan läkarordination

Antal svar: 2520

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	99%	99%
Ja, under de senaste 30 dagarna	1%	1%
Ja, under de senaste 12 månaderna	0%	0%
Ja, för mer än 12 månader sedan	0%	0%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	99%	99%	99%	99%
Någon gång*	1%	1%	1%	1%

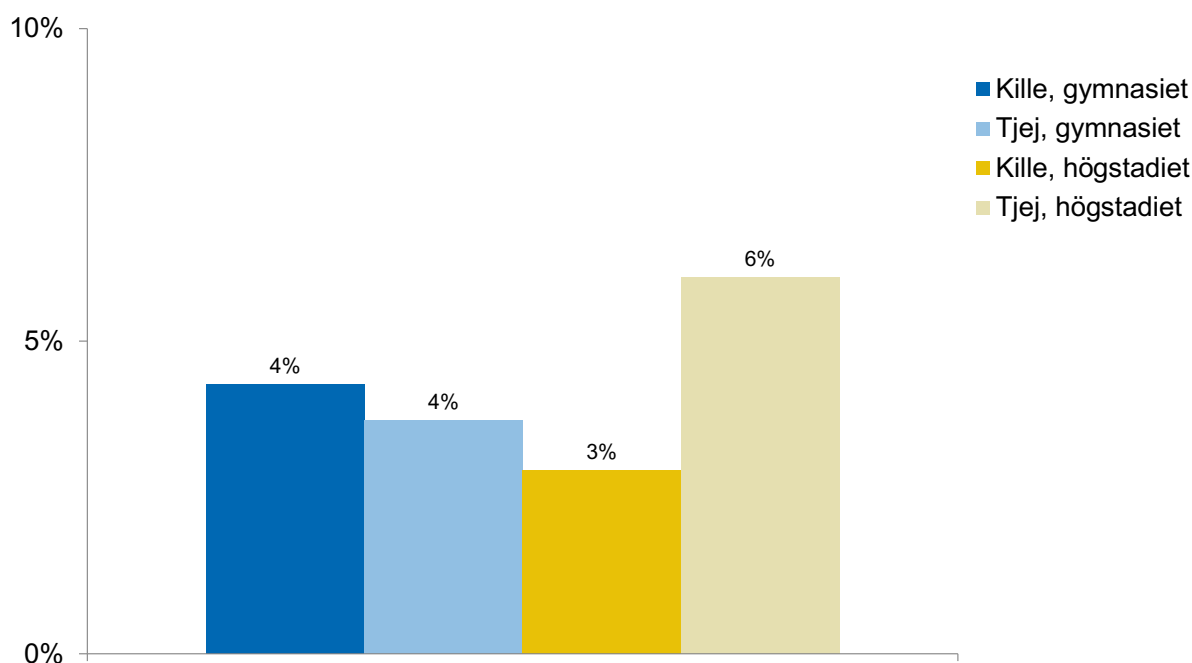
*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna, "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Läkemedel

Det ställdes även några frågor om användning av receptbelagda läkemedel utan läkarordination. I diagram 41 nedan redovisas andelen som någon gång använt receptbelagda sömnmiddel eller lugnande läkemedel (till exempel Stilnoct, Stesolid, Imovane, Xanor). Drygt 5 % både i högstadiet och gymnasiet har någon gång använt detta. Högstadietjejer är den grupp som i högst grad någon gång använt receptbelagda sömnmiddel eller lugnande läkemedel.

Andelen i Blekinge som någon gång använt receptbelagda sömnmiddel eller lugnande läkemedel utan läkarordination är på en liknande nivå som CAN:s nationella resultat.

41. Andel som har använt receptbelagda sömnmiddel eller lugnande läkemedel utan läkarordination (till exempel Stilnoct, Stesolid, Imovane, Xanor)

Antal svar: 2522

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	95%	96%
Ja, under de senaste 30 dagarna	3%	1%
Ja, under de senaste 12 månaderna	1%	2%
Ja, för mer än 12 månader sedan	1%	1%

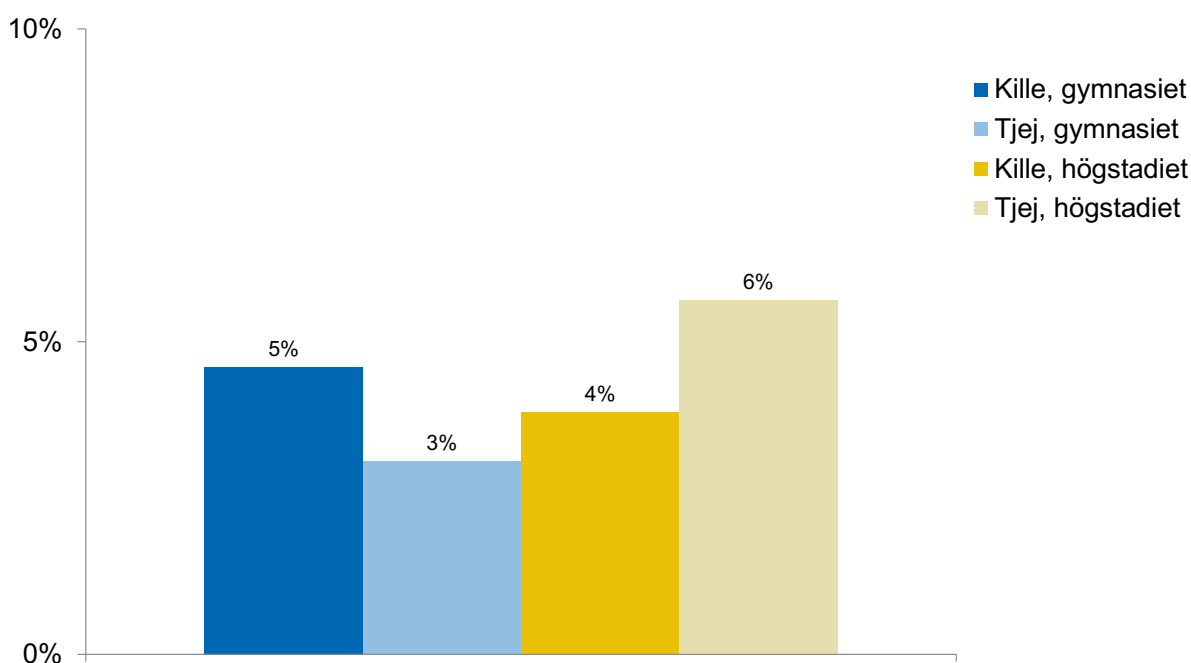
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	95%	93%	96%	95%
Någon gång*	5%	6%	4%	5%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Även när det kommer till receptbelagda smärtstillande läkemedel utan läkarordination (till exempel Tramadol, Citodon, Oxycodone, Fentanyl) är det drygt 5 % av både högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna som vid något tillfälle använt detta. Detta är på en liknande nivå som CAN:s nationella resultat.

Högstadietjejer är även avseende denna läkemedelstyp den grupp som i högst grad använt det vid något tillfälle.

42. Andel som har använt receptbelagda smärtstillande läkemedel utan läkarordination (till exempel Tramadol, Citodon, Oxycodone, Fentanyl)

Antal svar: 2531

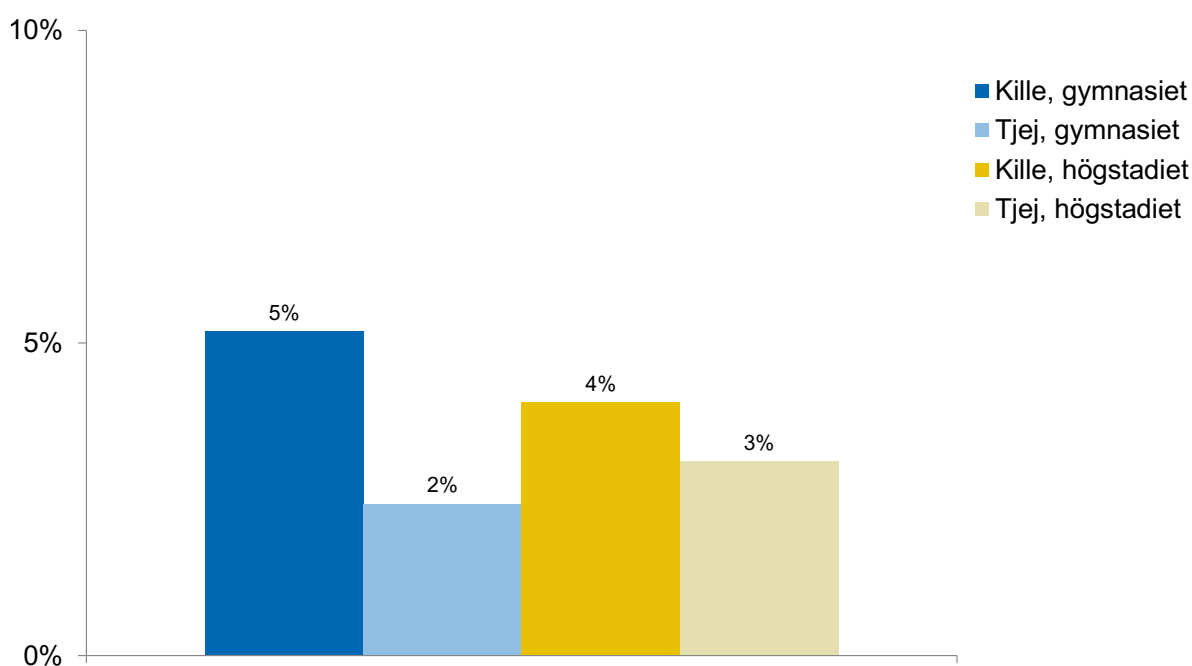
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	95%	96%
Ja, under de senaste 30 dagarna	2%	1%
Ja, under de senaste 12 månaderna	3%	2%
Ja, för mer än 12 månader sedan	1%	1%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	95%	93%	96%	94%
Någon gång*	5%	6%	4%	5%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Drygt 5 % både i högstadiet och gymnasiet har även använt receptbelagda centralstimulerande läkemedel utan läkarordination (till exempel ADHD-läkemedel som Ritalin, Concerta, Attentin, Elvanse). Vad gäller denna typ av läkemedel är gymnasiekillarna den grupp som i högst grad använt det vid något tillfälle. Andelen totalt sett i högstadiet respektive gymnasiet är på en liknande nivå som CAN:s nationella resultat.

43. Andel som har använt receptbelagda centralstimulerande läkemedel utan läkarordination (till exempel ADHD-läkemedel som Ritalin, Concerta, Attentin, Elvanse)

Antal svar: 2527

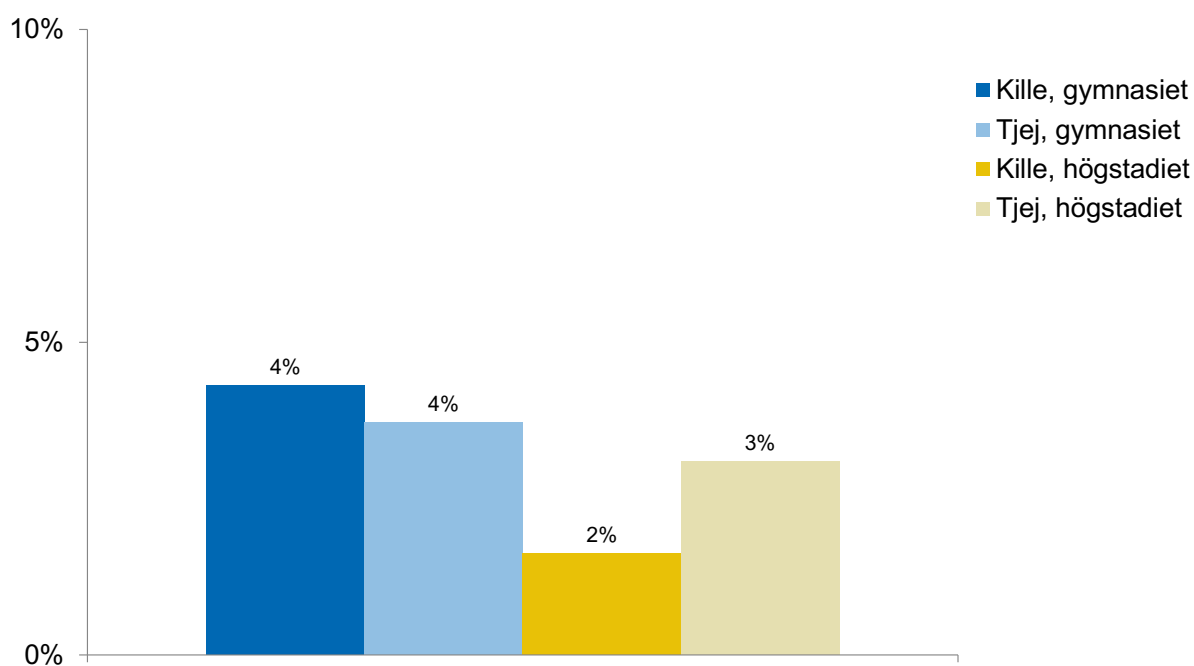
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	96%	96%
Ja, under de senaste 30 dagarna	2%	2%
Ja, under de senaste 12 månaderna	1%	1%
Ja, för mer än 12 månader sedan	1%	2%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	96%	94%	96%	95%
Någon gång*	4%	5%	4%	4%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Andelen som någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte är högre bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna. Drygt 4 % i gymnasiet och 3 % i högstadiet har någon gång gjort detta. Detta skiljer sig inte från CAN:s nationella resultat.

44. Andel som har använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte

Antal svar: 2530

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	97%	96%
Ja, under de senaste 30 dagarna	1%	1%
Ja, under de senaste 12 månaderna	1%	1%
Ja, för mer än 12 månader sedan	0%	2%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	97%	97%	96%	96%
Någon gång*	3%	3%	4%	4%

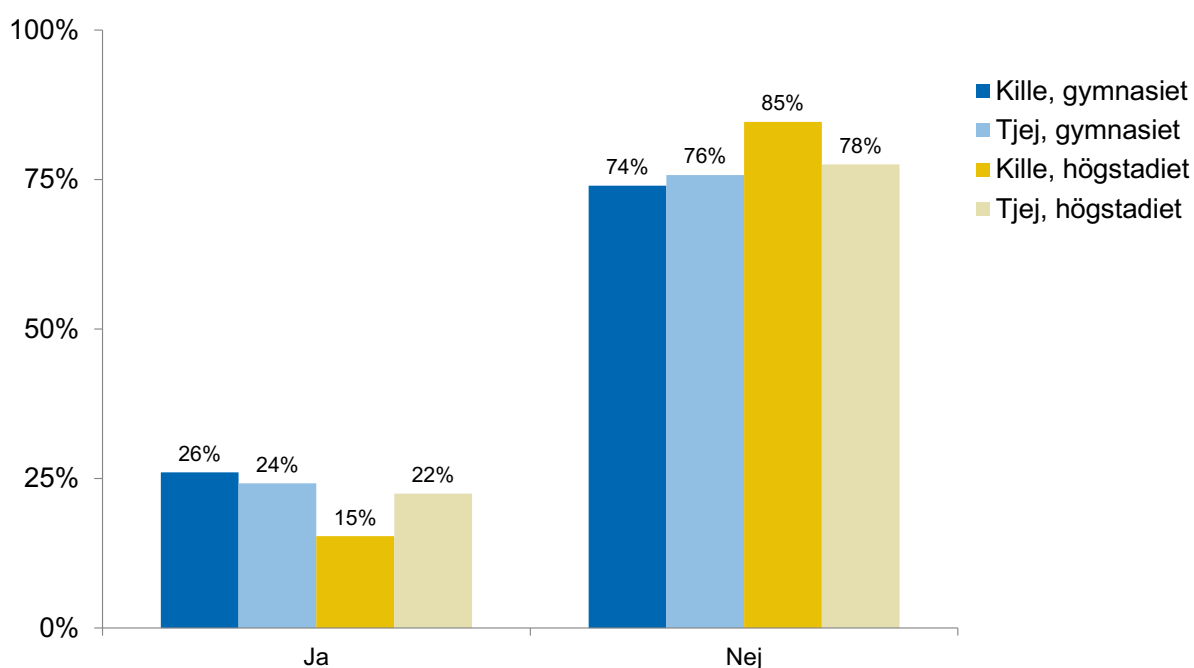
*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

Narkotika

I diagram 45 nedan redovisas andelen som vid något tillfälle under de senaste 12 månaderna blivit erbjudna att prova eller köpa narkotika. Drygt var fjärde ungdom i gymnasiet och var femte i högstadiet har blivit erbjudna detta vid något tillfälle. Högstadietjerna har blivit erbjudna narkotika i högre grad än högstadiekillarna.

Jämfört med CAN:s nationella resultat syns ingen större skillnad, varken för högstadiet eller gymnasiet. Gymnasieungdomarna uppger dock i något lägre grad än i riket att de någon gång blivit erbjudna att prova eller köpa narkotika.

45. Har du någon gång under de senaste 12 månaderna blivit erbjuden att prova eller köpa narkotika?

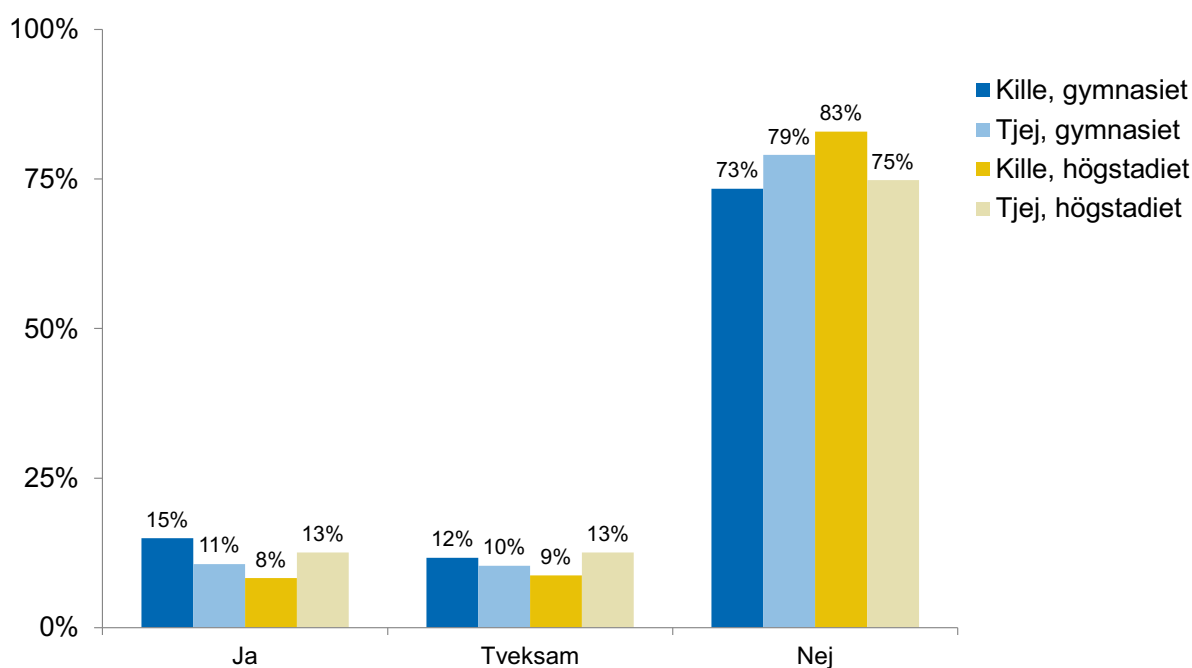
Antal svar: 2529

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Ja	19%	20%	25%	29%

Andelen unga som haft lust att prova narkotika är däremot lägre än andelen som erbjudits att prova eller köpa det. Totalt 13 % i högstadiet och 10 % i gymnasiet har någon gång haft lust att prova. Högstadietjejerna har haft lust att prova i högre grad än högstadiekillarna, medan gymnasiekillarna haft lust att prova i något högre grad än gymnasietjejerna. 11 % både i högstadiet och gymnasiet svarar att de är tveksamma.

Ungdomarna i Blekinge, främst i högstadiet, svarar i något högre grad än ungdomar i riket att de någon gång haft lust att prova narkotika.

46. Har du någon gång haft lust att prova narkotika?

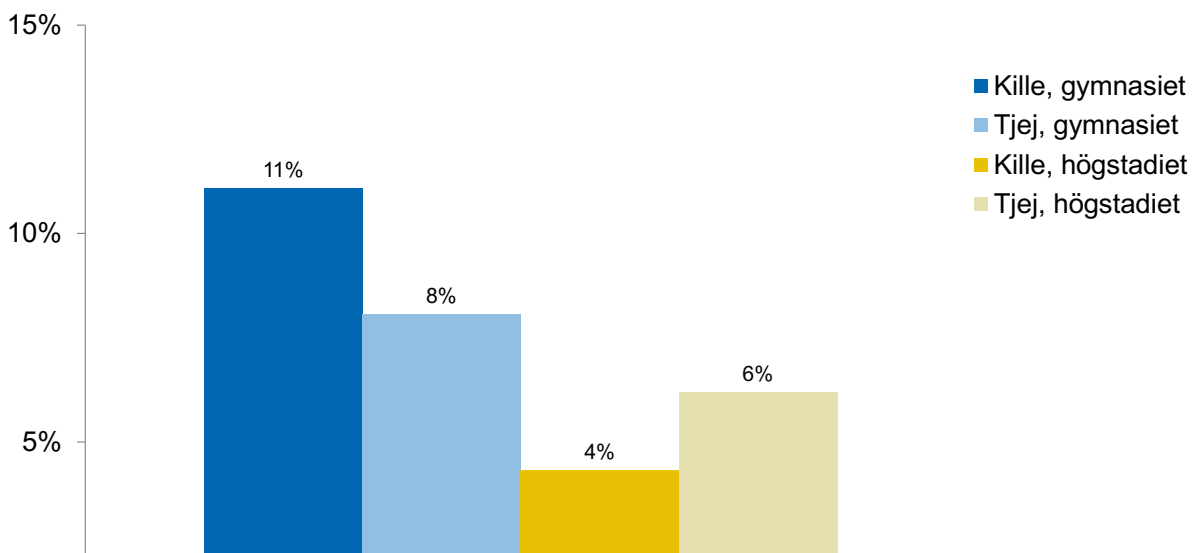
Antal svar: 2530

	Högstadiet år 9 Blekinge	Högstadiet år 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Ja	13%	8%	10%	7%
Tveksam	11%	11%	11%	12%
Nej	76%	81%	78%	81%

Andelen unga i Blekinge som har provat narkotika är högre bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna, och högst bland killar i gymnasiet. 11 % av gymnasiekillarna och 8 % av gymnasietjejerna har någon gång använt narkotika. Motsvarande andelar i högstadiet är 4 % bland killarna och 6 % bland tjejerna.

Gymnasieungdomarna i Blekinge svarar i något högre grad än motsvarande grupp unga i riket att de aldrig använt narkotika. Resultatet för högstadiet är på en liknande nivå i Blekinge som i riket.

47. Andel som någon gång har använt narkotika

Antal svar: 2536

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	95%	90%
Ja, under de senaste 30 dagarna	2%	2%
Ja, under de senaste 12 månaderna	2%	3%
Ja, för mer än 12 månader sedan	1%	5%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andelen som använt narkotika under de senaste 30 dagarna	2%	2%	2%	3%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	95%	93%	90%	85%
Någon gång*	5%	6%	10%	15%

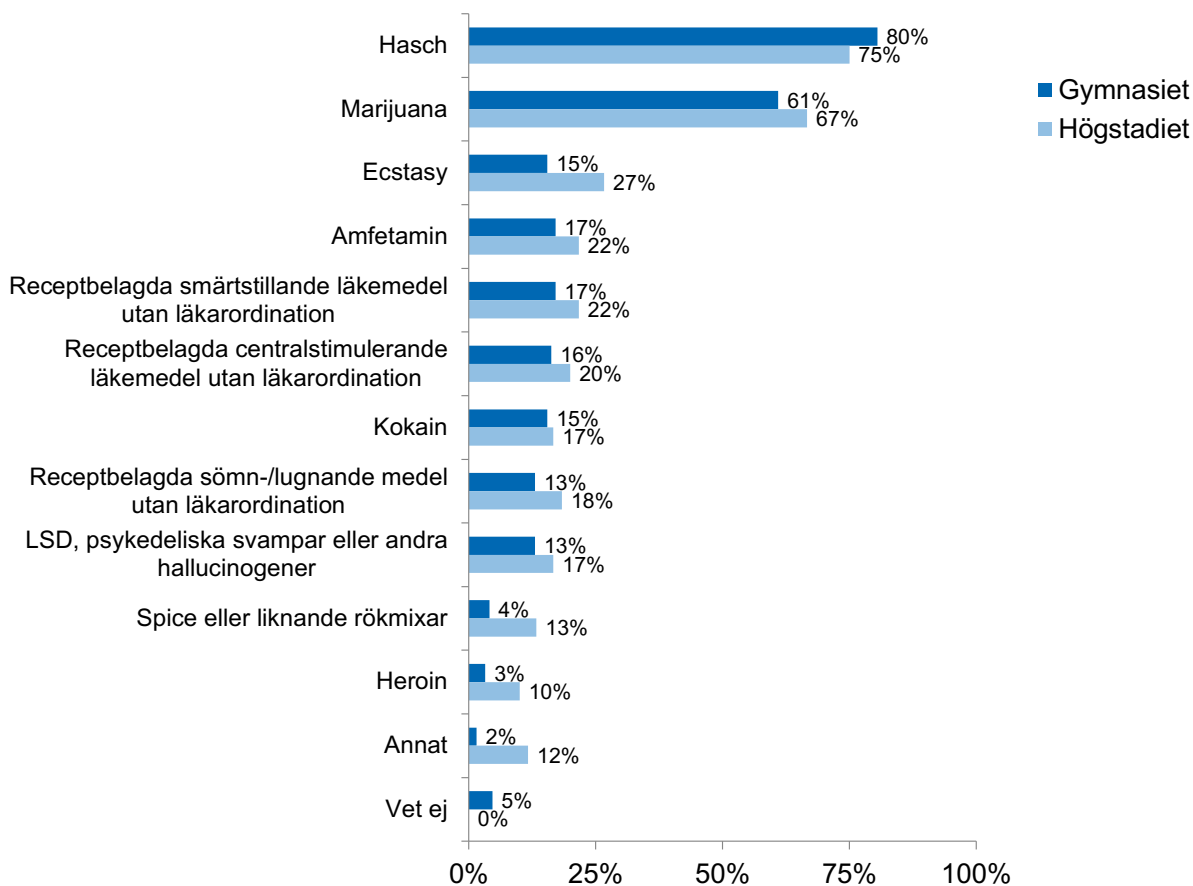
*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna", "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

De som någon gång använt narkotika fick även svara på en fråga om vilket eller vilka slag av narkotika de använt. I diagram 48 ser vi att hasch, följt av marijuana, är de typer av narkotika som i högst grad använts av de ungdomar som någon gång använt narkotika. Av de ungdomar som någon gång använt narkotika har 75-80 % använt hasch och 61-67 % marijuana (av totalt 183 ungdomar som någon gång använt narkotika). Av de som använt narkotika har gymnasieungdomarna använt hasch i högre grad än högstadieungdomarna. Marijuana är däremot mer förekommande bland högstadieungdomarna som använt narkotika än bland gymnasieungdomarna som använt narkotika. Av de som använt narkotika har högstadieungdomarna använt de flesta övriga typer av narkotika i högre grad än gymnasieungdomarna, undantaget kokain som ungdomarna i båda åldersgrupperna använt i liknande grad.

I den nedre tabellen på nästa sida redovisas frågan med samtliga ungdomar som besvarat enkäten som bas för att kunna jämföras med CAN:s resultat. Vad som framgår är att andelen gymnasieungdomar i Blekinge som använt hasch och/eller marijuana är något lägre jämfört med riket. I övrigt skiljer sig andelarna endast med enstaka procentenheter.

48. Vilket eller vilka slag av narkotika har du använt?

Besvarades endast av de som använt narkotika någon gång (flervalsfråga)

Antal svar: 183

48. Vilket eller vilka slag av narkotika har du använt? (flervalsfråga)

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Hasch	75%	80%
Marijuana	67%	61%
Spice eller liknande rökmixar	13%	4%
Amfetamin	22%	17%
Kokain	17%	15%
Receptbelagda sömn-/lugnande medel utan läkarordination	18%	13%
Receptbelagda smärtstillande läkemedel utan läkarordination	22%	17%
Receptbelagda centralstimulerande läkemedel utan läkarordination	20%	16%
Ecstasy	27%	15%
LSD, psykedeliska svampar eller andra hallucinogener	17%	13%
Heroin	10%	3%
Vet ej	0%	5%
Annat	12%	2%

48a. Vilket eller vilka slag av narkotika har du använt? (flervalsfråga)*

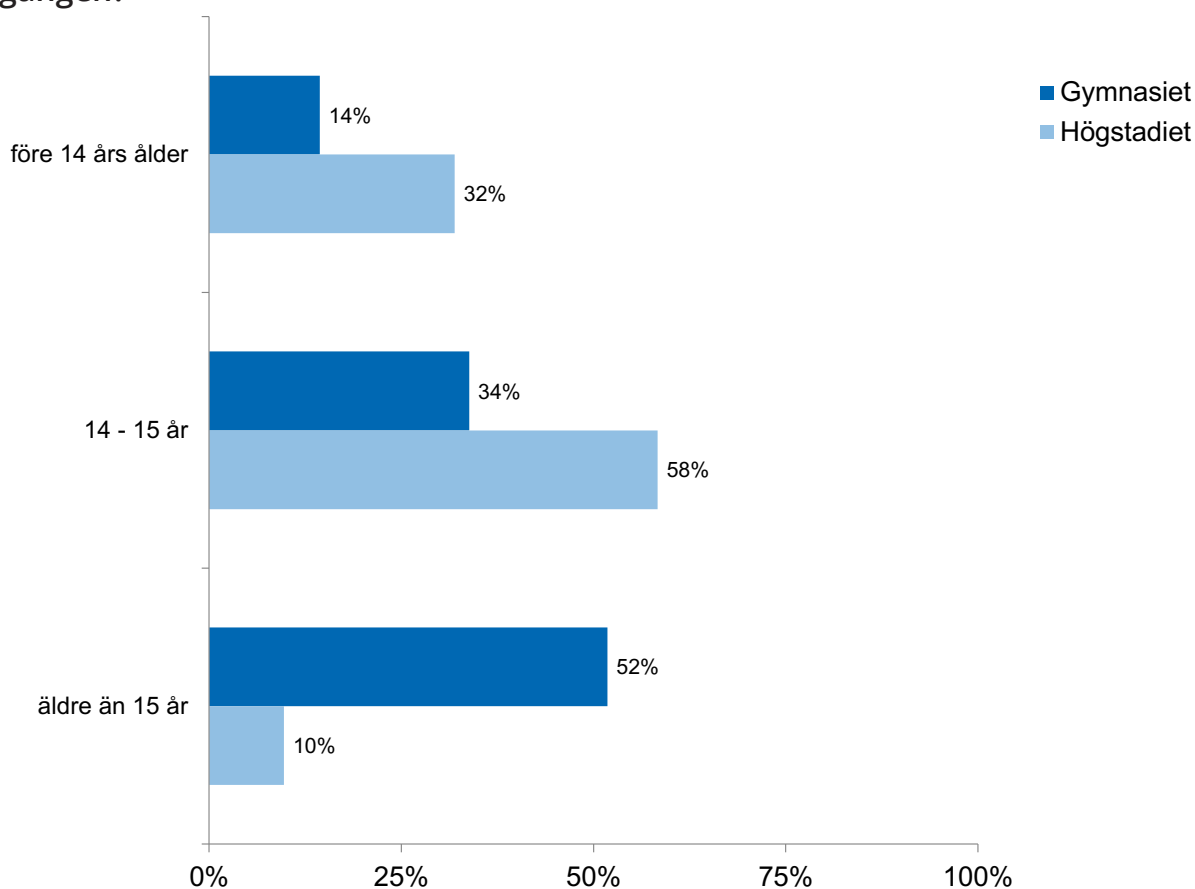
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Hasch	4%	5%	7%	10%
Marijuana	3%	4%	6%	11%
Spice eller liknande rökmixar	1%	1%	0%	1%
Amfetamin	1%	1%	2%	1%
Kokain	1%	1%	1%	2%
Receptbelagda sömn-/lugnande medel utan läkarordination	1%	1%	1%	1%
Receptbelagda smärtstillande läkemedel utan läkarordination	1%	1%	2%	1%
Receptbelagda centralstimulerande läkemedel utan läkarordination	1%	1%	2%	1%
Ecstasy	1%	1%	1%	2%
LSD, psykedeliska svampar eller andra hallucinogener	1%	1%	1%	1%
Heroin	0%	0%	0%	0%
Vet ej	0%		0%	
Annat	1%	0%	0%	0%
Har inte prövat narkotika	95%	93%	90%	85%

*I denna tabell redovisas frågan med samtliga svarande som bas för att resultatet ska bli jämförbart med CAN:s resultat.

Unga personer är socialt och medicinskt känsligare för droganvändning än vad äldre personer är. Flera studier visar dessutom kopplingar mellan tidig debut och mera omfattande vanor senare i livet. Det finns därför stora vinster att göra för såväl samhälle som individer om substansdebuten förflyttar sig uppåt i åldrarna.¹

I enkäten ställdes en fråga om när ungdomarna använde marijuana eller hasch första gången. De flesta gymnasieungdomar i Blekinge som använt marijuana eller hasch var äldre än 15 år första gången de provade det (52 %). 34 % var 14-15 år och 14 % var yngre än 14 år. Bland högstadieungdomarna var majoriteten 14-15 år (58 %). 32 % var yngre än 14 år och 10 % äldre än 15 år.

49. Hur gammal var du när du (om någonsin) använde marijuana eller hasch första gången?*

Antal svar: 211

*Obs! Klart fler gymnasieungdomar än högstadieungdomar har svarat på frågan. Dessutom är högstadieungdomarna yngre än gymnasieungdomarna. Av de som redan debuterat i högstadiet är debutåldern därmed naturligt lägre.

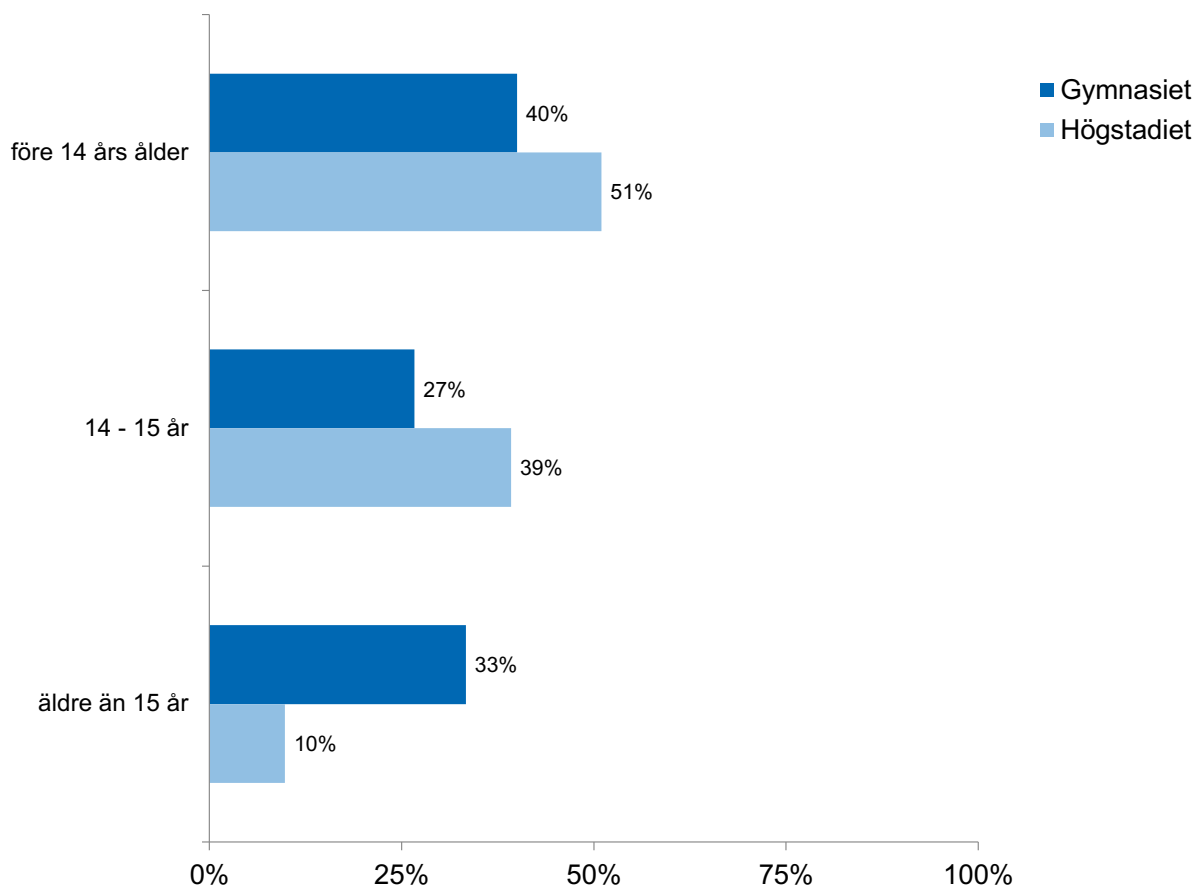
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
före 14 års ålder	32%	14%
14 - 15 år	58%	34%
äldre än 15 år	10%	52%

Tabellen redovisar debutåldrar för de som någon gång använt marijuana eller hasch.

¹ CAN:s nationella skolundersökning 2021

Av de som sniffat/boffat var störst andel yngre än 14 år, se diagram 50. 51 % av högstadieungdomarna och 40 % av gymnasieungdomarna var yngre än 14 år när det gjordes detta. 27 % i gymnasiet och 39 % i högstadiet var 14-15 år. En relativt stor andel, 33 %, i gymnasiet var äldre än 15 år. Andelen i högstadiet är lägre, 10 %.

50. Hur gammal var du när du (om någonsin) sniffade/boffade första gången?

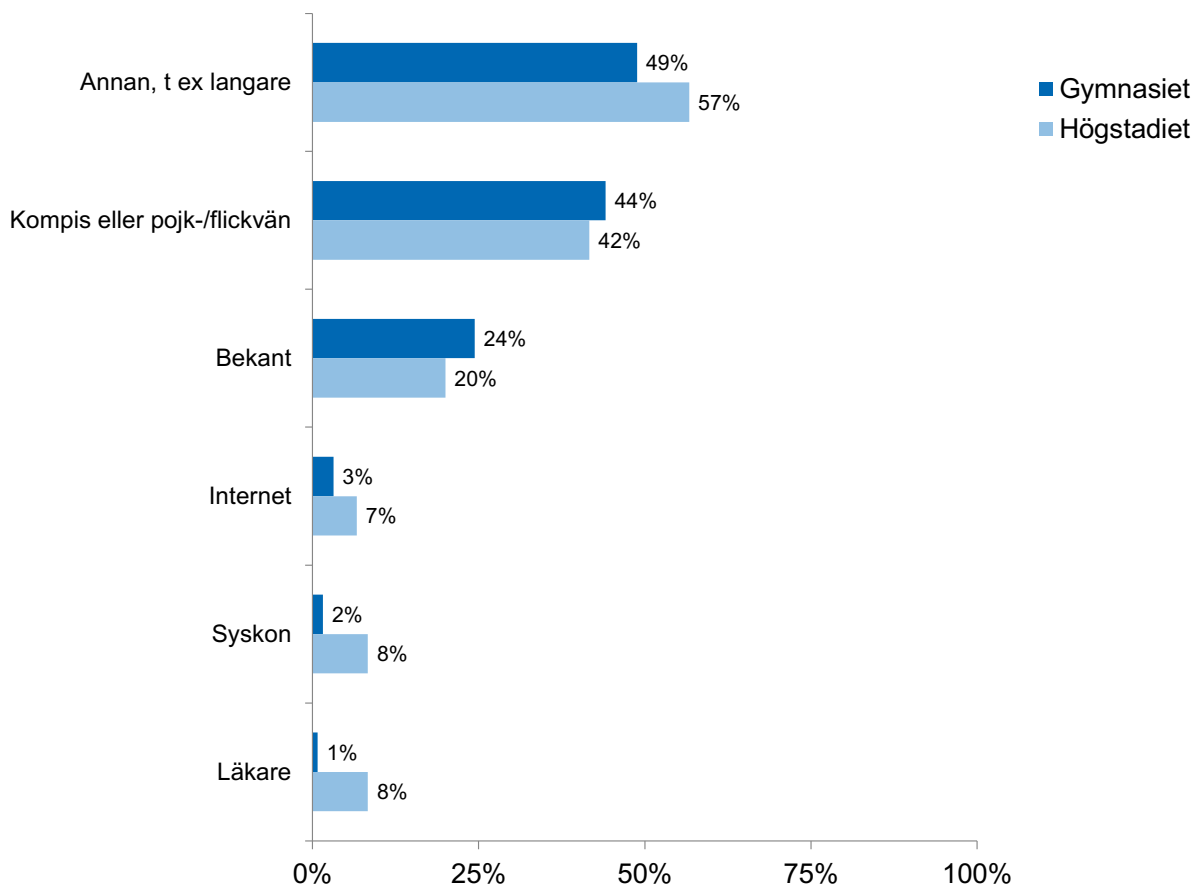

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
före 14 års ålder	51%	40%
14 - 15 år	39%	27%
äldre än 15 år	10%	33%

Tabellen redovisar debutåldrar för de som någon gång sniffat/boffat.

De som någon gång använt narkotika fick även svara på en fråga om från vem eller vilka de fått tag på narkotika. I diagram 51 på nästa sida framgår att det vanligaste bland både högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna är att ha fått den från en langare eller annan person (inte kompis/partner, bekant, internet, syskon eller läkare), följt av från kompis/partner.

51. Från vem/vilka har du fått tag på narkotika? Besvarades endast av de som använt narkotika någon gång (flervalsfråga)

Antal svar: 187

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Syskon	8%	2%
Kompis eller pojk-/flickvän	42%	44%
Bekant	20%	24%
Läkare	8%	1%
Internet	7%	3%
Annan, t ex langare	57%	49%

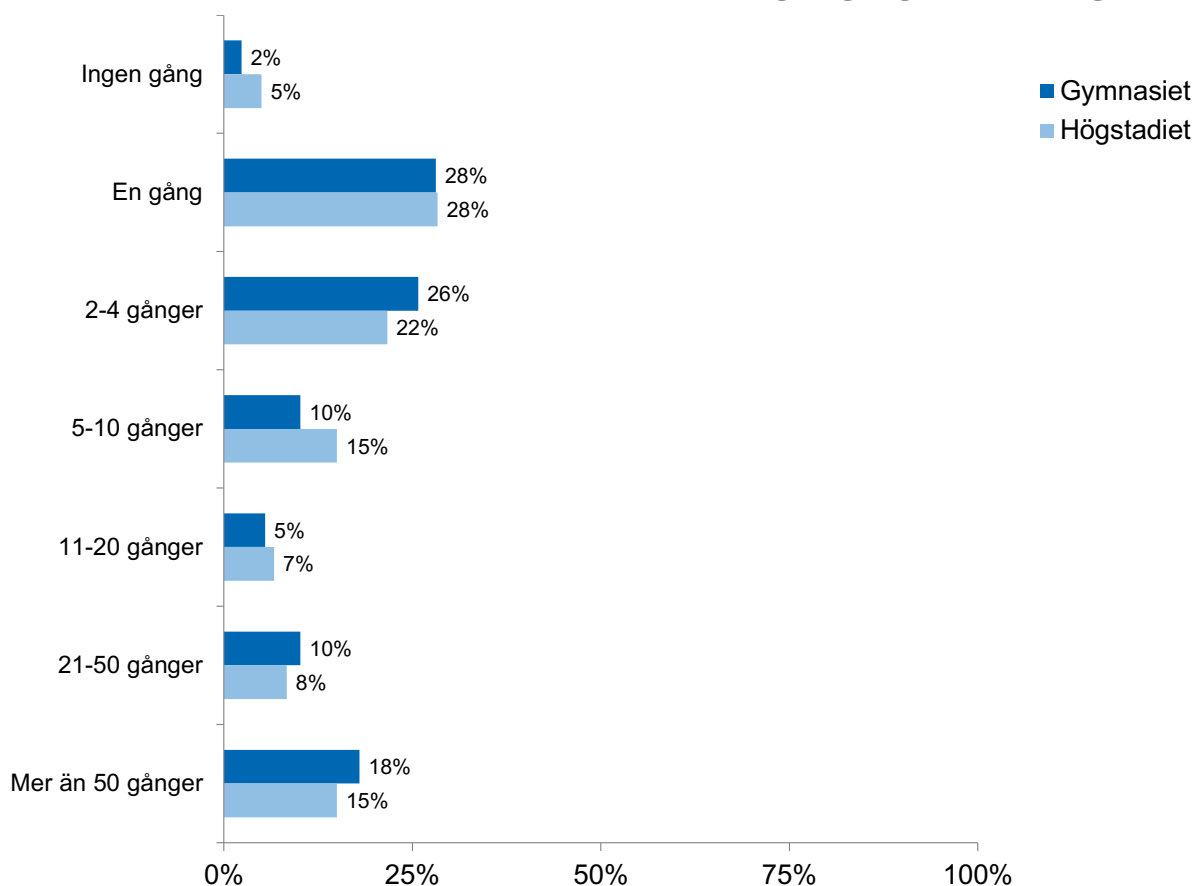
	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 riket
Kompis syskon eller annan bekant	51%	60%
Annan, tex langare	43%	41%
Online/sociala medier	8%	4%
Annat	15%	6%

CAN:s resultat redovisas här separat eftersom svarsalternativen skiljer sig något mellan undersökningarna.

I diagram 52 nedan och 53 på följande sida redovisas hur många gånger ungdomarna som någon gång provat narkotika använt hasch och/eller marijuana respektive andra typer av narkotika. Vad som framgår är att de ungdomar som använt narkotika framför allt har använt hasch/marijuana. Av de som använt detta är det vanligast att ha använt det mellan 1-4 gånger. Det är dock också 18 % av gymnasieungdomarna och 15 % av högstadieungdomarna (av totalt 188 ungdomar som någon gång använt narkotika) som svarar att de använt hasch/marijuana mer än 50 gånger. 2-5 % av de som använt narkotika svarar att de aldrig använt hasch och/eller marijuana.

När det kommer till annan typ av narkotika än hasch och/eller marijuana svarar fler, 48 % i högstadiet och 60 % i gymnasiet av totalt 179 ungdomar som någon gång använt narkotika, att de aldrig använt något annat. Av de som använt annan typ av narkotika är det vanligast bland gymnasieungdomarna att ha gjort det antingen en eller 2-4 gånger, medan det bland högstadieungdomarna är vanligast att ha gjort det mer än 50 gånger. 16 % av högstadieungdomarna och 6 % av gymnasieungdomarna (av totalt 179 ungdomar som någon gång använt narkotika) uppger att de använt annan narkotika än hasch/marijuana mer än 50 gånger.

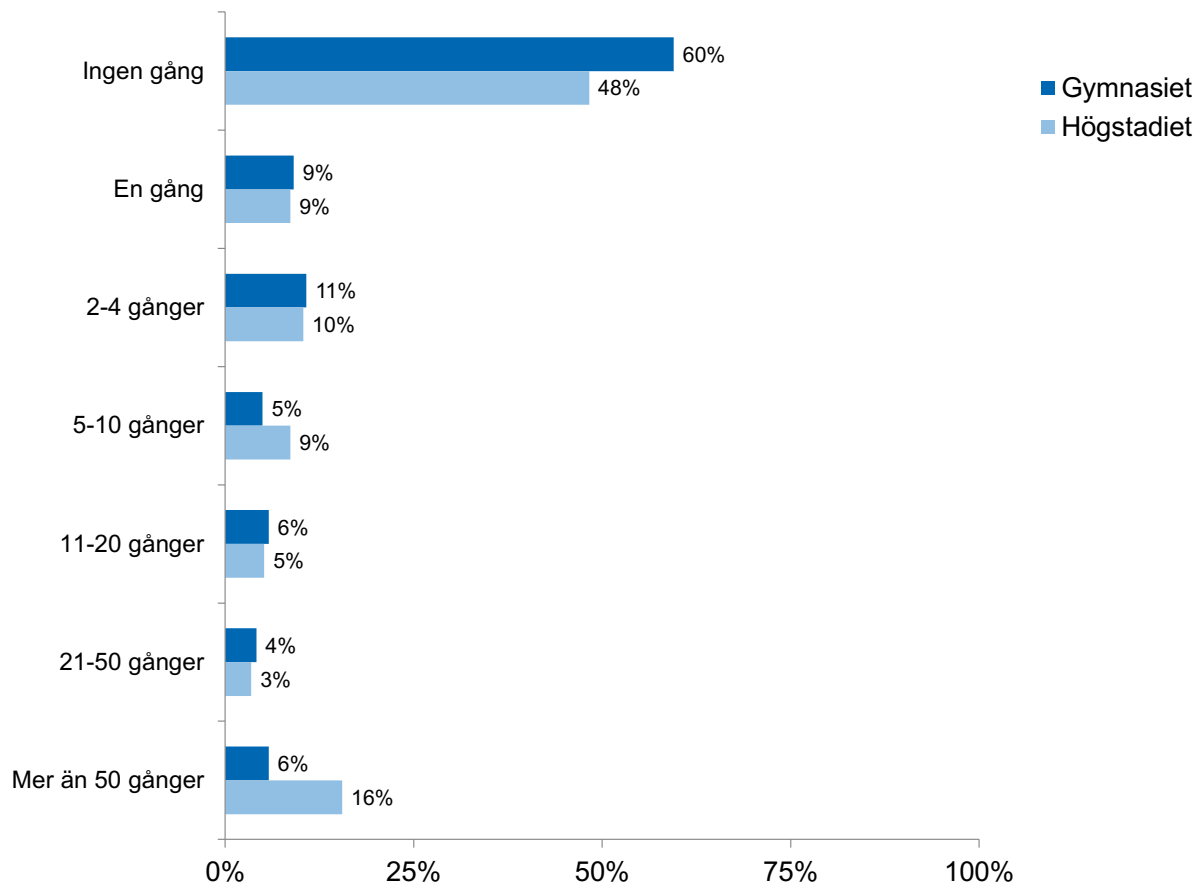
52. Hur många gånger har du använt hasch och/eller marijuana? Besvarades endast av de som använt narkotika någon gång (flervalsfråga)

Antal svar: 188

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
1 gång	28%	26%	28%	28%
2-4 gånger	22%	29%	26%	31%
5-20 gånger	22%	21%	16%	20%
Mer än 20 gånger	23%	23%	28%	20%

53. Hur många gånger har du använt annan narkotika än hasch/marijuana? Besvarades endast av de som använt narkotika någon gång (flervalsfråga)

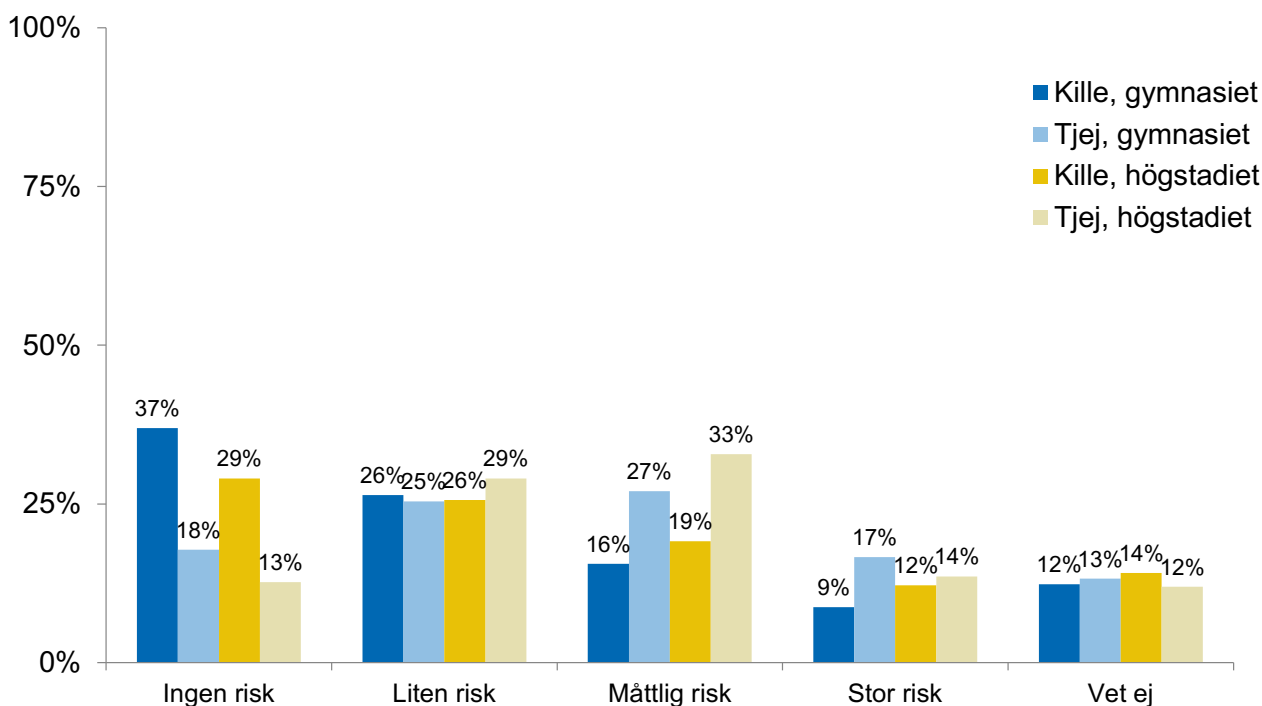
Antal svar: 179

Risker

Det ställdes också ett antal frågor om ungdomarnas syn på risker i samband med användning av olika typer av narkotika. I diagram 54 nedan framgår att 25-29 % tror att det finns en liten risk att människor skadar sig själva, fysiskt eller på annat sätt, om de provar marijuana eller hasch 1-2 gånger. Tjejer svarar i högre grad än killar att de tror att det finns en måttlig risk, medan killar i högre grad än tjejer svarar att de inte tror att det finns någon risk alls.

Jämfört med CAN:s nationella resultat tror ungdomarna i Blekinge i något lägre grad att det medför stora risker att prova marijuana eller hasch 1-2 gånger.

54. Hur stor risk tror du det är att människor skadar sig själva, fysiskt eller på annat sätt, om de provar marijuana eller hasch 1-2 gånger

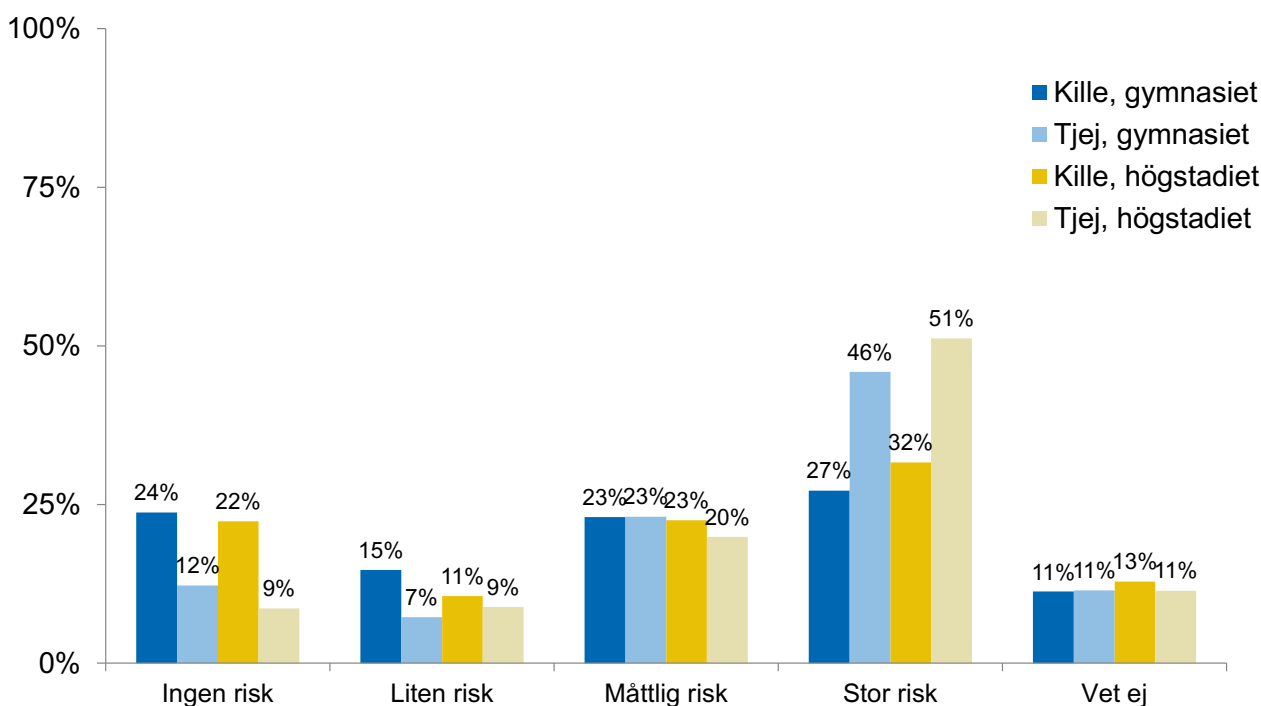
Antal svar: 2526

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
	1-2 gånger	1-2 gånger	1-2 gånger	1-2 gånger
Ingen risk	22%	22%	28%	25%
Liten risk	28%	26%	26%	29%
Måttlig risk	25%	23%	21%	20%
Stor risk	13%	19%	12%	16%
Vet ej	13%	9%	13%	9%

Andelen som tror att det finns risker med att använda marijuana eller hasch varje helg är större än andelen som tror det finns risker med att prova 1-2 gånger. Mellan 20-23 % tror att det är en måttlig risk att människor skadar sig själva, fysiskt eller på annat sätt, om de använder marijuana eller hasch varje helg. Tjejer (46-51 %) tror i högre grad än killar (27-32 %) att det finns en stor risk, medan killar i högre grad än tjejer tror att det är en liten risk och ingen risk.

Även när det kommer till att använda marijuana eller hasch varje helg tror ungdomarna i Blekinge i lägre grad än i riket att det medför stora risker. Högstadiungdomarna i Blekinge tror istället i högre grad än högstadiungdomar i riket att det medför måttliga risker och små risker. Gymnasieungdomarna i Blekinge tror i något högre grad än gymnasieungdomar i riket att det inte medför några risker att använda marijuana eller hasch varje helg.

55. Hur stor risk tror du det är att människor skadar sig själva, fysiskt eller på annat sätt, om de använder marijuana eller hasch varje helg

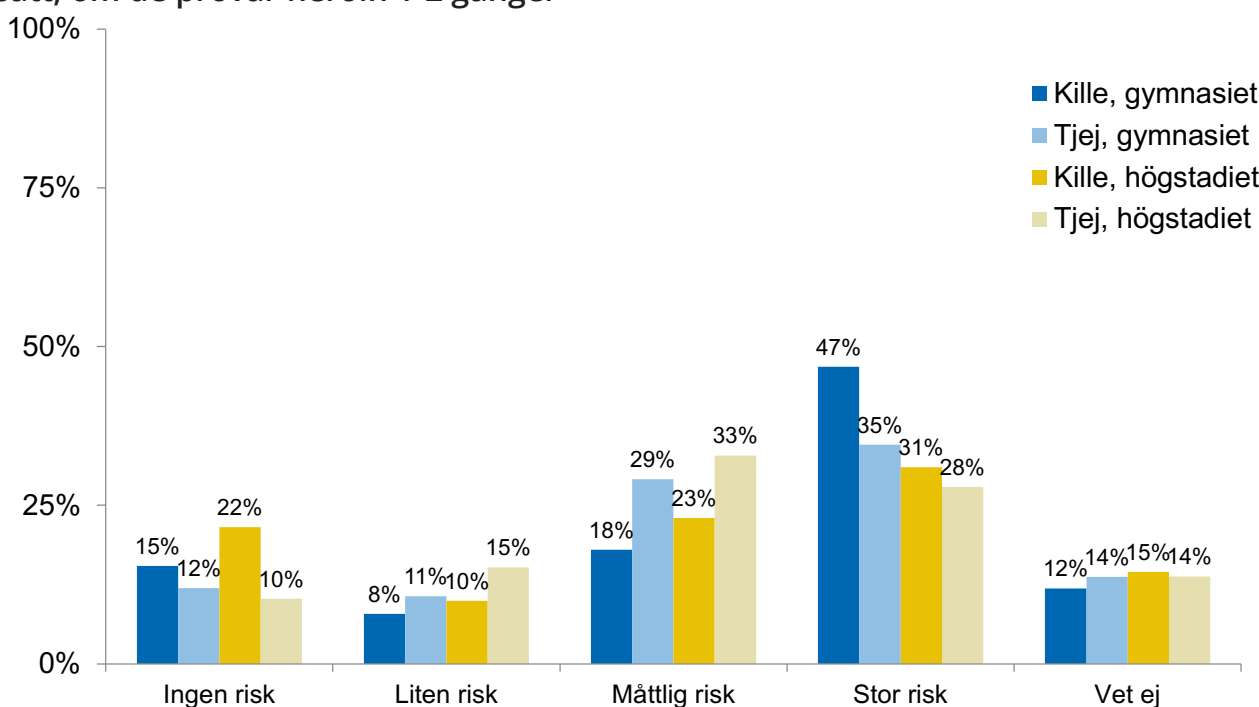
Antal svar: 2519

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
	varje helg	varje helg	varje helg	varje helg
Ingen risk	16%	16%	19%	15%
Liten risk	10%	6%	11%	10%
Måttlig risk	22%	17%	23%	21%
Stor risk	40%	51%	36%	44%
Vet ej	12%	8%	11%	9%

När det kommer till synen på risker i samband med användning av heroin tror mellan 28-47 % att det är en stor risk att människor skadar sig själva om de provar heroin 1-2 gånger. Gymnasiekillar tror i högst grad att risken är stor. Tjejer, både i högstadiet och gymnasiet, tror däremot i högre grad än killar att det är en måttlig risk. 29-33 % av tjejerna tror detta, medan andelen bland killar är 18-23 %. Killar, främst i högstadiet, svarar i högre grad än tjejer att de inte tror att det finns någon risk.

Ungdomarna i Blekinge tror i något lägre grad än ungdomar i riket att det medför stora risker att prova heroin 1-2 gånger.

56. Hur stor risk tror du det är att människor skadar sig själva, fysiskt eller på annat sätt, om de provar heroin 1-2 gånger

Antal svar: 2521

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Ingen risk	17%	16%	14%	14%
Liten risk	12%	13%	9%	9%
Måttlig risk	27%	26%	23%	21%
Stor risk	29%	34%	40%	45%
Vet ej	14%	10%	13%	10%

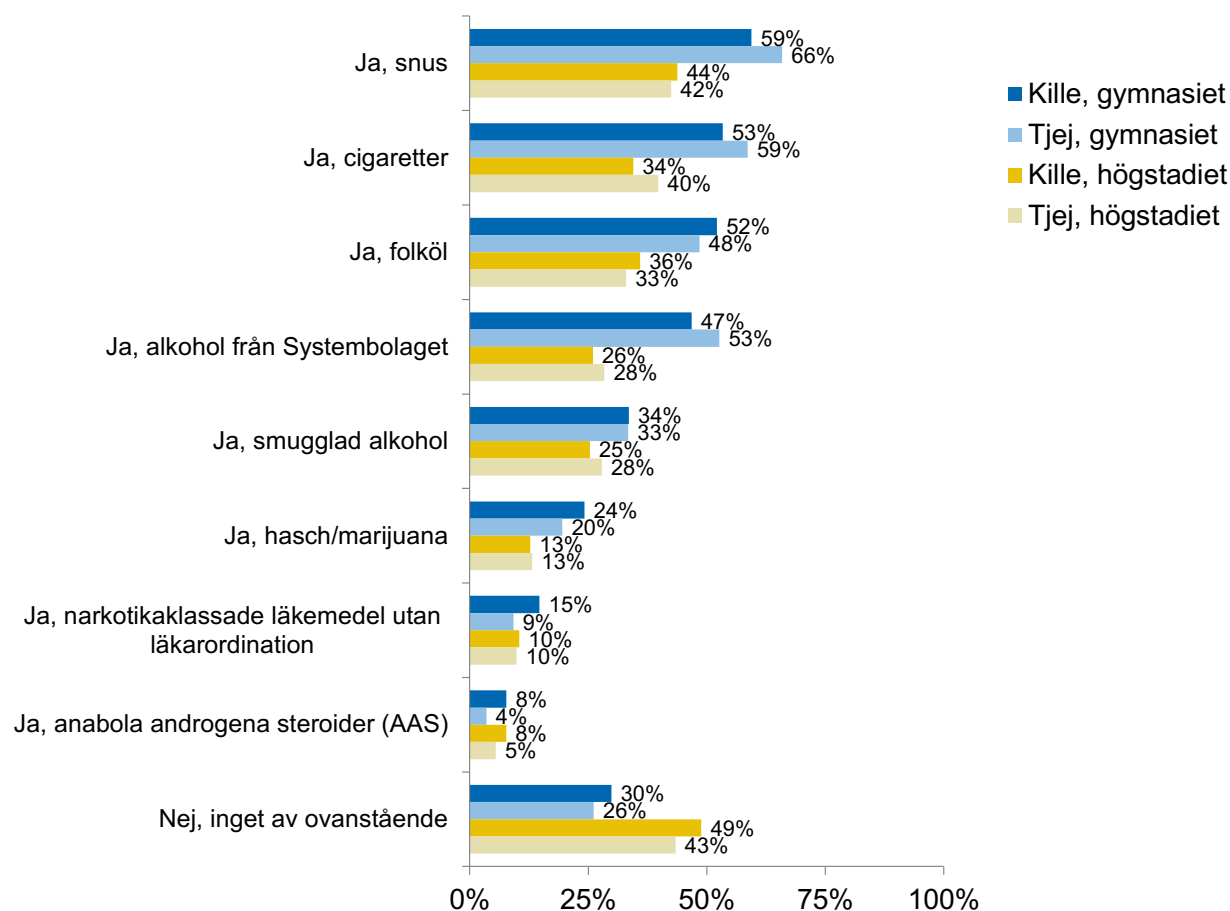
Tillgänglighet alkohol, tobak och narkotika

Ungdomarna fick också svara på en fråga om huruvida de kan få tag på olika typer av tobak, alkohol och narkotika inom 24 timmar, se diagrammet på nästa sida. Gymnasieungdomarna kan i högre grad än högstadieungdomarna få tag på något eller några av dessa saker. Störst andel, 42-44 % i högstadiet och 59-66 % i gymnasiet, svarar att de kan få tag på snus. 34-40 % i högstadiet och 53-59 % i gymnasiet kan även få tag på cigaretter. Drygt hälften i gymnasiet svarar att de kan få tag på alkohol från systembolaget och/eller folköl. 33 % i gymnasiet kan få tag på smugglad alkohol. I högstadiet kan strax över en tredjedel få tag på folköl och strax över en fjärdedel på alkohol från

Systembolaget och/eller smugglad alkohol. När det kommer till narkotika kan störst andel få tag på hasch/marijuana. Totalt 13 % i högstadiet och 22 % i gymnasiet kan få tag på detta. 6-7 % både i högstadiet och gymnasiet kan få tag på anabola androgena steroider, och 10-12 % på narkotikaklassade läkemedel.

Jämfört med CAN:s nationella resultat uppger ungdomarna i Blekinge i lägre grad att de kan få tag på folköl inom 24 timmar.

57. Kan du få tag på något av följande inom 24 timmar? (flervalsfråga)

Antal svar: 2521

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Ja, folköl	35%	40%	50%	58%
Ja, alkohol från Systembolaget*	27%		49%	
Ja, smugglad alkohol*	27%		33%	
Ja, alkohol totalt**		47%		65%
Ja, cigaretter	37%	37%	55%	57%
Ja, snus	43%	45%	62%	63%
Ja, hasch/marijuana	13%	16%	22%	24%
Ja, anabola androgena steroider (AAS)	7%	6%	6%	7%
Ja, narkotikaklassade läkemedel utan läkarordination*	10%		12%	
Nej, inget av ovanstående***	46%		29%	

*Frågan ställdes inte i CAN:s nationella undersökning

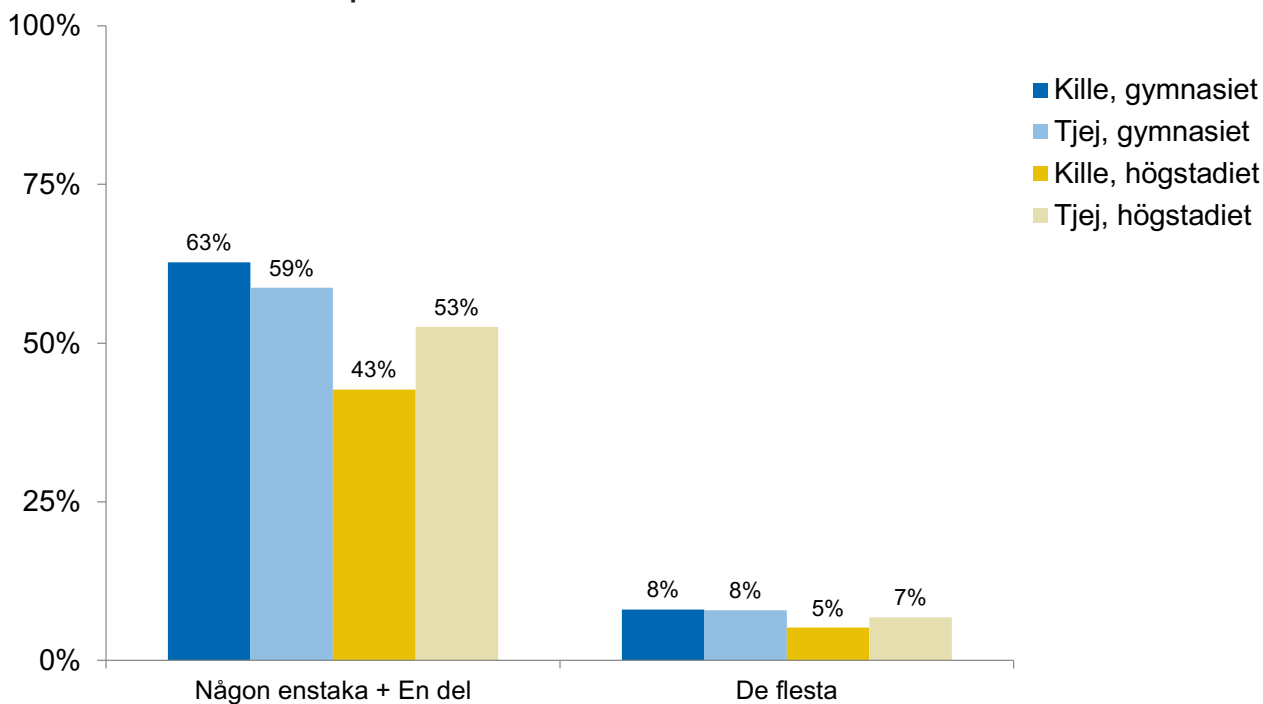
**Svarsalternativ från CAN:s undersökning som skiljer sig något och därför redovisas separat

***Eftersom svarsalternativen skiljer sig åt mellan undersökningarna är "Nej, inget av ovanstående" inte jämförbart med CAN:s resultat

Kompisars konsumtion

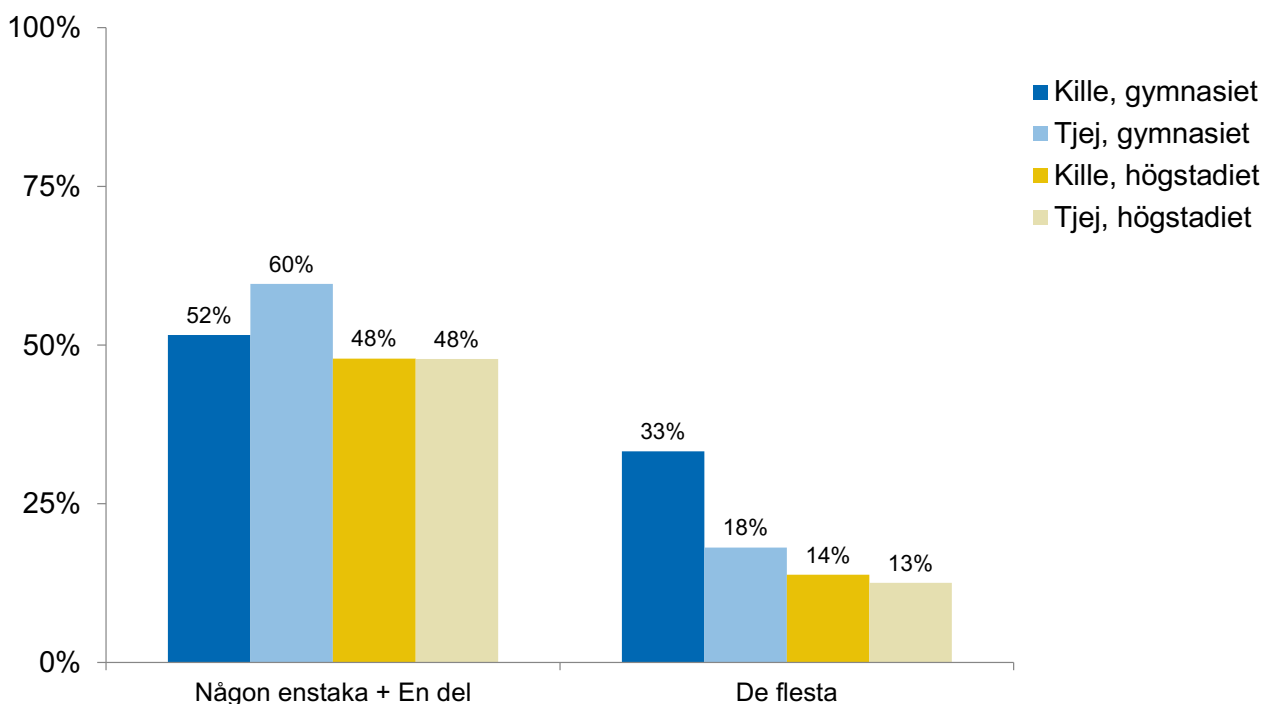
Det ställdes också några frågor om konsumtionen av tobak och alkohol bland ungdomarnas kompisar. Över hälften, 59-63 %, av gymnasieungdomarna svarar att någon enstaka/en del av deras vänner röker. Även över hälften, 53 %, av högstadietjejerna har enstaka/en del vänner som röker. Andelen bland högstadiekillarna är lägre, 43 %. 5-7 % av högstadieungdomarna och 8 % av gymnasieungdomarna svarar att de flesta av deras kompisar röker. Andelen som svarar att de flesta av deras kompisar snusar är högre, se diagram 59. Hela 33 % av gymnasiekillarna svarar att de flesta kompisarna snusar. Andelen bland övriga är lägre, 13-18 %. 48 % av högstadieungdomarna och 52-60 % av gymnasieungdomarna svarar att någon enstaka/en del snusar.

58. Andel som har kompisar som röker:

Antal svar: 2523

59. Andel som har kompisar som snusar:

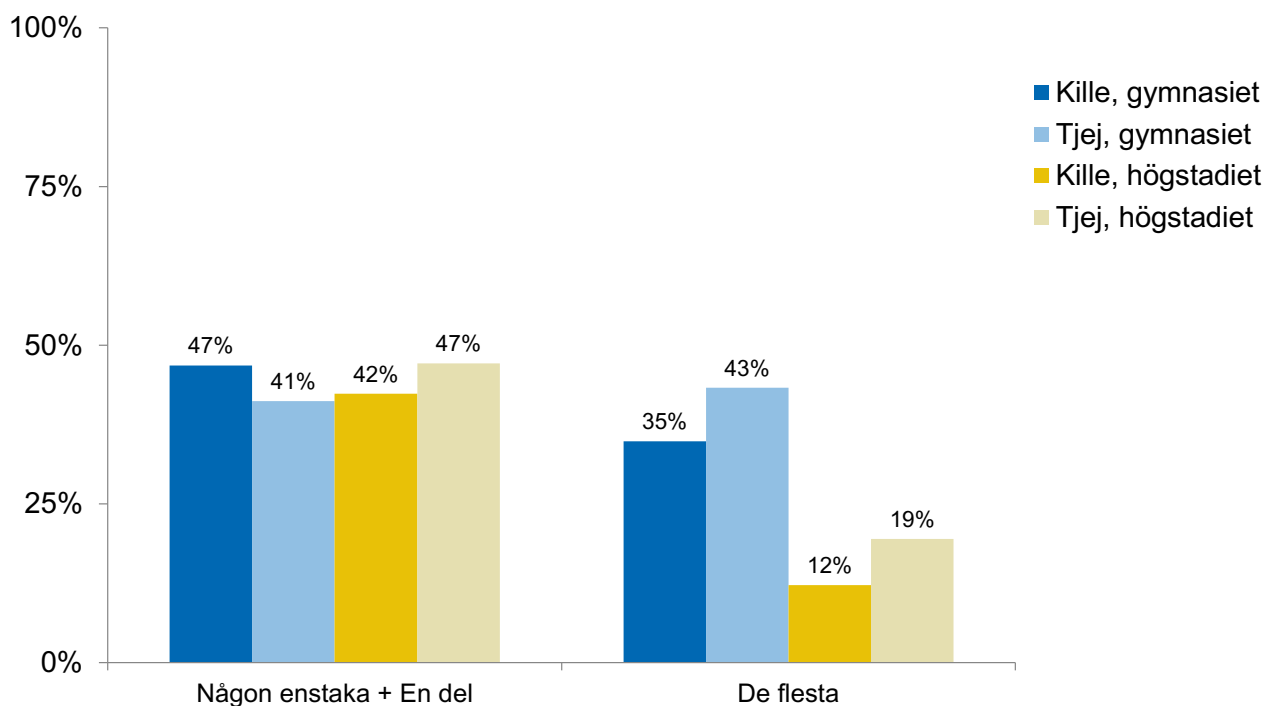

Antal svar: 2516

När det kommer till andelen unga som har kompisar som dricker sig berusade svarar gymnasietjejer i högst grad, 43 %, att de flesta av deras kompisar dricker sig berusade. Motsvarande andel bland gymnasiekillarna är 35 %. Även i högstadiet svarar tjejer (19 %) i högre grad än killar (12 %) att de flesta av deras vänner dricker sig berusade.

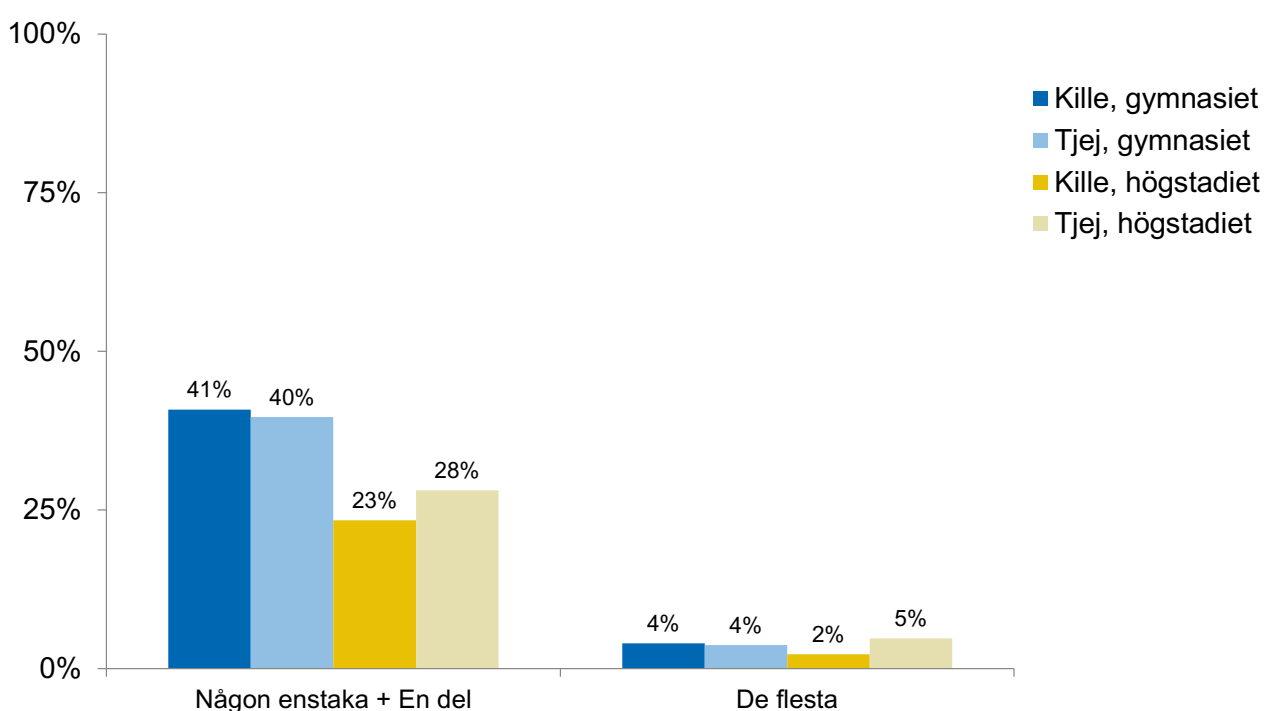
När det kommer till narkotika framgår i diagram 61 att drygt 40 % av gymnasieungdomarna och 23-28 % av högstadieungdomarna svarar att någon enstaka/en del kompisar har provat narkotika. Mellan 2-5 % svarar att de flesta av deras kompisar provat narkotika.

60. Andel som har kompisar som dricker sig berusade:

Antal svar: 2516

61. Andel som har kompisar som har provat narkotika:

Antal svar: 2520

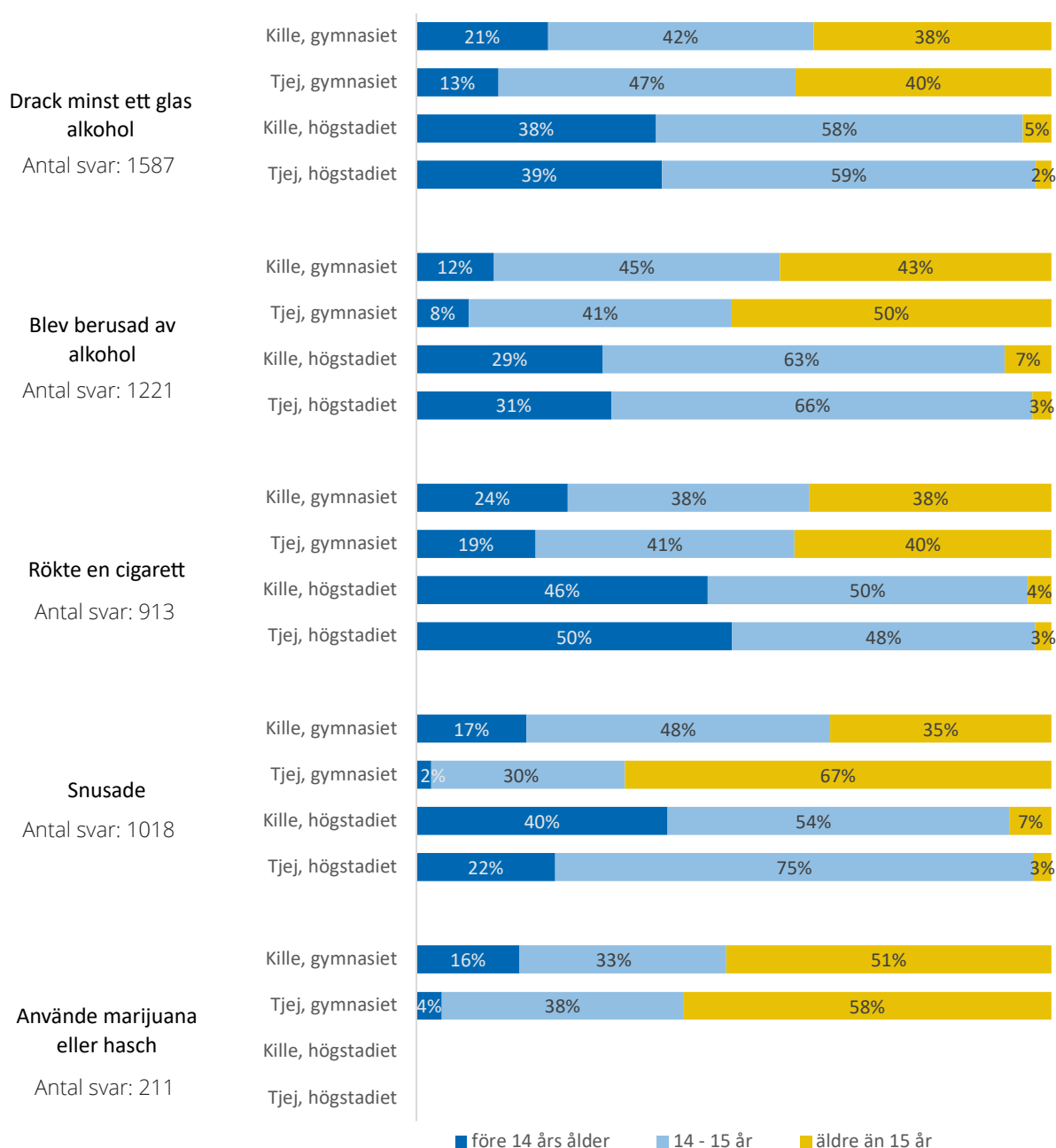
Debutålder

I respektive avsnitt i denna rapport har debutåldern redovisats enskilt. Diagrammet nedan redovisas istället samlad debutålder för när man första gången drack alkohol, blev berusad, rökte en cigarett, snusade och använde marijuana eller hasch.

Debutåldern är, naturligt nog, lägre bland högstadieungdomarna som är yngre när det kommer till alla delfrågor.

I tabellen på nästa sida redovisas även andelen som för första gången drack alkohol, blev berusade, rökte en cigarett, snusade och använde marijuana eller hasch före 14 års ålder, jämfört med CAN:s nationella resultat. Där framgår att andelen som drack minst ett glas alkohol före 14 års ålder är på en något högre nivå i Blekinge än i riket. Skillnaden är dock liten.

62. Debutåldrar för alkohol, tobak och narkotika*

*Obs, debutålder för sniffade/boffade och narkotikaklassade läkemedel utan läkarordination redovisas inte pga för få svar

Debut före 14 års ålder	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Drack minst ett glas alkohol	18%	14%	13%	10%
Blev berusad av alkohol	9%	6%	7%	5%
Rökte en cigarett	12%	11%	10%	8%
Snusade	9%	9%	6%	4%
Använde marijuana eller hasch	2%	1%	2%	1%
Sniffade/boffade	2%	2%	1%	1%
Använde narkotikaklassade läkemedel utan läkarordination*	1%		1%	

*Frågan ställdes inte i CAN:s nationella undersökning

E. Pengar och spel

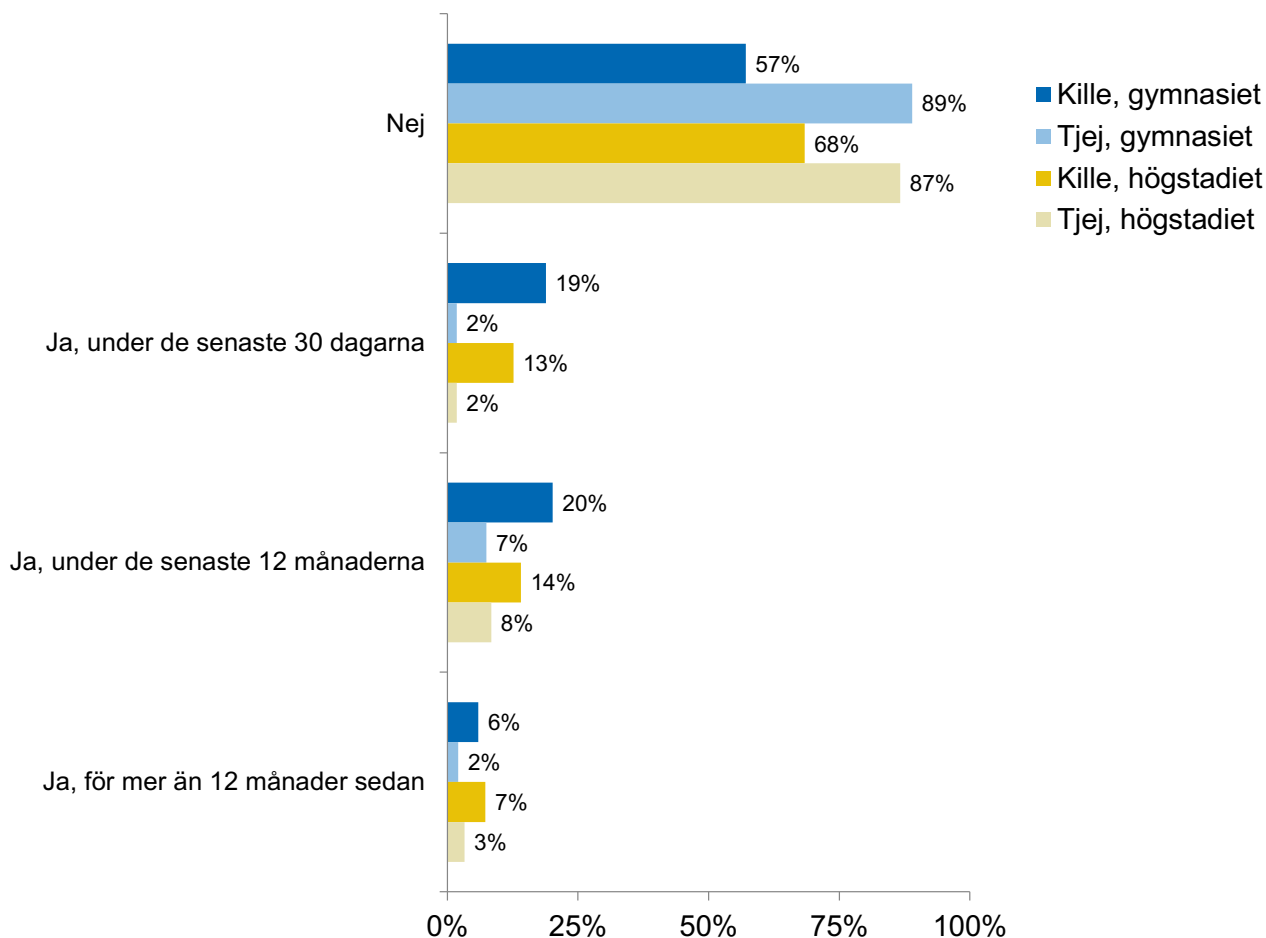
Spel om pengar

Det ställdes också några frågor om pengar och spel. Forskning pekar på att riskabelt spelande i ungdomen samvarierar med bland annat ansträngda sociala relationer, försämrade skolresultat, kriminalitet och depressioner. Det ökar också risken för problematiskt spelande i vuxen ålder.¹

I diagrammet nedan framgår att killar i Blekinge i högre grad än tjejer någon gång spelat om pengar. Gymnasiekillarna har i högst grad spelat om pengar vid något tillfälle, totalt 43 %, varav de flesta spelat under de senaste 30 dagarna och/eller under de senaste 12 månaderna. 19-20 % av gymnasiekillarna har spelat under de senaste 30 dagarna och/eller de senaste 12 månaderna. Motsvarande andel bland högstadiekillarna är 13-14 %. Bland tjejerna har 2 % spelat under de senaste 30 dagarna, och 7-8 % under de senaste 12 månaderna.

I tabellen på nästa sida framgår att andelen som någon gång spelat om pengar är på en liknande nivå i Blekinge som i riket, dock något högre i högstadiet.

63. Har du någon gång spelat om pengar? (flervalsfråga)

Antal svar: 2524

¹ Can 2020 Skolelevs drogvanor

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	77%	72%
Ja, under de senaste 30 dagarna	8%	11%
Ja, under de senaste 12 månaderna	12%	14%
Ja, för mer än 12 månader sedan	6%	4%

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Andelen som spelat om pengar under de senaste 30 dagarna	8%	6%	11%	9%

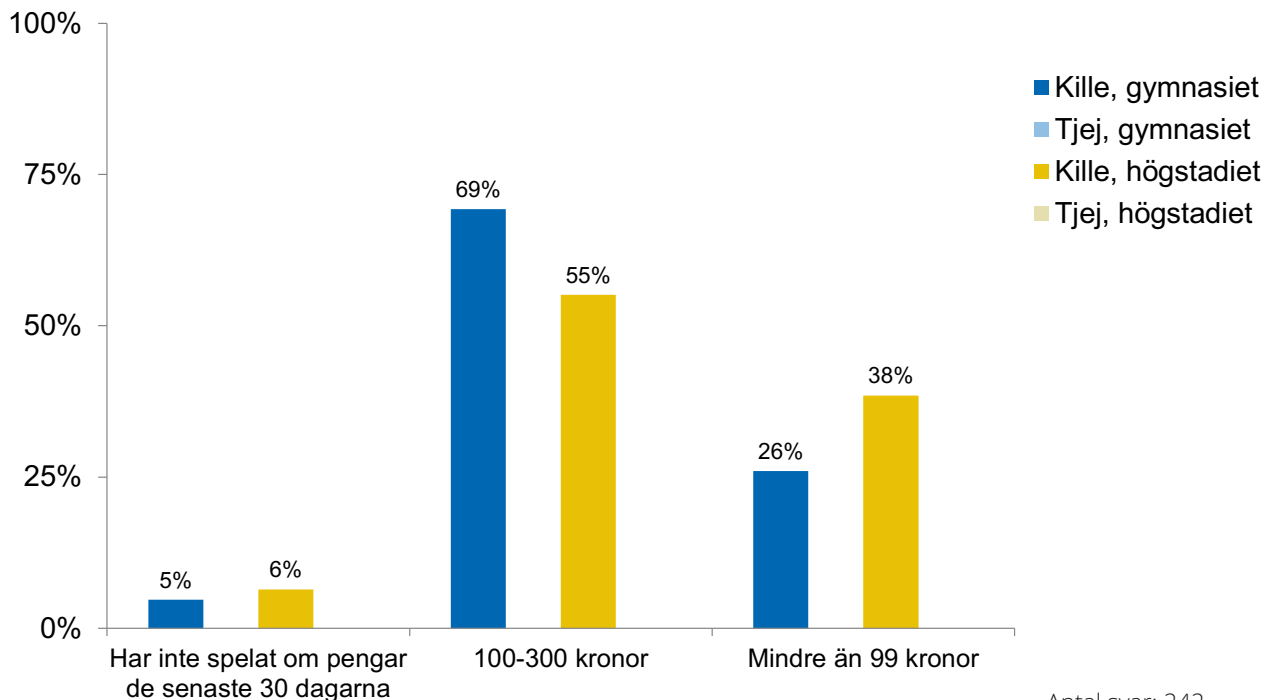
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Aldrig	77%	77%	72%	71%
Någon gång*	24%	21%	28%	27%

*Här har svarsalternativen "Ja, under de senaste 30 dagarna, "Ja under de senaste 12 månaderna" samt "Ja, för mer än 12 månader sedan" slagits ihop för att bli jämförbart med CAN:s resultat.

De som spelat fick också svara på en fråga om hur mycket de spelat för under de senaste 30 dagarna. Vanligast är att ha spelat om 100-300 kronor. 69 % av gymnasiekillarna och 55 % av högstadiekillarna har spelat för den summan. 26 % av gymnasiekillarna och 38 % av högstadiekillarna har spelat för mindre än 99 kronor.

64. Hur mycket har du spelat för de senaste 30 dagarna?*

Besvarades endast av de som spelat under de senaste 30 dagarna

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Har inte spelat om pengar de senaste 30 dagarna	11%	5%
100-300 kronor	56%	67%
Mindre än 99 kronor	33%	28%

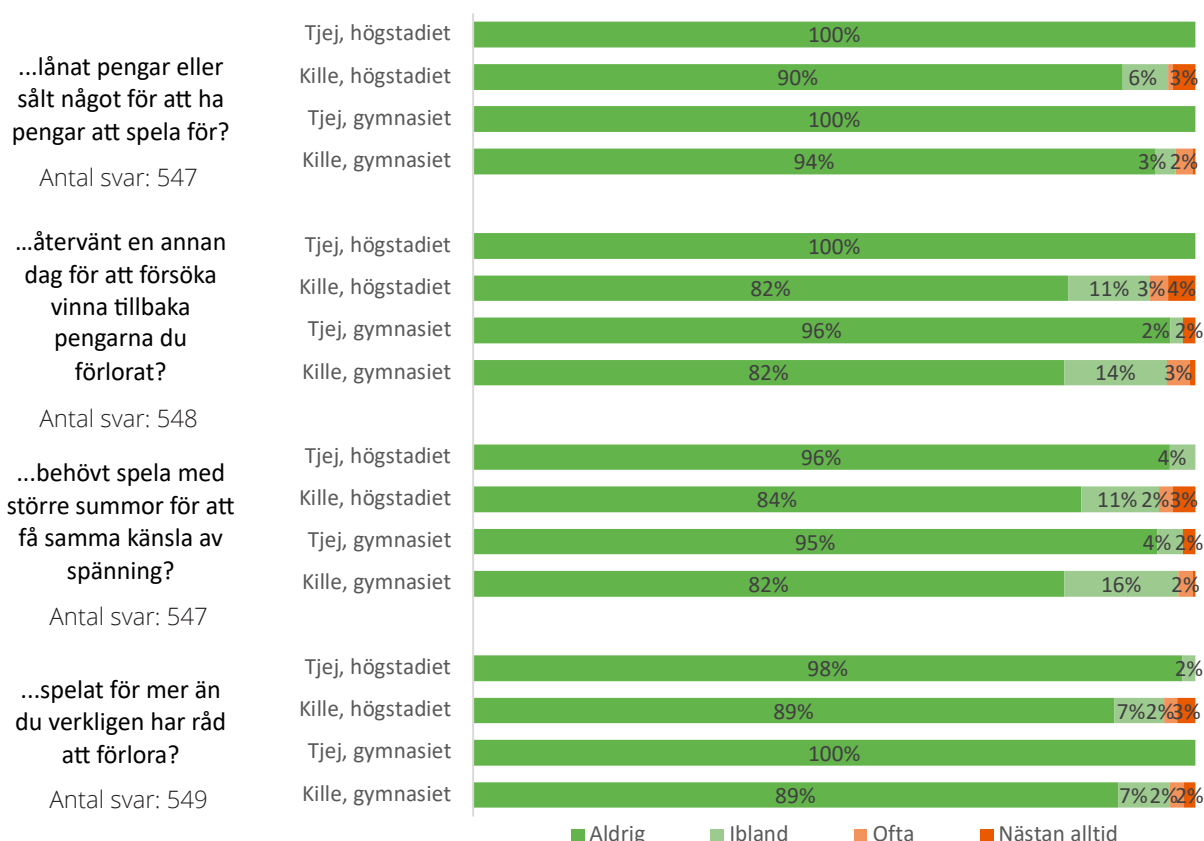
* **Obs!** I denna fråga har ett svarsalternativ inte kunnat gå att svara i webbenkäten på grund av en miss. "300 kronor eller mer" hade fallit bort som svarsalternativ. Frågan kommer således inte vara jämförbar mot CAN:s nationella resultat

De som spelat om pengar under de senaste 12 månaderna fick även svara på en fråga om deras vanor i samband med spel. Vad som framgår är att killar i högre grad än tjejer lånat pengar/sålt något för att ha pengar att spela för, återvänt en annan dag för att vinna tillbaka pengar, behövt spela med större summor för att få samma känsla samt spelat för mer än de haft råd att förlora. Störst andel av killarna, drygt 18 %, har återvänt en annan dag för att försöka vinna tillbaka pengarna de förlorat. En liknande andel har behövt spela med större summor för att få tillbaka samma känsla av spänning.

Drygt 10 % har också spelat för mer än de verkligen haft råd att förlora, och 6-10 % lånat pengar eller sålt något för att ha pengar att spela för. Bland tjejerna svarar störst andel, drygt 5 %, att de behövt spela med större summor för att få samma känsla av spänning.

65. Har du under de senaste 12 månaderna...

Besvarades endast av de som spelat om pengar under det senaste året*

*Obs, för staplar mindre än 1% skrivs inte siffran ut

Har du under de senaste 12 månaderna spelat för mer än du verkligen har råd att förlora?

	Aldrig	Ibland	Ofta	Nästan alltid
Högstadiet åk 9 Blekinge	89%	7%	1%	3%
Gymnasiet år 2 Blekinge	91%	6%	2%	2%

Har du under de senaste 12 månaderna behövt spela med större summor för att få samma känsla av spänning?

	Aldrig	Ibland	Ofta	Nästan alltid
Högstadiet åk 9 Blekinge	85%	9%	2%	4%
Gymnasiet år 2 Blekinge	84%	13%	2%	1%

Har du under de senaste 12 månaderna återvänt en annan dag för att försöka vinna tillbaka pengarna du förlorat?

	Aldrig	Ibland	Ofta	Nästan alltid
Högstadiet åk 9 Blekinge	84%	10%	2%	4%
Gymnasiet år 2 Blekinge	84%	12%	2%	1%

Har du under de senaste 12 månaderna lånat pengar eller sålt något för att ha pengar att spela för?

	Aldrig	Ibland	Ofta	Nästan alltid
Högstadiet åk 9 Blekinge	91%	5%	1%	4%
Gymnasiet år 2 Blekinge	95%	2%	2%	1%

Tecken på problemspelande

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Uppvisar tecken på problemspelande*	5%	3%	6%	5%

*De som svarat ibland, ofta eller nästan alltid på minst en av frågorna om spelvanor ovan bedöms uppvisa tecken på problemspelande. Samma definition används i CAN:s nationella rapport.

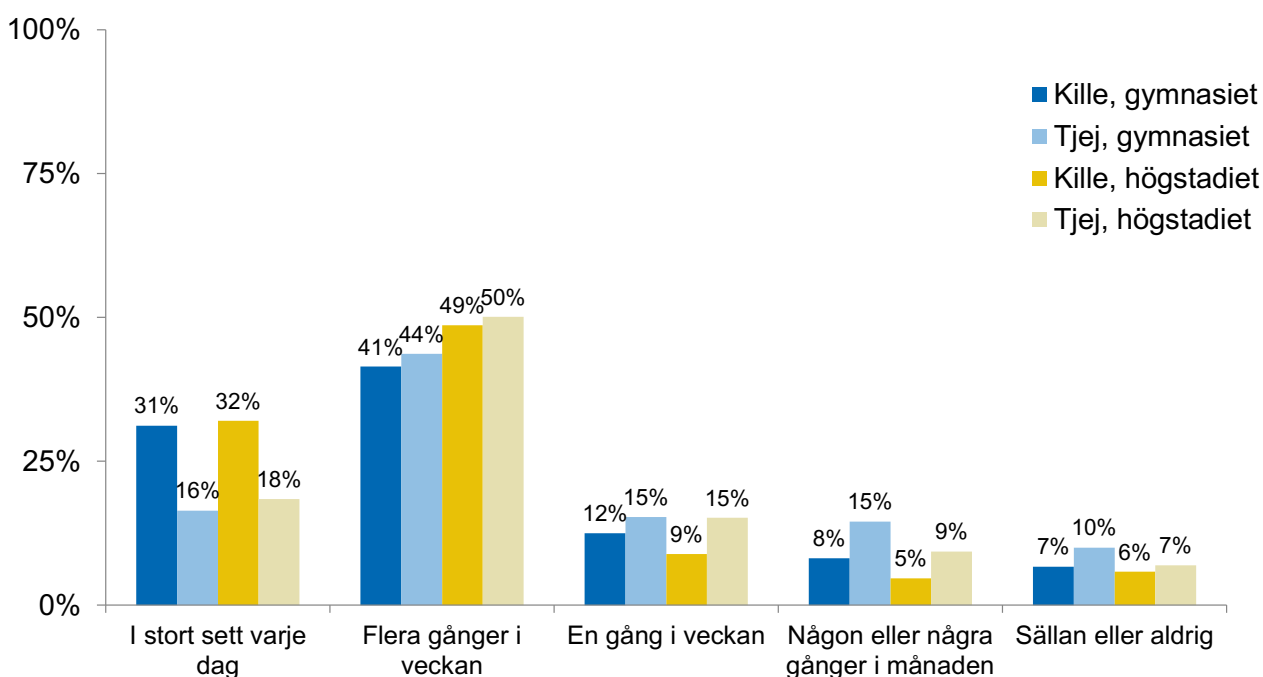
F. Skola, fritid och familj

I det sista området ställdes ett antal frågor om ungdomarnas hälsa, fritid, skola och familj. I detta område görs jämförelser mot CAN:s nationella undersökning i de fall detta är möjligt, det vill säga där frågorna också ställts i CAN:s undersökning.

Träning

När det kommer till hur ofta ungdomarna tränar så att de blir andfådda eller svettas framgår i diagrammet nedan att flest, 41-44 % i gymnasiet och 49-50 % i högstadiet, tränar flera gånger i veckan. 31-32 % av killarna och 16-18 % av tjejerna tränar i stort sett varje dag. Gymnasietjejer är den grupp som i högst grad tränar någon eller några gånger i månaden.

66. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?

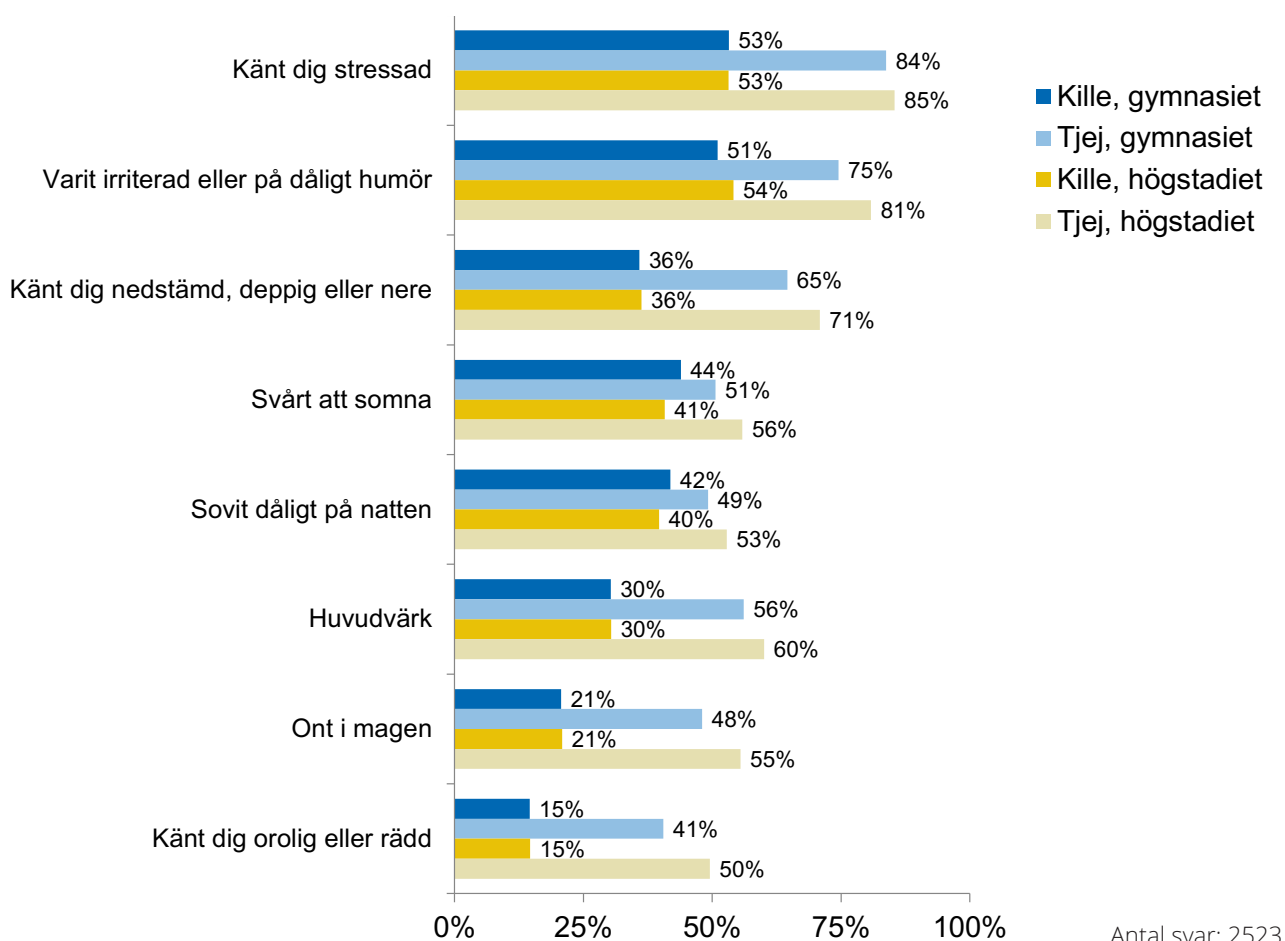

Antal svar: 2531

Hälsa

Det ställdes också en fråga om hur ofta ungdomarna upplevt olika typer av psykiska och somatiska besvär under de senaste tre månaderna. Vad som framgår i diagram 67 är att tjejer upplever samtliga besvär minst en gång i veckan i högre grad än killar. Störst andel svarar att de känt sig stressade, 84-85 % av tjejerna och 53 % av killarna. 75-81 % av tjejerna och 51-54 % av killarna har även varit irriterade eller på dåligt humör. Även vad gäller nedstämdhet syns stora könsskillnader - 65-71 % av tjejerna och 36 % av killarna har känt sig nedstämda, deppiga eller nere minst en gång i veckan under de senaste tre månaderna. Tjejer har även i klart högre grad besvär än killar besvär med oro och rädsla, magont och huvudvärk. Vad gäller svårigheter att somna och dålig sömn på natten är könsskillnaderna mindre än för övriga besvär och det är mellan 40-56 % av både killarna och tjejerna som har dessa besvär minst en gång i veckan.

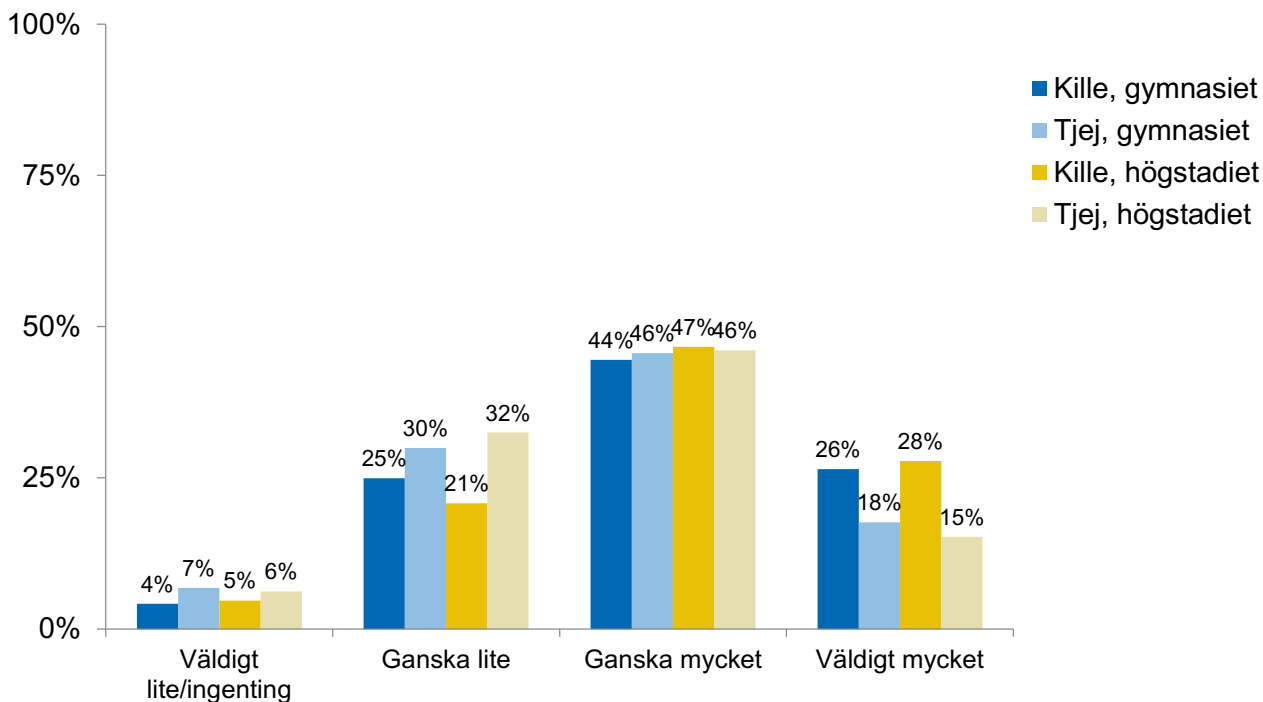
67. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste tre månaderna? (minst en gång i veckan)

Fritid

När det kommer till ungas syn på syn utbudet av fritidsaktiviteter ser vi i diagram 68 på nästa sida att majoriteten svarar att det finns ganska eller väldigt mycket att göra på fritiden. Killar svarar i högre grad än tjejer att det finns väldigt mycket att göra, medan tjejer i högre grad än killar svarar att det finns ganska lite eller väldigt lite/ingenting att göra.

68. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

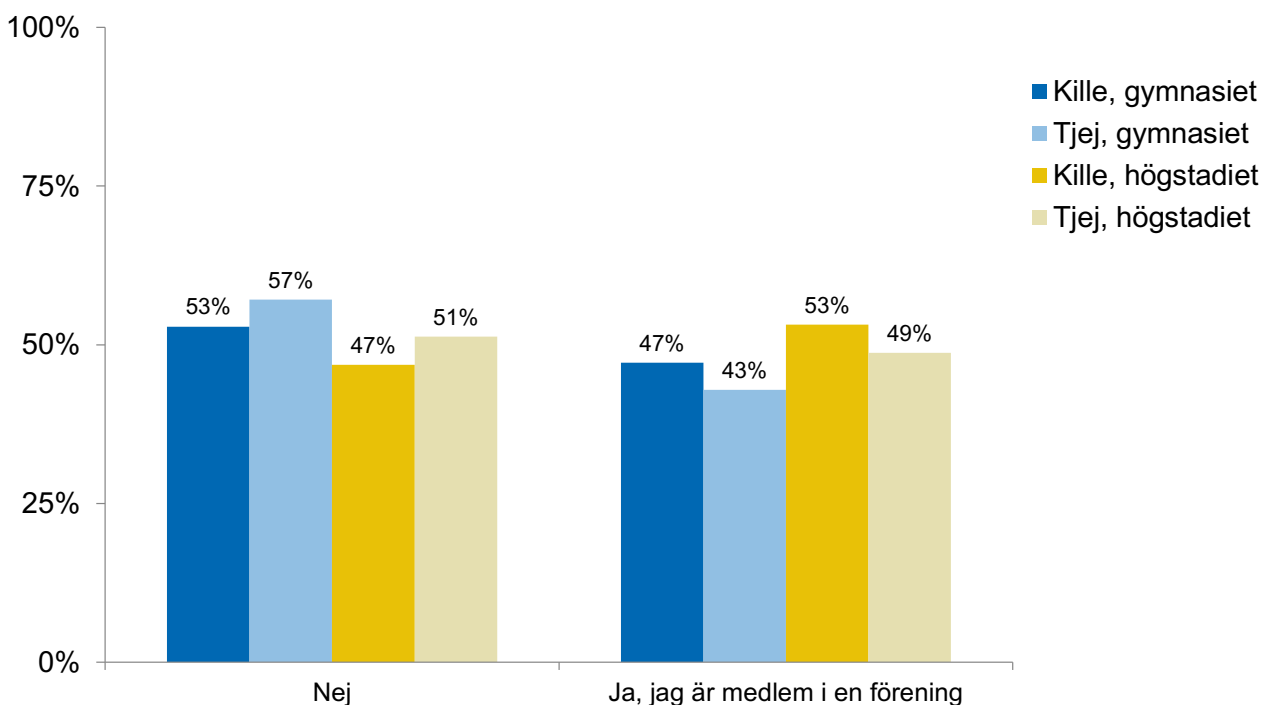

Antal svar: 2518

Föreningsmedlemskap

Drygt hälften, mellan 49-53 % i högstadiet, är medlemmar i en förening. Andelen medlemmar i gymnasiet är lägre, där 43 % av tjejerna och 47 % av killarna är föreningsmedlemmar. Högstadiekillar är i högst grad föreningsmedlemmar, medan gymnasietjejer i lägst grad är det.

69. Är du medlem i någon förening?

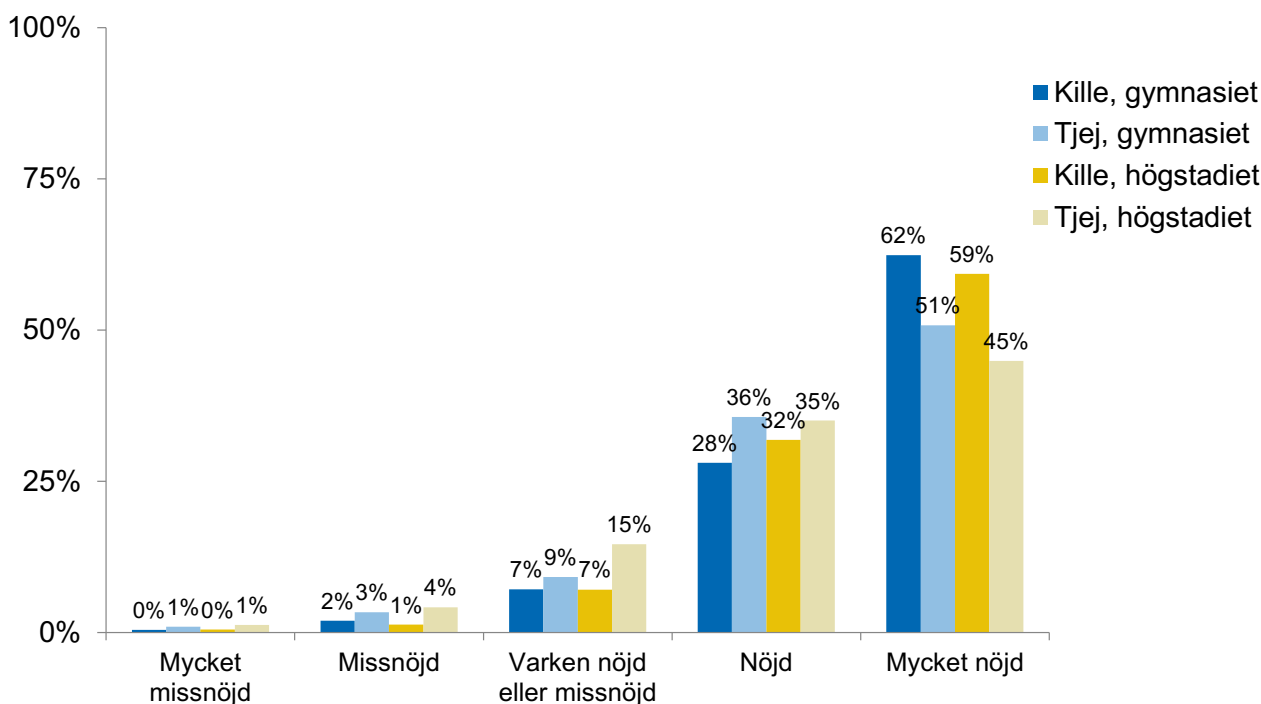

Antal svar: 2521

Familj

I diagram 70 nedan redovisas hur nöjda ungdomarna vanligtvis är med förhållandet till sin familj. Majoriteten svarar att de är nöjda eller mycket nöjda. Killar är i högre grad än tjejer mycket nöjda. Högstadietjejer är den grupp som i högst grad varken är nöjda eller missnöjda med förhållandet till sin familj. Tjejer, både i högstadiet och gymnasiet, är missnöjda eller mycket missnöjda i något högre grad än killar.

70. Hur nöjd är du vanligtvis med ditt förhållande till din familj?

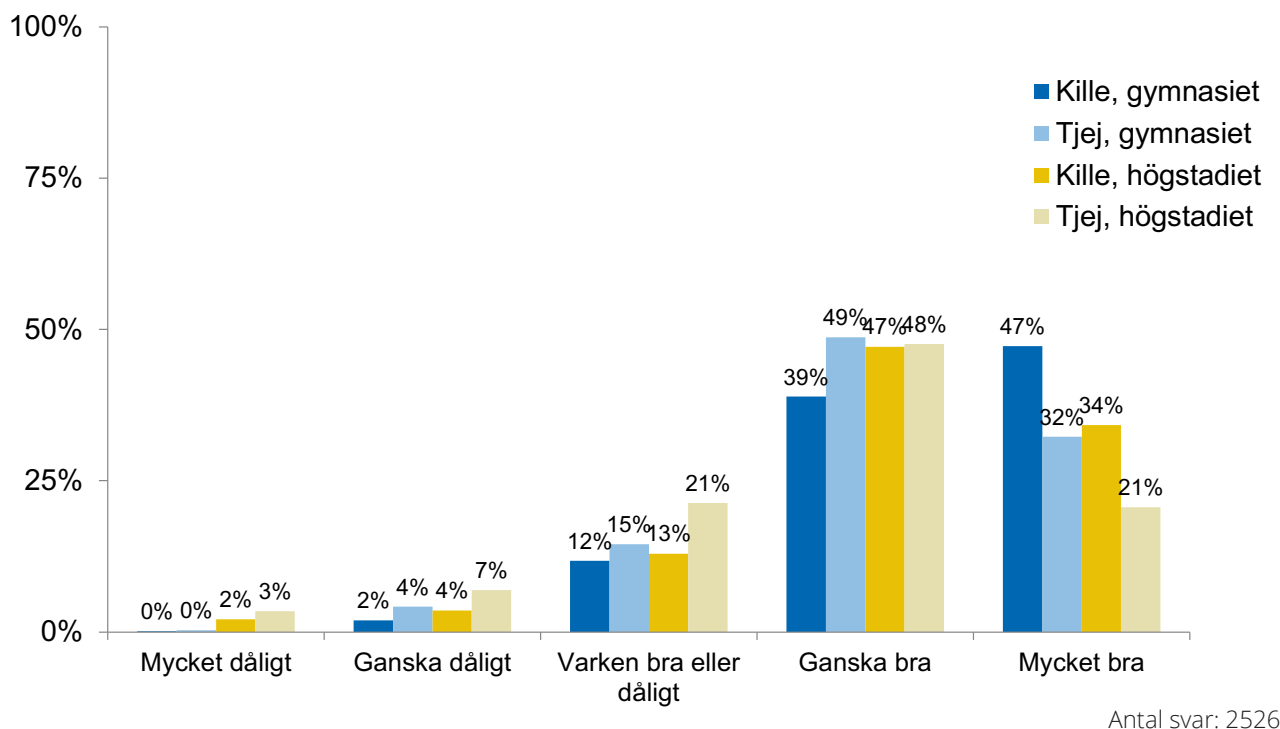
Antal svar: 2527

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Mycket missnöjd	1%	1%
Missnöjd	3%	3%
Varken nöjd eller missnöjd	11%	8%
Nöjd	33%	32%
Mycket nöjd	52%	56%

Skola

Det ställdes också några frågor om trivsel och trygghet i skolan. Vad som framgår är att en hög andel, 69-81 % i högstadiet och 81-86 % i gymnasiet, svarar att de trivs mycket eller ganska bra i skolan, se diagram 71 på nästa sida. Högstadietjejerna trivs i skolan i lägre grad än högstadiekillarna och svarar i högre grad än övriga grupper både att de varken trivs bra eller dåligt (21 %) och att de trivs mycket eller ganska dåligt (10 %).

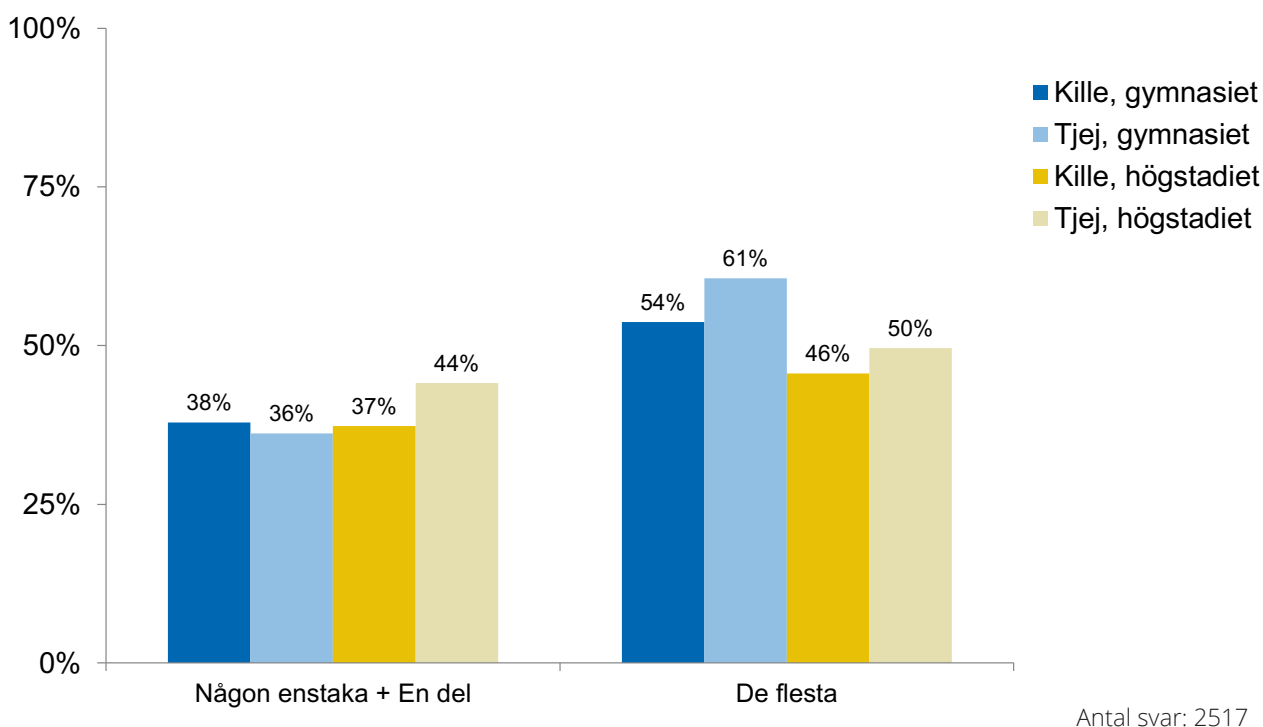
71. Hur trivs du i skolan?

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Mycket dåligt	3%	4%	0%	1%
Ganska dåligt	5%	5%	3%	3%
Varken bra eller dåligt	17%	19%	14%	13%
Ganska bra	47%	36%	43%	37%
Mycket bra	27%	36%	40%	45%

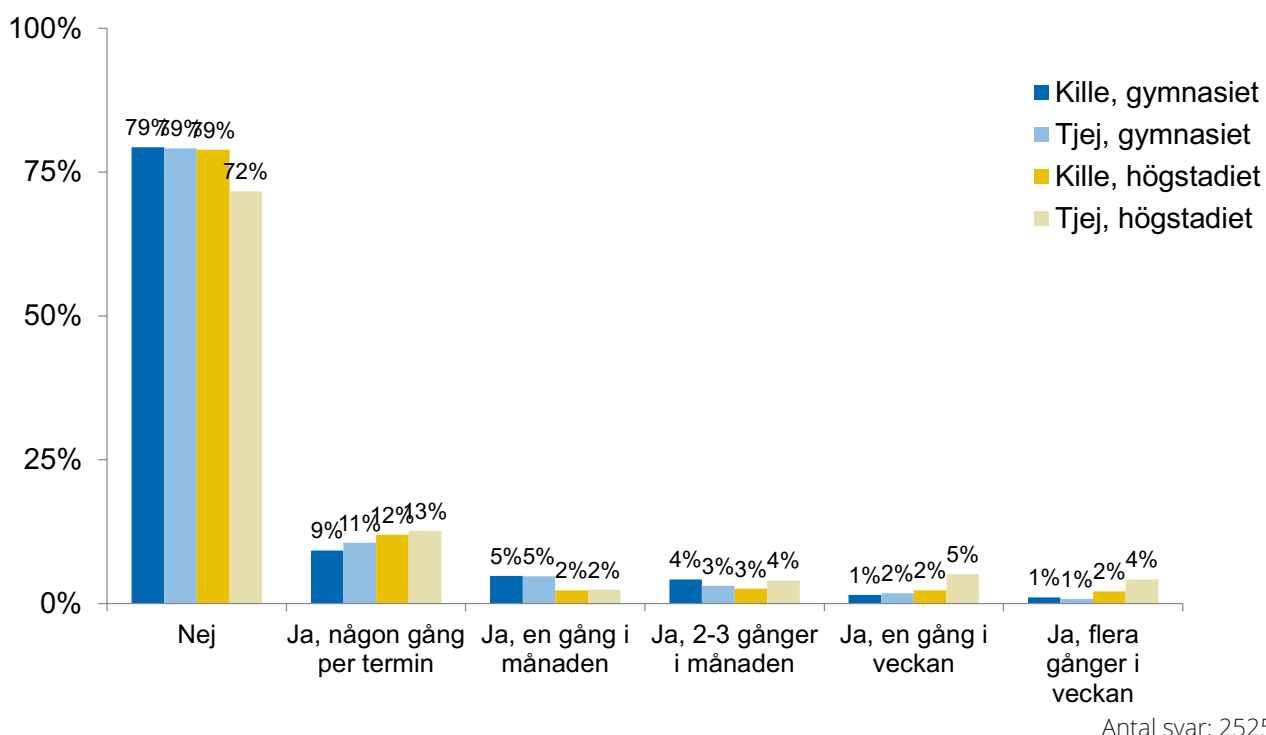
I diagram 72 på nästa sida redovisas andelen unga som har kompisar som tycker skolan är viktig. Över hälften (54 % av killarna och 61 % av tjejerna) i gymnasiet svarar att de flesta av deras kompisar tycker att skolan är viktig. Andelen i högstadiet är något lägre, 50 % bland tjejerna och 46 % bland killarna. Högstadietjjejerna svarar i högst grad (44 %) att någon enstaka/en del tycker det. Motsvarande andel bland övriga är 36-38 %.

72. Andel som har kompisar som tycker skolan är viktig:

När det kommer till andelen som brukar skolka ser vi i diagram 73 nedan att högstadietjejer är den grupp som i högst grad brukar skolka vid något tillfälle. 72 % av högstadietjejeerna svarar att de aldrig brukar skolka, medan andelen bland övriga är 79 %. Vanligast bland samtliga är att skolka någon gång per termin, vilket 9-13 % svarar att de gör. Gymnasieungdomarna skolkar en gång i månaden i något högre grad än högstadieungdomarna. Högstadietjejeerna är den grupp som i högst grad skolkar en gång i veckan eller flera gånger i veckan. Skillnaderna mellan grupper är dock förhållandevis små och skiljer sig med några enstaka procentenheter.

73. Brukar du skolka?

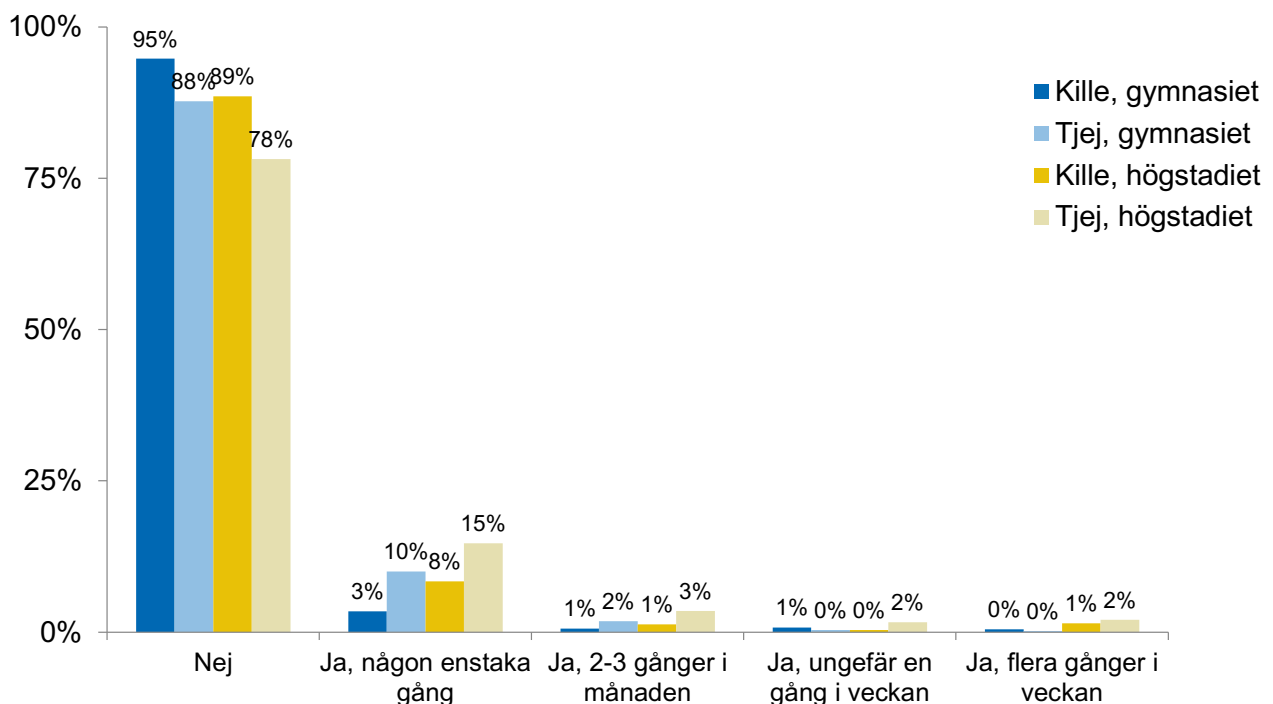

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Högstadiet åk 9 riket	Gymnasiet år 2 Blekinge	Gymnasiet år 2 riket
Nej	75%	70%	79%	67%
Ja, någon gång per termin	13%	11%	10%	13%
Ja, en gång i månaden	2%	6%	5%	8%
Ja, 2-3 gånger i månaden	3%	3%	4%	5%
Ja, en gång i veckan	4%	5%	2%	5%
Ja, flera gånger i veckan	3%	4%	1%	2%

Mobbning

Det ställdes också två frågor om mobbning vilka redovisas nedan. I diagram 74 ser vi att en relativt hög andel, drygt 20 %, av högstadietjerna svarar att de utsatts för mobbning minst någon enstaka gång under de senaste 12 månaderna. Motsvarande andel bland högstadiekillarna är 10 %. Även i gymnasiet har tjejer (12 %) utsatts i högre grad än killar (5 %). Vanligast bland samtliga är att ha utsatts någon enstaka gång. I högstadiet är det dock också mellan 1-2 % som utsatts flera gånger i veckan. När det kommer till andelen som själva utsatt någon för mobbning ser vi i diagram 75 på nästa sida att drygt 10 % i högstadiet och 5 % i gymnasiet svarar att de har det.

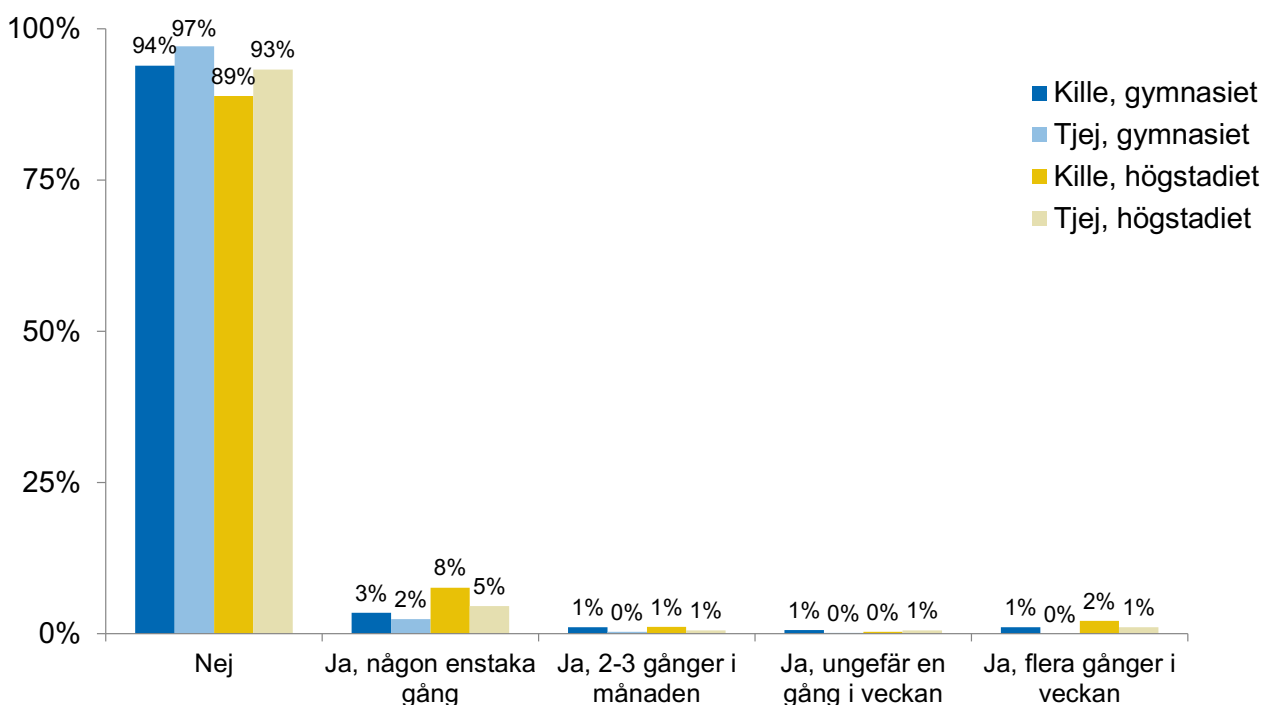
74. Har du blivit mobbad de senaste 12 månaderna?

Antal svar: 2524

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	82%	91%
Ja, någon enstaka gång	12%	7%
Ja, 2-3 gånger i månaden	3%	1%
Ja, ungefär en gång i veckan	1%	1%
Ja, flera gånger i veckan	2%	0%

75. Har du varit med och mobbat någon de senaste 12 månaderna?

Antal svar: 2525

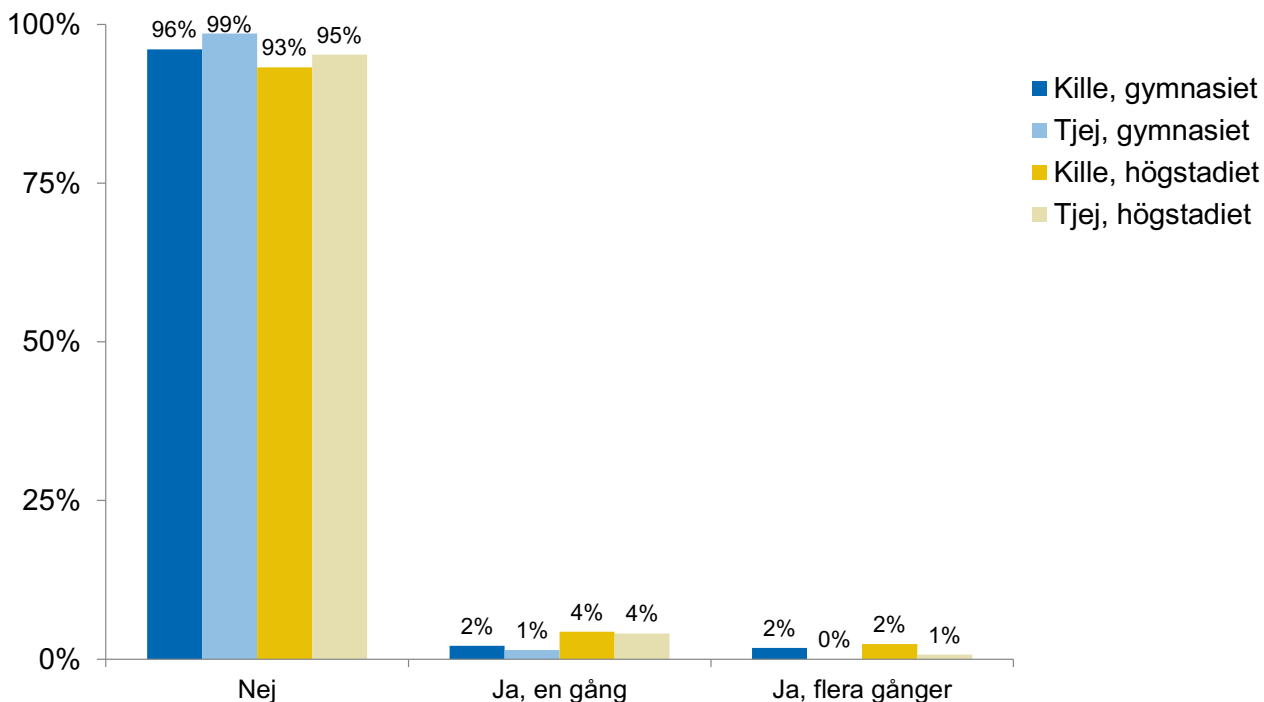
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	90%	95%
Ja, någon enstaka gång	6%	3%
Ja, 2-3 gånger i månaden	1%	1%
Ja, ungefär en gång i veckan	0%	0%
Ja, flera gånger i veckan	2%	1%

Utsatthet för våld

Mellan 1-7 % har minst vi något tillfälle under de senaste 12 månaderna utsatts för våld så att de fick uppsöka vården. Högstadiet svarar i högst grad att detta hänt.

De som utsatts fick även svara på en fråga om huruvida det gjordes en polisanmälan, se diagram 77 på nästa sida. En stor majoritet, 70 %, av de som utsatts svarar att det inte gjordes en polisanmälan. 13 % svarar att det gjordes åtminstone en gång, och 11 % att det gjorts flera gånger. Därutöver uppger 5 % att de inte vet om en polisanmälan gjordes.

76. Har någon med avsikt slagit, sparkat eller utsatt dig för annat våld vid något tillfälle under de senaste 12 månaderna, så att du skadades så mycket att du fick besöka sjuksyster, läkare eller tandläkare?

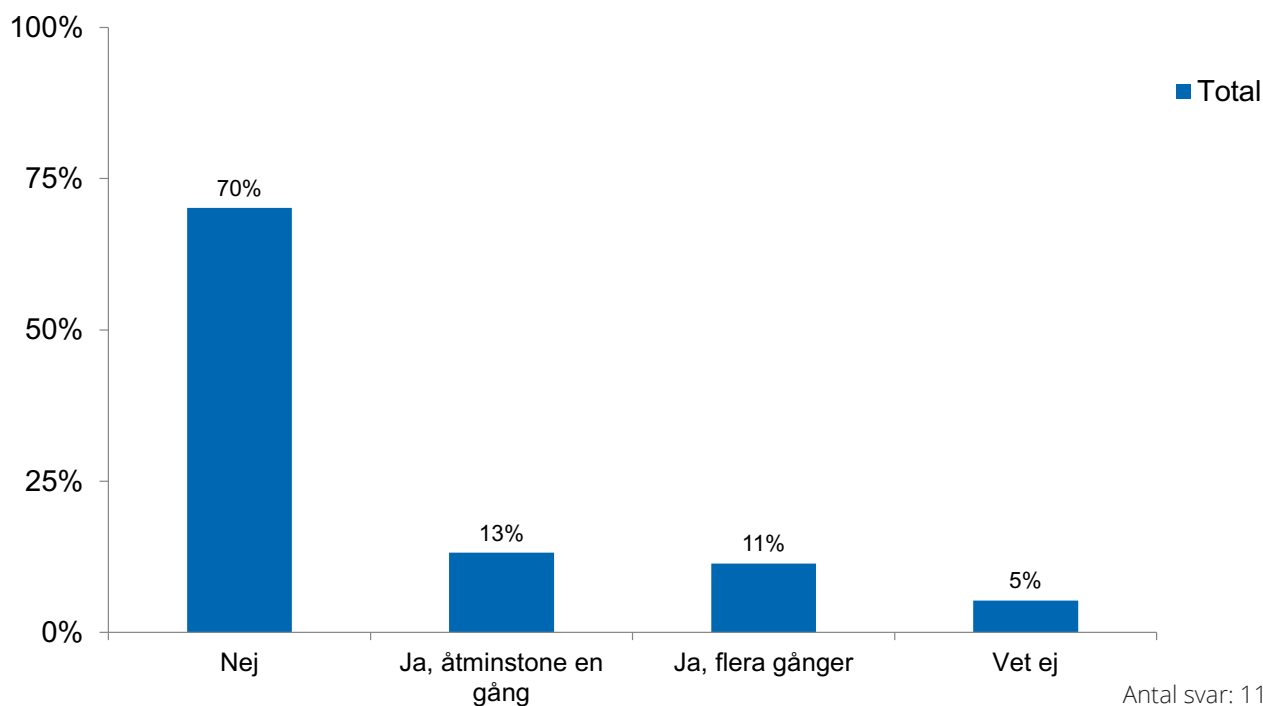

Antal svar: 2521

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Nej	93%	97%
Ja, en gång	5%	2%
Ja, flera gånger	2%	1%

77. Har det gjorts en polisanmälan?

Besvarades endast av de som blivit utsatta för våld enligt förra frågan.

Antal svar: 114

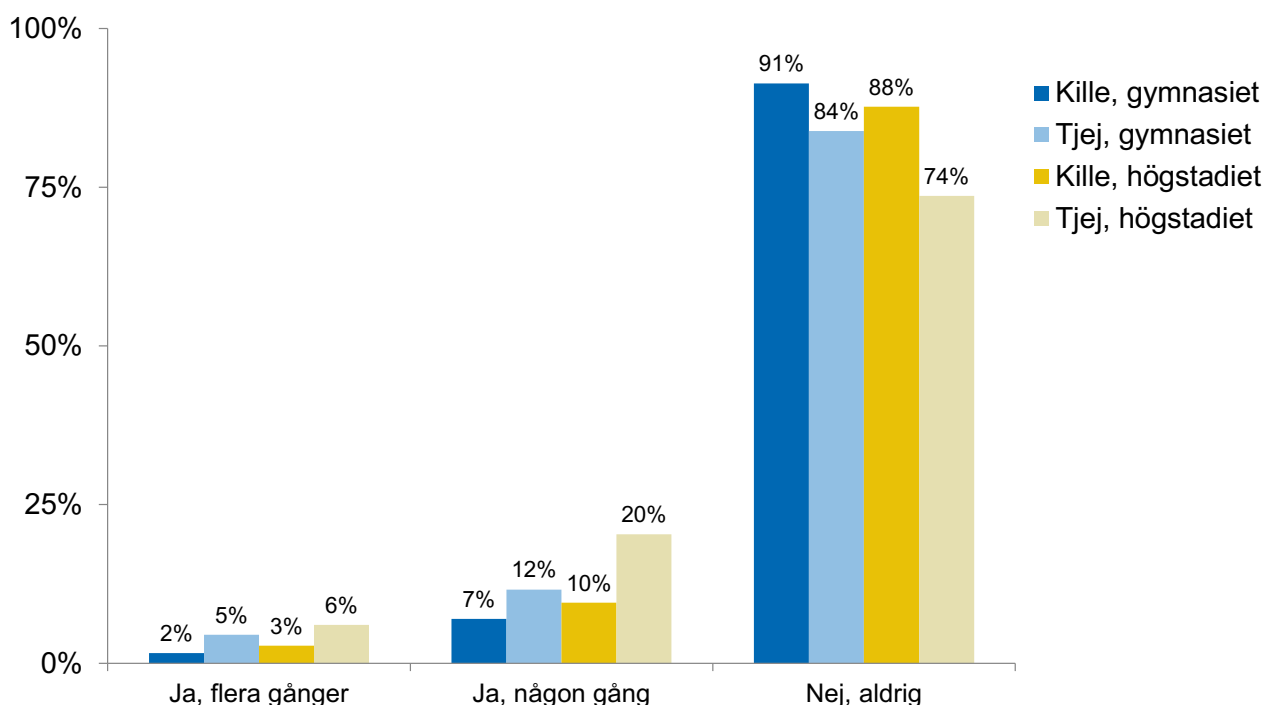
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge*
Nej	71%	-
Ja, åtminstone en gång	11%	-
Ja, flera gånger	11%	-
Vet ej	6%	-

*Resultatet för gymnasiet redovisas ej pga för få svar

Utsatthet sociala medier

Vad gäller utsatthet på sociala medier ser vi att tjejer känt sig utsatta i högre grad än killar, och framför allt högstadietjjeerna. 26 % av högstadietjjeerna har känt sig utsatta minst någon gång under det senaste året, medan andelen bland övriga varierar mellan 9-17 %. 20 % av högstadietjjeerna har någon gång känt sig utsatta under det senaste året, och 5-6 % av tjejerna i båda åldersgrupperna har känt sig utsatta flera gånger.

78. Har du under det senaste året känt dig utsatt på sociala medier, som tex Snap, Instagram, Tiktok?

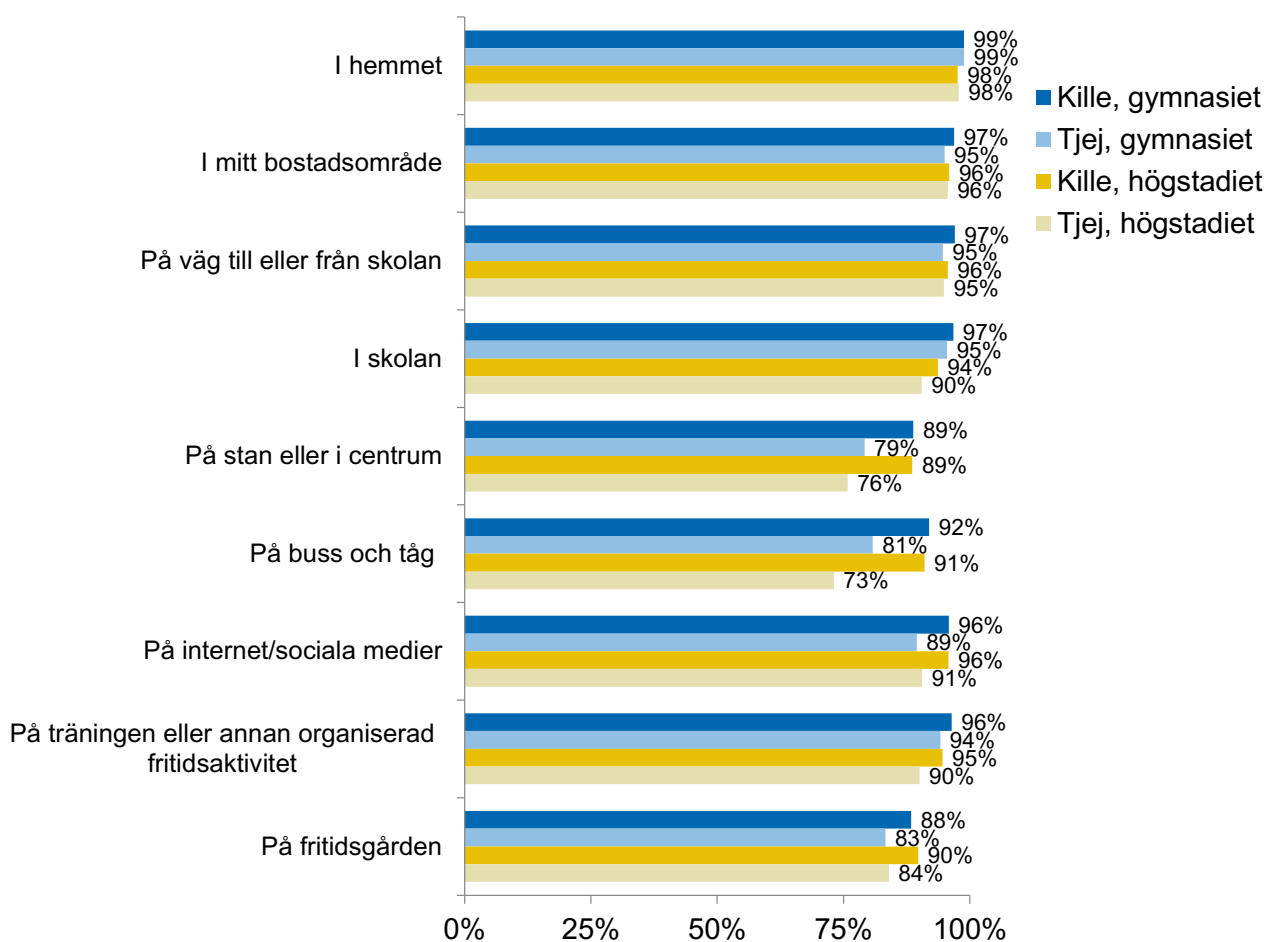

Antal svar: 2525

Trygghet på olika platser

Det ställdes också en fråga om hur trygga ungdomarna känner sig på olika fysiska platser och på internet. I diagram 79 nedan framgår att en stor majoritet känner sig trygga hemma, i sitt bostadsområde, på väg till och från skolan, i skolan, på träningen/ sin fritidsaktivitet och på internet. Tryggheten är något lägre på stan/i centrum och i kollektivtrafiken, främst bland tjejer. I kollektivtrafiken känner sig högstadietjejerna mindre trygga än gymnasietjejerna. Även tryggheten på fritidsgården är något lägre än på övriga platser, främst bland tjejer. Även vad gäller trygghet på internet/sociala medier känner sig tjejer något mindre trygga än killar.

79. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen? (Andel alltid + oftast)

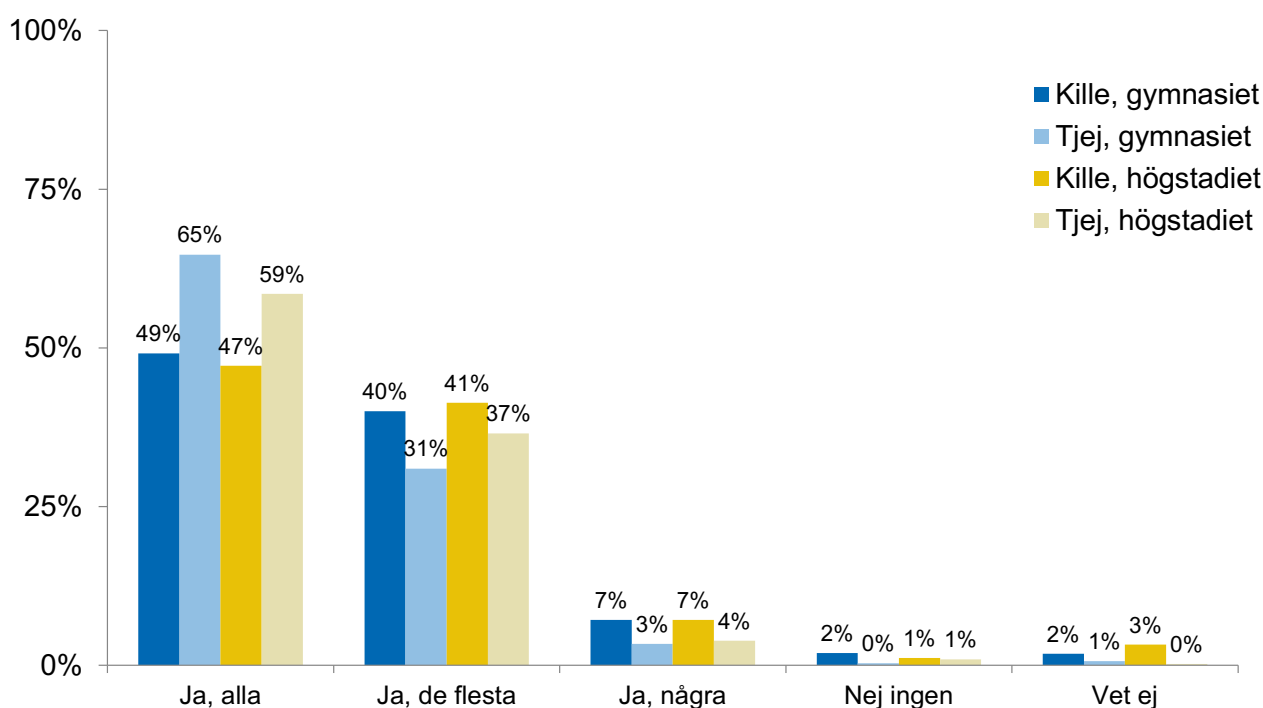
Antal svar: 2527

Regler hemma

En andel om 59-65 % av tjejerna och 47-49 % av killarna uppger att deras föräldrar/vårdnadshavare vet vilka alla av deras kompisar som de umgås med är, se diagram 80. 40-41 % av killarna och 31-37 % av tjejerna uppger att föräldrarna vet vilka de flesta är. Killar (7 %) uppger i högre grad än tjejer (3-4 %) att föräldrarna vet vilka några av deras kompisar är.

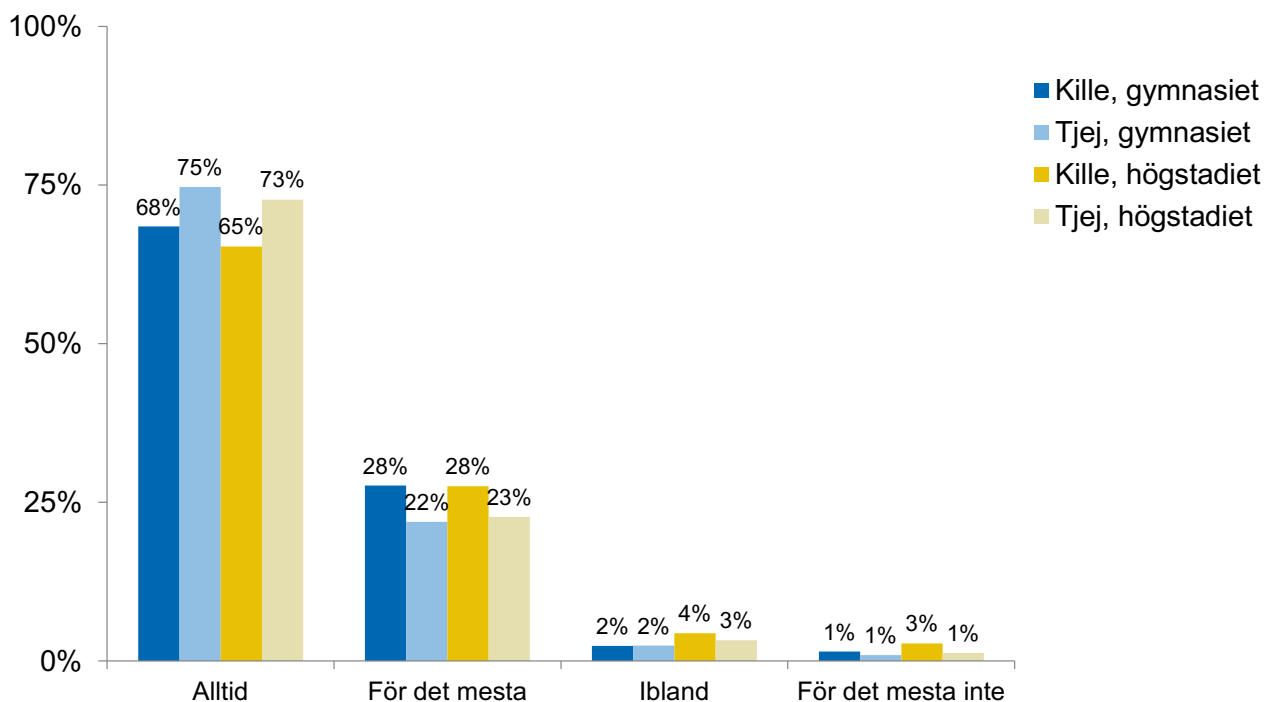
I diagram 81 på nästa sida redovisas också en fråga om huruvida ungdomarnas föräldrar/vårdnadshavare vet var de är på fredags- och lördagskvällar. En stor majoritet uppger att föräldrarna/vårdnadshavarna alltid eller för det mesta vet det. Tjejer svarar i högre grad än killar att vårdnadshavarna/föräldrarna alltid vet var de är. Mellan 1-3 % uppger att föräldrarna för det mesta inte vet var de är.

80. Vet dina föräldrar/vårdnadshavare vilka kompisar du umgås med?

Antal svar: 2521

81. Vet dina föräldrar/vårdnadshavare var du är på fredags- och lördagskvällar?

Antal svar: 2522

Vet dina föräldrar/vårdnadshavare vilka kompisar du umgås med?

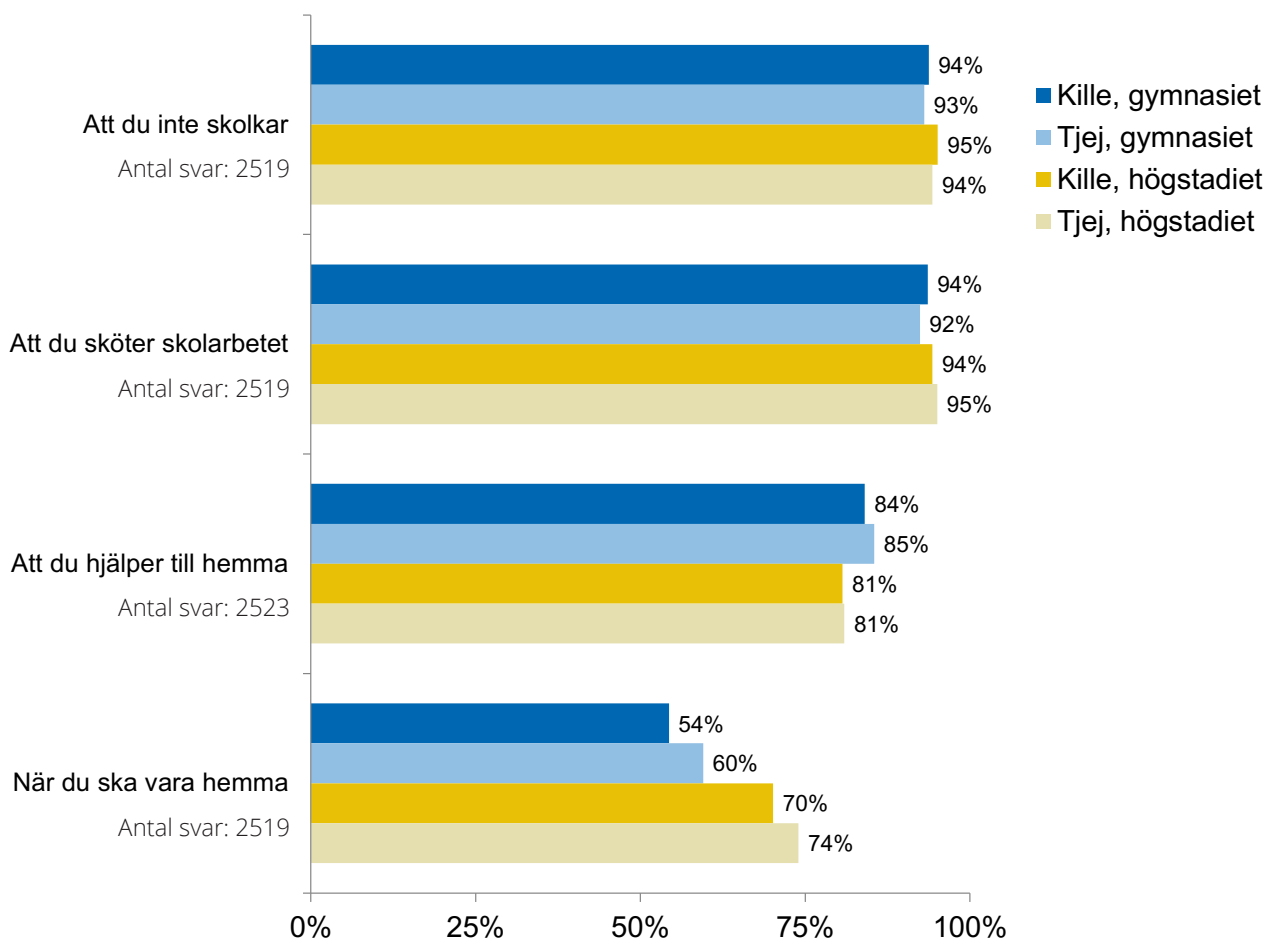
	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Ja, alla	52%	56%
Ja, de flesta	39%	36%
Ja, några	6%	6%
Nej ingen	1%	1%
Vet ej	2%	1%

Vet dina föräldrar/vårdnadshavare var du är på fredags- och lördagskvällar?

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
Alltid	68%	72%
För det mesta	25%	25%
Ibland	4%	2%
För det mesta inte	2%	1%

Det ställdes också en fråga om hur noga det är hemma hos ungdomarna med ett antal olika saker. I diagrammet nedan redovisas andelen som svarat "Ganska noga" eller "Mycket noga". Vad som framgår är att en stor andel, mellan 92-95 %, svarar att det är noga hemma hos dem att de inte skolkar och att de sköter skolarbetet. Mellan 81-85 % uppger också att det är noga med att de hjälper till hemma. Gymnasieungdomarna svarar i något högre grad än högstadieungdomarna att det är noga med att de hjälper till hemma. En klart lägre andel svarar att det är noga med när de ska vara hemma. I högstadiet är det 70-74 % som uppger att det är noga hemma hos dem, medan motsvarande andel i gymnasiet är 54-60 %. Tjejer i respektive åldersgrupp svarar i något högre grad än killar i samma åldersgrupp att det är noga med när de ska vara hemma.

82. Hur noga är det hemma hos dig med följande? (Ganska noga + Mycket noga)

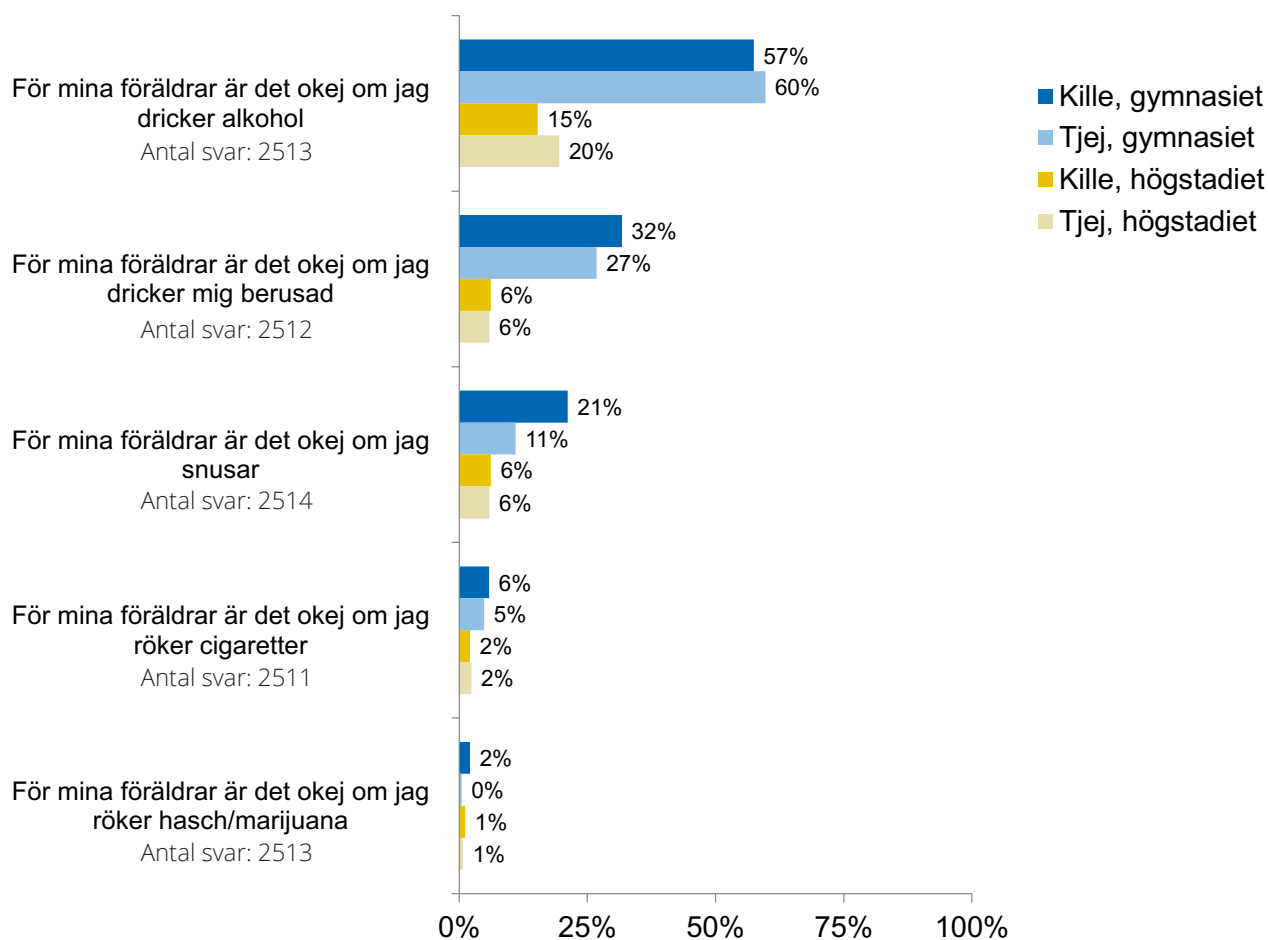

Ungdomarna fick också svara på en fråga om hur tillåtande deras föräldrar/vårdnadshavare är vad gäller användning av tobak, alkohol och narkotika. Vad som framgår är att störst andel uppger att det är okej för deras föräldrar om de dricker alkohol. 57-60 % av gymnasieungdomarna och 15-20 % av högstadieungdomarna svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. En relativt stor andel i gymnasiet (27-32 %) svarar även att det är okej att de dricker sig berusade. Motsvarande andel är klart lägre i högstadiet, 6 %.

Även när det kommer till snus svarar gymnasieungdomarna, främst killarna, i högre grad än högstadieungdomarna att deras föräldrar tillåter att de använder det. 11-21 % i gymnasiet och 6 % i högstadiet uppger att de får använda snus. Andelen som får lov att röka cigaretter är lägre, 5-6 % i gymnasiet och 2 % i högstadiet.

Endast en liten andel, 1 % bland högstadieungdomarna och 2 % bland gymnasiekillarna, svarar att det är okej för deras föräldrar om de röker hasch/marijuana.

83. Hur väl stämmer följande påståenden in på dig och dina föräldrar/vårdnadshavare? (Stämmer ganska bra + Stämmer mycket bra)

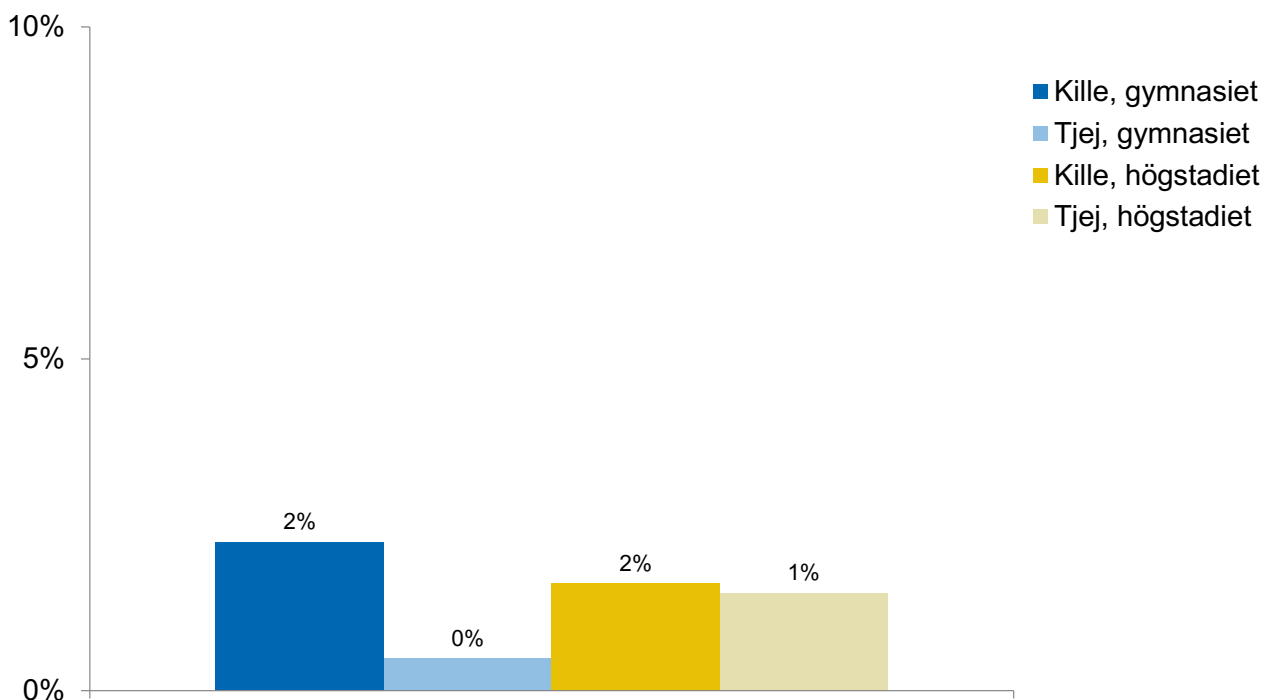

	Högstadiet åk 9 Blekinge	Gymnasiet år 2 Blekinge
För mina föräldrar är det okej om jag dricker alkohol	17%	59%
För mina föräldrar är det okej om jag röker hasch/marijuana	1%	1%
För mina föräldrar är det okej om jag röker cigaretter	3%	6%
För mina föräldrar är det okej om jag snusar	6%	16%
För mina föräldrar är det okej om jag dricker mig berusad	6%	30%

Sex mot ersättning

Det ställdes även två frågor om sex mot ersättning. Nedan redovisas andelen som någon gång betalat eller gett annan ersättning för sex. Frågan som ställdes var "Har du någon gång betalat eller gett annan ersättning för sex? (ersättning kan vara tex kläder, presenter, alkohol, droger eller sovplats.)" Vad som framgår i diagrammet är att mellan 0-2 % av ungdomarna någon gång betalat eller gett annan ersättning för sex. Killar uppger i högre grad än tjejer att de någon gång gjort detta.

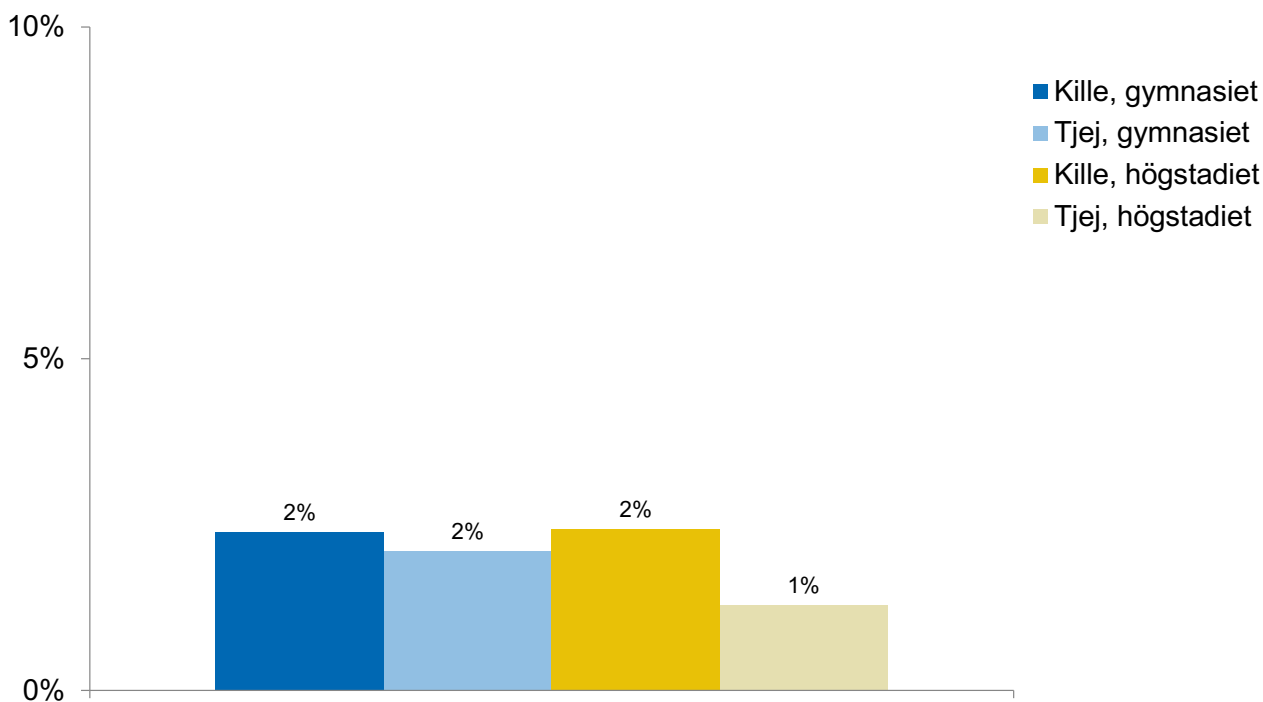
84. Andel som någon gång betalat eller gett annan ersättning för sex

Antal svar: 2512

Nedan redovisas andelen som någon gång tagit emot betalning eller annan ersättning för sex. Frågan som ställdes var "Har du någon gång tagit emot betalning eller annan ersättning för sex? (ersättning kan vara tex kläder, presenter, alkohol, droger eller sovplats.)" 1-2 % av ungdomarna har någon gång tagit emot betalning eller annan ersättning för sex.

85. Andel som någon gång tagit emot betalning eller annan ersättning för sex

Antal svar: 2523

G. Risk- och skyddsfaktorer: fördjupad analys

I detta avsnitt är syftet att få en bild av vilka enskilda riskfaktorer som påvisar samband med bruk av tobak, alkohol och narkotika. Då enstaka riskfaktorer i regel har en mindre effekt syftar avsnittet även till att se hur många riskfaktorer som påvisar en effekt för ungas drogvanor. I aktuell forskning som berör ungas ANDT-vanor samt preventiva åtgärder diskuteras ofta risk- och skyddsfaktorer. De beteenden, föreställningar, situationer, förmågor och attityder som ökar sannolikheten för normbrott (exempelvis narkotikabruk eller olika brott) kallas riskfaktorer och det som minskar sannolikheten kallas skyddsfaktorer. Ungdomstiden är den period i livet då personer konsumerar mest alkohol och droger samt begår flest brott. De flesta ungdomar slutar dock begå brott och utvecklar inte alkohol- eller drogrelaterade problem i vuxen ålder. För en del läggs dock grunden för framtida problem. En viktig uppgift är därför att så tidigt som möjligt identifiera ungdomar som riskerar att få problem i framtiden¹. Vad som är viktigt att påpeka är att syftet med att titta på riskfaktorerna är att få underlag för att identifiera och hjälpa, inte att stigmatisera eller stämpla. Vad som också är viktigt att vara medveten om är att det enda som kan påvisas är att en faktor samvarierar med en annan. Det går alltså inte att säga något om orsakssamband (exempelvis att en riskfaktor orsakar ett beteende).

Enstaka risk- och skyddsfaktorer för normbrott som ANDT-bruk, har i regel en ganska liten effekt, medan fler faktorer tillsammans har en större effekt på individers beteenden. I ett preventivt arbete är det därför viktigt att generellt minska riskfaktorerna och stärka skyddsfaktorerna. Effekten blir också större om insatser som verkar på olika nivåer samtidigt kan utformas. Forskning har visat att risk- och skyddsfaktorer har ungefär samma effekt oberoende av kön, etnicitet, kulturell eller social bakgrund. Forskningen visar också på att det är i stort sett samma riskfaktorer för tobak-, alkohol- och narkotikabruk, kriminalitet och våld, bristande skolanpassning samt psykisk ohälsa, och att dessa riskfaktorer är förhållandevis stabila över tid².

Skyddsfaktorer brukar ofta beskrivas som motsatsen till en riskfaktor. Detta innebär att om svaga regler eller bristande tillsyn i familjen är en riskfaktor, skulle starka regler och god tillsyn vara en skyddsfaktor för normbrytande beteenden³. I figur 86 på följande sida redovisas ofta nämnda riskfaktorer vad gäller ANDT-bruk.

”Forskning visar att olika typer av normbrott vanligen förekommer hos samma individ vid samma tillfälle och över tid. Exempelvis är det ofta samma individer som tidigt börjar skolka, snatta och begå andra kriminella handlingar, som är bland de första att också börja experimentera med alkohol och tobak⁴”

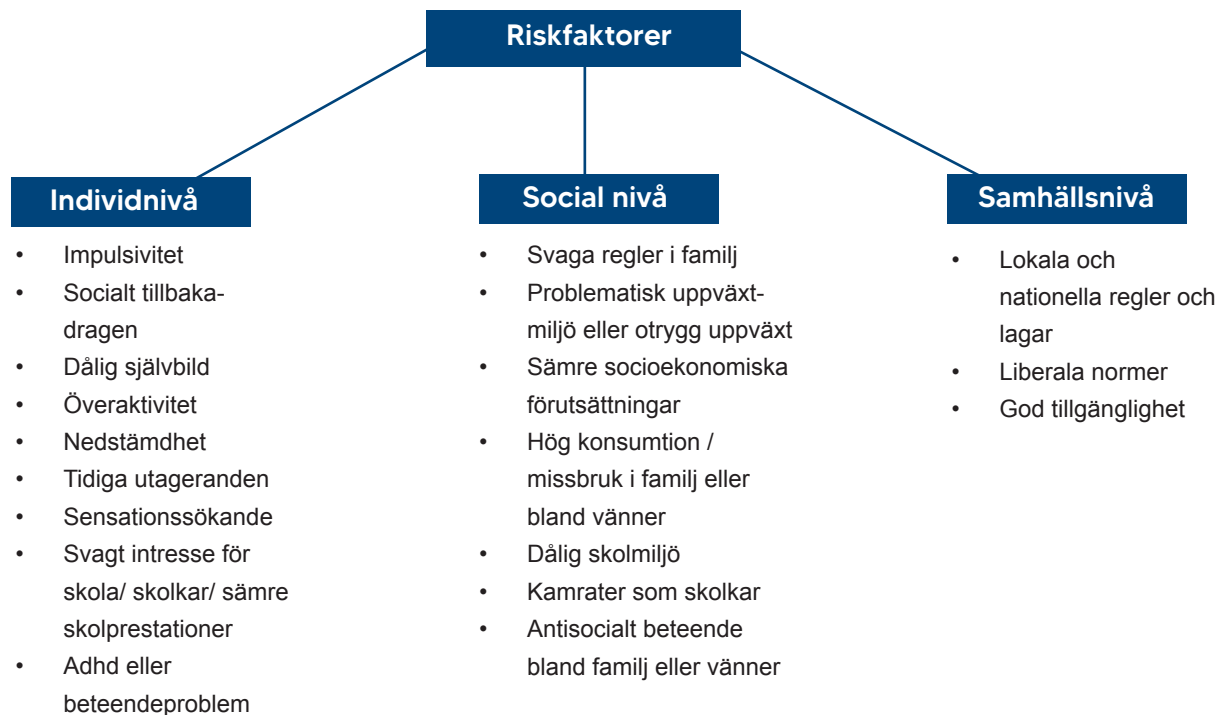
1 El-Khoury m.fl. 2005 Riskfaktorer för normbrytande beteenden

2 Statens folkhälsoinstitut 2008 Narkotikan i Sverige

3 Statens folkhälsoinstitut 2008 Narkotikan i Sverige

4 El-Khoury m.fl. 2005 Riskfaktorer för normbrytande beteenden

86. Ofta redovisade riskfaktorer*

*Figur 86 är framtagen av Enkätfabriken men baserar sig på resultat från publikationerna i fotnoten.¹ Observera att denna bild är inte heltäckande men illustrerar det som ofta tas upp i forskningen som riskfaktorer för olika normbrytande beteenden.

Baserat på forskning om risk- och skyddsfaktorer har ett antal frågor i Blekinges ANDTS-enkät valts ut för vidare analys. Alla faktorer som i forskningen nämns som riskfaktorer går dock inte att undersöka på grund av att det inte ställs frågor om detta i enkäten. Nedan redovisas de frågor som undersöks med hjälp av sambandsanalyser. Som tidigare nämnt anses riskfaktorerna ha samma effekt oavsett social bakgrund. I den här analysen inkluderas dock även flera bakgrundsfrågor för att se huruvida konsumtionen skiljer sig åt på något sätt. Vi har även valt att undersöka två frågor som rör fritidssituationen.

Bakgrund: Kön, socioekonomiska förutsättningar², föräldrar som högst har grundskoleutbildning, föräldrars sysselsättning, var man själv/föräldrar är födda, om man har NPF-diagnos (tex ADHD) samt sexuell läggning.

Individnivå: Ohälsa, regelbundna psykiska/somatiska besvär, nöjdhet med sig själv, tidig debutålder (alkohol, tobak), skolkat någon gång per termin eller oftare, trivs inte i skolan.

1 Hawkins m.fl. 1992: Risk and Protective Factors for Alcohol and Other Drug Problems, Andershed & Andershed 2009: Bedömning av risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende hos unga, El-Khoury m.fl. 2005: Riskfaktorer för normbrytande beteenden, Statens folkhälsoinstitut 2008: Narkotikan i Sverige, Stockholms stad 2011: Unga och rökning, Stockholms stad 2016: Sociala bestämningsfaktorer för alkoholvanor och alkoholrelaterade problem bland Stockholms ungdomar, Socialstyrelsen 2020: Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende, Folkhälsomyndigheten 2022 "Förebyggande arbete inom ANDTS"

2 Två frågor: oro för familjens ekonomi, nöjdhet med familjens ekonomiska situation

Social nivå familj/vänner: Föräldrar konsumerar tobak/snus³, föräldrar bjuder på alkohol vänner konsumerar (tobak, alkohol, droger)⁴, får lov att dricka/använda alkohol/tobak/marijuana/hasch för föräldrarna, svaga regler i familjen⁵, föräldrar vet inte vilka kompisar man umgås med, föräldrar vet inte var man är fredags- och lördagskvällar, missnöje med familjerelationer.

Social nivå skola/fritid: Utsätter andra för mobbning, utövar ingen fysisk aktivitet, anser att det finns väldigt lite/ganska lite att göra på fritiden, inte medlemmar i någon förening.

Dessa faktorer analyseras sedan mot en grupp som består av följande: andelen som använt narkotika mer än en gång och/eller som brukar tobak dagligen och/eller intensivkonsumerar alkohol minst en gång i månaden.

Resultat av sambandsanalyser

De tydligaste enskilda sambanden

- Vänner konsumerar tobak/ alkohol/ droger
- Tidig debutålder (före 15 års ålder)
- Föräldrar vet inte var man är fredags- och lördagskvällar
- Får lov att dricka/använda alkohol/ tobak/marijuana/hasch för föräldrarna
- Föräldrar bjuder på alkohol
- Skolkat någon gång per termin eller oftare
- Ohälsa (missnöjd med sin egen hälsa)
- Föräldrar som röker
- Regelbundna psykiska/somatiska besvär

Dessa 9 frågor samvarierar enskilt med ungas alkohol- tobaks-och drogvanor och kan således betraktas som riskfaktorer. Att man har vänner som konsumerar är den enskilt tydligaste riskfaktorn. Bland de som har konsumerande vänner enligt denna definition (se fotnot på föregående sida) är det betydligt fler som själva använt narkotika mer än en gång och/eller som brukar tobak dagligen och/eller dricker alkohol minst en gång i månaden.

Föräldrars brist på koll samt tillåtande attityd påverkar även tydligt ungdomarnas drogvanor.

I diagram 87 på följande sida illustreras sambandet berusningsålder mot användningen av tobak och narkotika. Sambandet är tydligt: ju tidigare en ungdom dricker sig berusad för första gången, desto större risk är det att ungdomen är eller blir snusare eller rökare samt att ungdomen har använt narkotika någon gång.

³ Baserat på två frågor (har föräldrar som röker/snusar)

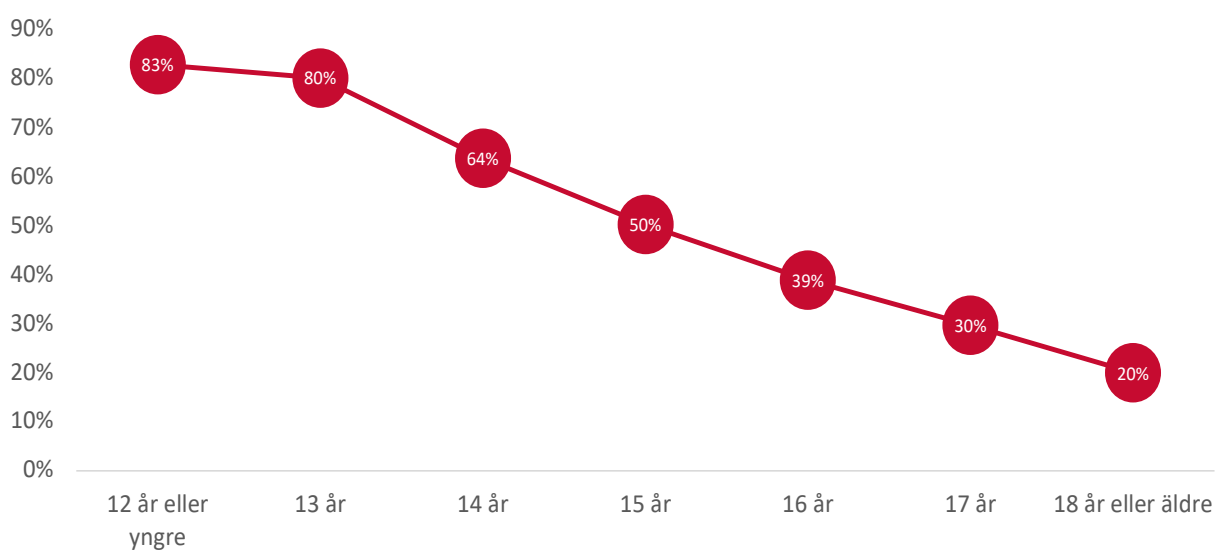
⁴ Baserat på flera frågor (hälften av vännerna eller mer konsumerar tobak/snus och/eller alkohol och/eller att enstaka vänner eller fler använder droger)

⁵ De som svarat "inte så noga" eller "inte alls noga" på 3 eller fler delfrågor om hur noga det är hemma med olika saker

Nöjdhet med familjens ekonomi är en fråga som visar ett visst samband men inte lika tydligt som de faktorer som listades på föregående sida. Att just socioekonomisk situation hänger samman med ungas drogvanor är dock något som tas upp i forskningen. I en rapport från Folkhälsomyndigheten lyfter man exempelvis att unga från skolor med låg socioekonomisk situation oftare röker.⁶

Frågorna som rör fritid, föreningsmedlemskap, träning, mobbning och alla bakgrundsfrågor (förutom frågan om nöjdhet med familjens ekonomi) visar inga tydliga samband med ungas drogvanor i Blekinge.

87. Andel som brukar tobak eller som någon gång använt narkotika vs. ålder vid första berusning

Genom logistisk regression har vi även undersökt vilka riskfaktorer som tillsammans har störst effekt. Det vill säga om en individ "uppfyller" alla dessa faktorer nedan är risken stor att personen dagligen brukar tobak och/eller dricker alkohol minst en gång i månaden och/eller har använt droger mer än en gång, se nedan. Om man tittar enskilt på högstadiet och gymnasiet försvinner "ohälsa" samt "föräldrar vet inte var man är fredags- eller lördagskvällar" för gymnasiet.

Totalt

De 7 faktorer, som när de tillsammans existerar, visar de tydligaste sambanden med ungas drogvvanor är:

- Vänner konsumerar tobak/ alkohol/ droger
- Tidig debutålder (före 15 års ålder)
- Föräldrar vet inte var man är fredags- och lördagskvällar
- Får lov att dricka/använda alkohol/tobak/marijuana/hasch för föräldrarna
- Föräldrar bjuder på alkohol
- Skolkat någon gång per termin eller oftare
- Ohälsa (missnöjd med sin egen hälsa)

Årskurs 9

- Vänner konsumerar tobak/ alkohol/ droger
- Tidig debutålder (före 15 års ålder)
- Föräldrar vet inte var man är fredags- och lördagskvällar
- Får lov att dricka/använda alkohol/tobak/ marijuana/hasch för föräldrarna
- Föräldrar bjuder på alkohol
- Skolkat någon gång per termin eller oftare
- Ohälsa

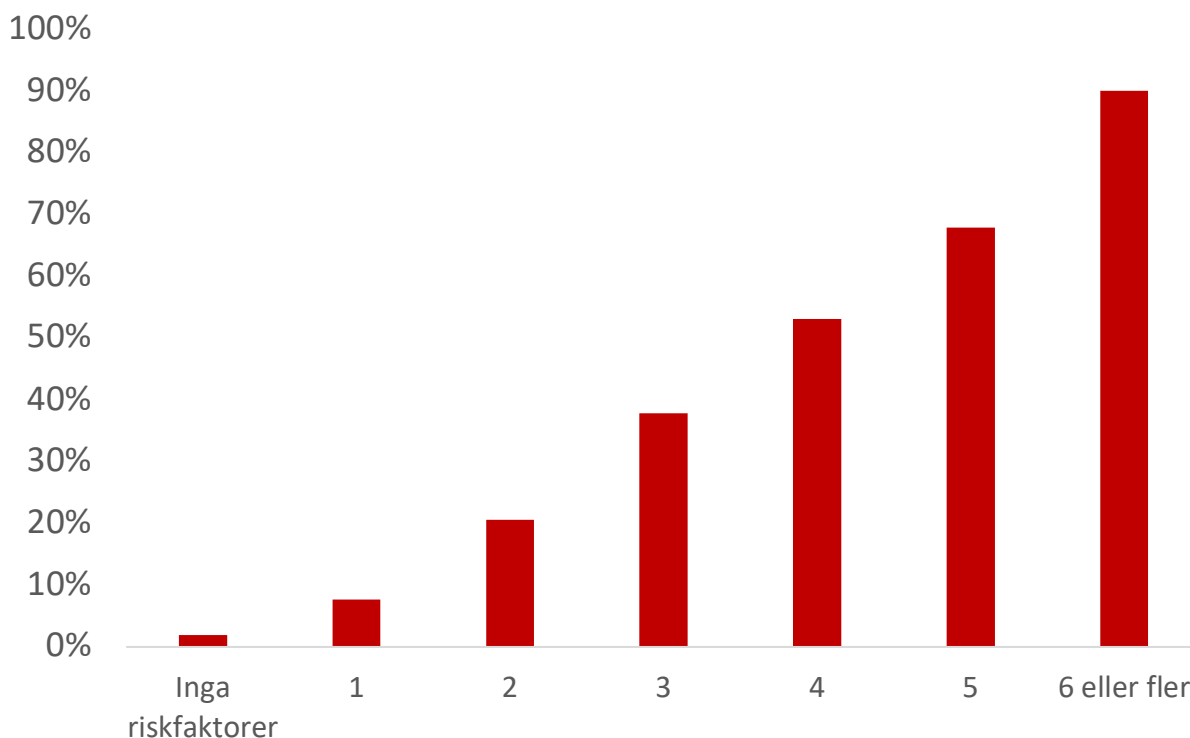
Årskurs 2

- Vänner konsumerar tobak/alkohol/ droger
- Tidig debutålder (före 15 års ålder)
- Får lov att dricka/använda alkohol/tobak/ marijuana/hasch för föräldrarna
- Föräldrar bjuder på alkohol
- Skolkat någon gång per termin eller oftare

Antalet riskfaktorer och samband med drogvanor

Enligt forskningen har flera riskfaktorer en klart större effekt för drogvanor än enskilda faktorer (oavsett vilka). Vad som framgår är att detta resultat även kan ses i Blekinge. Ju fler riskfaktorer, desto större är sannolikheten att ungdomen brukar tobak dagligen och/eller dricker alkohol minst en gång i månaden och/eller använt narkotika mer än en gång - oavsett vilka frågor det handlar om.

88. Antal riskfaktorer vs. drogvanor

Avslutande reflektioner

Vad som framkommit i detta avsnitt är att det finns ett antal riskfaktorer som påvisar ett samband med ungas ANDT-bruk. Dessa riskfaktorer nämns också ofta i forskningen som rör ungas drogvanor och annat normbrytande beteende. Vad som är viktigt att tänka på är att inte alla som uppfyller en eller flera riskfaktorer har ett dagligt bruk av tobak, dricker alkohol varje månad eller har använt droger mer än en gång. Denna analys visar endast att det finns en större risk.

En fråga som också är svår att säga något om är orsakssamband. Det går alltså inte att säga vad som faktiskt orsakar ungas bruk av ANDT. Däremot kan vi se att vissa riskfaktorer samvarierar med ungas drogvanor. Detta kan vara till hjälp eftersom insatser som fokuserar på forskningsbaserade risk- och skyddsfaktorer ofta är mer effektiva än insatser som inte gör det¹.

¹ El-Khoury mfl. 2005

Referenslista

- Andershed & Andershed 2009: Bedömning av risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende hos unga
- CAN 2020: Skolevers drogvanor
- CAN 2021: CAN:s nationella skolundersökning 2021
- El-Khoury m.fl. 2005: Riskfaktorer för normbrytande beteenden
- Folkhälsomyndigheten 2020: Skillnader i användning av alkohol, narkotika och tobak bland elever i årskurs 9
- Folkhälsomyndigheten 2022: "Förebyggande arbete inom ANDTS" (hemsida)
- Hawkins m.fl. 1992: Risk and Protective Factors for Alcohol and Other Drug Problems
- SBU 2015: Att förebygga missbruk av alkohol, droger och spel hos barn och unga
- Skr. 2021/22:213: En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025
- Socialstyrelsen 2020: Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende
- Statens folkhälsoinstitut 2008: Narkotikan i Sverige
- Stockholms stad 2011: Unga och rökning
- Stockholms stad 2016: Sociala bestämningsfaktorer för alkoholvanor och alkoholrelaterade problem bland Stockholms ungdomar

